

San Mateo

Ju'hmëë' kih' Jesús he' ga'sii'

Matä'

Lä'jëë' dsa' ma'gyuh' kyaä' Jesucristo
(Lc. 3:23-38)

¹ Jee' la' na'sii' jmii' kih' lä'jëë' dsa' ma'gyuh' kyaä' Jesucristo hi' laä' sa'ju' kih' David, hi' ma' laä' sa'ju' kih' Abraham.

² Abraham ma' laä' jmii' Isaac. Isaac he' ma' laä' jmii' Jacob. Jacob ma' laä' jmii' Judá kyaah' lä'jëë' øøyh'.

³ Judá ma' laä' jmii' Fare kyaah' Zara. Choo' hi' he' ga'laä' Tamar. Fare he' ma' laä' jmii' Esrom. Esrom ma' laä' jmii' Aram.

⁴ Aram he' ma' laä' jmii' Aminadab. Aminadab ma' laä' jmii' Naasón. Naasón he' ma' laä' jmii' Salmón.

⁵ Rahab kyaah' Salmón ga'laä' cho'jmii' Booz. Rut kyaah' Booz he' ga'laä' cho'jmii' Obed. Obed he' ma' laä' jmii' Isaí.

⁶ Isaí ma' laä' jmii' rey David. Më' Uría kyaah' rey David he' ga'laä' cho'jmii' Salomón.

⁷ Salomón he' ma' laä' jmii' Roboam. Roboam ma' laä' jmii' Abía. Abía ma' laä' jmii' Asa.

⁸ Asa he' ma' laä' jmii' Josafat. Josafat ma' laä' jmii' Joram. Joram ma' laä' jmii' Uzía.

⁹ Uzía he' ma' laä' jmii' Jotam. Jotam ma' laä' jmii' Acaz. Acaz ma' laä' jmii' Ezequía.

10 Ezequía he' ma' laa' jmii- Manasé. Manasé ma' laa' jmii- Amón. Amón ma' laa' jmii- Josía.

11 Josía ma' laa' jmii- Jeconía kyaah' lä'jēē- øøyh-. Jii- kih' Josía ga'jääy' he- wi' dsa- Israel ta' hwa' Babilonia.

12 Ma-ngēē' ma-nää' dsa- Israel ta' hwa' Babilonia, Jeconía he' ma' laa' jmii- Salatiel. Salatiel ma' laa' jmii- Zorobabel.

13 Zorobabel he' ma' laa' jmii- Abiud. Abiud ma' laa' jmii- Eliaquim. Eliaquim ma' laa' jmii- Azor.

14 Azor he' ma' laa' jmii- Sadoc. Sadoc ma' laa' jmii- Aquím. Aquím ma' laa' jmii- Eliud.

15 Eliud he' ma' laa' jmii- Eleazar. Eleazar ma' laa' jmii- Matán. Matán ma' laa' jmii- Jacob.

16 Jacob he' ma' laa' jmii- José, hi- ga'laa' dsa- ñuuh- kyaa' María. María he' ga'laa' choo' Jesús hi- ga'lä'chee- Cristo (he- hnøø' jäh- hi- na-hñaa').

17 Lä'jēē- jmii- dsa- he' tē- gya'kyeē' dsa- wa'ra- ga'heen' lä'jaa- lä'jaa- lä' ga'løø' kyaah' Abraham, lä' ga'tē' David. Lä'ja- tē- gya'kyeē' dsa- ka-läh', he- ga'løø' kyaah' David lä'jiih' ma' ga'jääy' he- wi' dsa- Israel ta' hwa' Babilonia. Lä'ja- tē- gya'kyeē' ka-läh', he- ga'løø' lä' ma' ga'nääy' Babilonia, lä'jiih' ga'lä'chaa- Cristo.

Lä'la- ga'lä'chaa- Jesús

(Lc. 2:1-7)

18 Lä'la- ga'la' ma' ga'lä'chaa- Jesucristo. María chooy' ma' na-la- hmooh' kiyh' kyaah' José. Pero jāä' ja-ga'kaay' øøyh-, ma-kyaa- ba' María gyuu- kyaah' be' kih' Jmi-lle' Na-jngii'.

19 José, dsa-ñuuḥ- kyaay', ma' jmeey- he- llu' jmah', hi- sa- ma' hnøøy' ma' mi-kwah' dsa- kih' María, he- ja- ga-lla' dsëy' ma' beey' to-kë' ba'.

20 Ma-ngëë' ma' jmeey- huudse- lä-ja-, ga-lä-jnää' kiyh' jaa- ángel kyaä' Dio jee' na-gwiiy-, hi- ga-jäh' siiyh-:

—José, sa'ju- kih' David, ta- wa' gah' kaah' María na-, jmääh' dsa-më' kyaah'. Jëh', kyaah' be' kih' Jmi-llë' Na-jngii' ba' ja-, he- kyaay- gyuu-.

21 Lä-chaä- jaa- gyuu- kyaay' hi- mi'cheeh' Jesús, jëh' hi- he' lää' dsa-gooh' hnäh' kih' dso'kye-.

22 Ga-lä-jë- he- ja- ga-la' mah' lä-te' lä-koo- ga-jäh' dsa- hi- ga-ngëë' juu' kih' Dio llo'joo', lä-koh' ma' ga-jäh':

23 Jaa- chih-më' kwaä- hi- sa- ma-jëë- dsa-ñuuḥ-, kaay' gyuu- mah' lä-chaä- jaa- gyuu- ñuuḥ- kiyh'. Hi- gyuu- he' lä-chee- Emanuel.

Juu' la- hnøø' jäh': Dio kyaah' jne'.

24 Lä-koo- ma' ga-ñe' José jee' këy- ja-, ga-jmeey' lä-koo- mada- he- ga-jmee' ángel kyaä' Dio kiyh', ga-heeh- bih' ga-kaay' María.

25 Pero sa- ga-lä-kyuuy- lä-jiih' ga-lä-chaä- gyuu- ñuuḥ- to-në' kyaay', hi- ga-mi'cheey- Jesús ma-ngëë' ma-lä-chaay-.

2

Dsa- hi- ma' kyuuḥ- ha- lä- chaä' nuu' gyuuḥ' ga-jmääy' jøøh' gyuu- Jesús

1 Ga-lä-chaä- Jesús Belén, koo- jwii- mäh- he- hla- hwa' Judea, lä-koo- ma' laä' Herode

dsa-ta' jee' ja-. Hi- lä-ko- ma' ga-lä-cha- Jesús,
ga-lla-nää' ta' jw- Jerusalén dsa- hi- ma' kyuh-
ha- lä-cha- nuu' gyuh'. Hi- he' ya-nää' ta-la-
ga-hya- hyoo-.

² Hi- ma' ngi-y' juu':

—¿Na- rey kyaa' dsa- judiu hi- ma-lä-cha-?
Ga-jee' jnääh' ga-hñaa' nuu' kyaay' ta-la- ga-hya-
hyoo-. He-ja- ma-ya-nøø' jnääh' mah' jmee'
jnääh' juh- kiyh'.

³ Lä-ko- ma' ga-nuu' rey Herode lä-ja-, ga-hee'
ba-dsëy', hi- ja-ba-lä-ja- ga-la' kih' lä-jë- dsa- hi-
ma' tääh' Jerusalén.

⁴ He-ja- ga-jmee' rey mada-, ga-tëeyh' lä-jë-
dsa-kaah' kyaa' jmi-dsa- kyaah' ta-jwoh' kyaa' ley
mah' ga-ngi-y' juu' kiyh', ha- jee' jw- la' kwaat-
lä-cha- Cristo.

⁵ Mah' ga-jäh' dsa- he' siyh-:

—Jee' jw- mäh- he- chee- Belén he- hla- hwa'
Judea ba-lä-chaay-. Jëeh', lä-ja- ga-si' jaa- hi- ma'
ngëe- juu' kih' Dio jää':

⁶ Hne- Belén, jw- mäh- he- hla- hwa' Judea,
sa-jäh' hne- mäh' ga' kih' lä-jë- jw- kaah' he-
na-hee- hwa' na-.

Jëeh', kyah' hne- ya-hëe' jaa- hi- ka' në', hi- hää'
dsa- Israel hi- laa' dsa- kyaan-.

⁷ He-ja- jee' na-hmäa' ba' ga-tëeh' Herode dsa-
hi- ya-nää' ta-la- ga-hya- hyoo-, ga-ngi-y' juu'
kiyh' joh' jmi' ma-hya- he- ga-jëey' ga-hñaa' nuu'
he'.

⁸ Ja-ga' ga-chee' dsih' ta- Belén, mah' ga-jäyh'
siyh-:

—Go⁻nää' hnäh' jee' oo⁺, go⁻kij' da' hnäh' juu' kwee⁻ kih' gy^{uu} he'. Wa⁻ra⁻ ga⁻jnääh⁺ hnäh', ja⁻ ya⁻nääh⁺ hnäh' jmeeh' hnäh' juu' kin⁺, mah' jnä⁻ ka⁻läh' niin⁺ na⁻jmeen' j^{uu} kih'.

⁹ Lä⁻koo⁻ ma' ga⁻nuuy' juu' kih' rey, ga⁻näay'. Hih' cha⁻n^{uu} hi⁻ ga⁻jëy' ta⁻la⁺ ga⁻hya⁻ hyoo⁻, ngooy' ta⁻ cha⁻né dsa⁻ he' lä⁻jiih' ga⁻tëy' jee' ma' kya⁻ gy^{uu}. Jee' ja⁻ ga⁻hëy' koo⁻ hweh⁻.

¹⁰ Lä⁻ ma' ga⁻jëy' lä⁻ ma⁻hee' ja⁻ba⁻ cha⁻n^{uu} he', ga⁻lä⁻chaay⁻ llu⁻ cha⁻miih⁻.

¹¹ Ma' ga⁻taayh⁻ cha⁻neh⁺ ja⁻, ga⁻jëy' gy^{uu} kya⁻h' María chooy'. Ja⁻ga⁻ ga⁻juuyh' jney' ga⁻jmäy' j^{oo}h'. Ga⁻näy' jee' ma' tääh' kuu' kih' mah' ga⁻kwëy⁻h' ku⁻nø⁻, ga⁻kwëy⁻h' wa⁻chu⁻, hi⁻ koo⁻ ga⁻he⁻ chee⁻ mirra.

¹² Ma⁻ngëe' he⁻ ja⁻, ga⁻mi⁻jnä⁻ Dio kih' dsa⁻ he' jee' na⁻gwⁱⁱy⁻ mah' mo⁺ so⁺ ma' dsa⁻jeyh⁻ ta⁻ jee' ma' gya' Herode. Ga⁻jl^{uu}y' jyoh' jwë' mah' ga⁻lla⁻näy' ta⁻ hwa⁻ kih'.

Ga⁻näy' ta⁻ hwa' Egipto

¹³ Lä⁻koo⁻ ma' ga⁻nää⁻ dsa⁻ hi⁻ ky^{uu}h⁻ ha⁻ lä⁻ chaa⁻ n^{uu} he', jaa⁻ ángel kya⁻ Dio ga⁻lä⁻jnä⁻ kih' José jee' ma' këy⁻ mah' ga⁻siyh⁻:

—Noo⁻, jää⁻ gy^{uu} kya⁻h' chooy' mah' go⁻nää' hnäh' ta⁻ hwa' Egipto. Jee' oo⁺ jäh' ta⁻ko⁻jiih' lloo⁻ jmⁱⁱ jmeen' juu' kyah'. Jëeh' hnaah⁻ Herode gy^{uu} mah' jngëy⁻h'.

¹⁴ Lä⁻koo⁻ ma' ga⁻ñe' José jee' ma⁻na⁻gwⁱⁱ, lä⁻chah' hwë' ja⁻ ga⁻jäy' gy^{uu} kya⁻h' María, ga⁻näy' ta⁻ hwa' Egipto.

15 Jee' ja- ga-taayh` lä-jiih' ga-juu' Herode. Mah' lä-ja- lä-te' lä-koō- ga-jäh' dsa- hi- ga-ngëe' juu' kih' Dio, lä- ma' ga-jäyh': "Ta- hwa' Egipto ga-tëehn' gyuu- kyaan'."

Ga-jmee' Herode mada- juu' lä-jëe' gyuu- ñuuh-

16 Ma' ga-lä-liih- Herode ga-mi-goo- dsa- hi- ma' kyuuh~ he' kiyh', ga-lä-lleey' jwërte. He-ja- ga-hëy' joh' jmii' ma-lä-hii' lä- ma' to-në' ga-jëe' dsa- he' nuu'. Mah' ga-jmeey' mada- kih' hløø' he- jngëeyh' lä-jëe' gyuu- ñuuh- hi- ja- ga' ga-lä-chaa- lä-jiih' hi- ma'hää' to' ñe- hi- ma' chaa- jwii- Belén, lä-kye- kih' hi- ma-tääh' jäh' lä-ku' lä-jii' kih' jwii- ja-.

17 Lä-ja- ga-lä-te' lä-koō- ga-jäh' Jeremia hi- ga-ngëe' juu' kih' Dio jää', he- lle' lä-la-:

18 Ga-lä-ñuuh' koō- juu' jee' jwii- Ramá, peer- ti-meeh- dsë' dsa-, hoo~ dsa-, høø~ dsa-. Sa-ju- kih' Raquel ba' he' hi- hoo~ kih' gyuu- kyaá'.

Sa- hii~ nøh' dsëy', kih' he- ga-juu' jwëe' gyuu- kyaay'.

19 Ma-ngëe' ma-juu- Herode, jaa- ángel kyaá' Dio ga-lä-jnäá' kih' José jee' ma' na-gwiiy-, hwa' Egipto.

20 Mah' ga-siiyh':

—Noo-, tee' gyuu- kyaah' chooy', mah' gwaah- ta' Israel ka-läh'. Jëeh', ma-juu- ba' hi- ma' hnøø' ma' jngëeh' gyuu-.

21 He-ja- ga-nooy- mah' ga-tëey- gyuu- kyaah' chooy', ga-näay' ta' hwa' Israel ka-läh'.

22 Pero ma' ga⁻nuuy' kih' Arquelao hi⁻ ma' jmee⁻ hih⁻ hwa' Judea lla' jmiyy⁻ Herode, he⁻ ja⁻ ga⁻lä⁻goyh⁻ ma' dsa⁻näay⁻ ta⁻ ja⁻. Pero ga⁻mi⁻jnää⁻ Dio kiyh⁻ jee' ma' këy⁻ mah' ga⁻näay⁻ ta⁻ hwa' Galilea ba'.

23 Ma' ga⁻lla⁻näay⁻ ta⁻ ja⁻, ga⁻taayh⁻ jwii⁻ he⁻ chee⁻ Nazaret. Mah' lä⁻ja⁻ lä⁻te' lä⁻ko⁻ ga⁻jäh⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁻ngëe' juu' kih' Dio: "Nazareno ba' jäh⁻ dsa⁻ kih' Jesús."

3

Ma' kwa⁻ Jwaa⁻ juu' jee' la' hwa' kii⁻
(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

1 Ma' ja⁻ ñee' Jwaa⁻ hi⁻ ma' choo⁻ jmi⁻ ta⁻ hwa' kii⁻ kih' Judea na'kway⁻ juu'.

2 Lä⁻la⁻ ma' jäh⁻:

—Jeeh⁻ hnäh⁻ kih' Dio, jëeh⁻, ma⁻ya⁻jäh⁻ he⁻ jää⁻ Dio dsa⁻ lä⁻hih⁻ kih'.

3 Kih' Jwaa⁻ ba' ja⁻ hi⁻ ga⁻hlëeh⁻ Isaia hi⁻ ga⁻ngëe' juu' kih' Dio jää⁻, lä⁻ ma' ga⁻jäh⁻:

Kii⁻ nuuh⁻ ko⁻ lle' he⁻ hlëeh⁻ hwa' kii⁻ jee' sa⁻ kwa⁻ ni⁻ miih⁻:

"Mi⁻llu⁻ hnäh⁻ jwë⁻ kih' Dsa⁻jøøh⁻ jnän⁻.

Mi⁻llu⁻ hnäh⁻ hñaa⁻ mah' jäh⁻ ko⁻dsoo' jwë⁻", ga⁻jäh⁻ Isaia.

4 Hmiih⁻ kih' Jwaa⁻ ma' la' kyaah⁻ jñu⁻ camey⁻, ma' na⁻hñuu⁻ tuyh⁻ kyaah⁻ ko⁻ loo' jah⁻. Ma' kuyh⁻ iih⁻ hi⁻ ma' hiih⁻ tah⁻ he⁻ ma' cha⁻ moh⁻.

5 He⁻ ja⁻ jwëe⁻ dsa⁻ hi⁻ ma' chaa⁻ Jerusalén ga⁻lla⁻nää⁻ jee' ma' cheh⁻ Jwaa⁻, hi⁻ lä⁻ja⁻ ga⁻lla⁻nää⁻ hi⁻ ma' chaa⁻ lä⁻kaa⁻ hwa' Judea, lä⁻kye⁻ hi⁻ ma' chaa⁻ lä⁻ku' lä⁻jii⁻ kih' jmi⁻ Jordán.

6 Lă⁺jĕĕ⁺ dsa⁻ he⁺ ma⁺ mi⁻jnăăy⁺ he⁻ hliih⁺ he⁻ ma⁺ jmeey⁻ hi⁺ ga⁻chaa⁺ Jwaa⁻ dsa⁻ he⁺ jmii⁻, cha⁺jmii⁻ Jordán.

7 Ma⁺ ga⁻jĕĕy⁺ jwĕĕ⁺ dsa⁻ fariseo kyaah⁺ dsa⁻ saduceo hi⁻ na⁺năă⁺ jee⁺ ja⁻ mah⁺ ma⁺ choo⁺ Jwaa⁻ jmii⁻ kiyh⁺, he⁻ja⁻ ga⁻jăyh⁺ ga⁻siyh⁺ dsa⁻ he⁺:

—Ma⁺ra⁺ hi⁻ he⁺ joo⁺siih⁺ miih⁻ laah⁺ hnăh⁺. ¿Hii⁻ na⁻ hi⁻ ma⁻sih⁺ hnăh⁺ he⁻ lăăh⁺ hnăh⁺ kih⁺ he⁻ wii⁺ he⁻ ma⁻ngoo⁺ ya⁻jăh⁺?

8 Go⁻taah⁺ hnăh⁺ lă⁻koh⁺ lle⁻ kih⁺ mah⁺ mi⁻jnăă⁺ hnăh⁺ he⁻ ma⁻jĕeh⁻ hnăh⁺ kyaah⁺ Dio.

9 Mo⁻to⁻ jmee⁻ hnăh⁺ huu⁺dsē⁻: “Lee⁻ ba⁺ kyaa⁺ jnăăh⁺ he⁻ laa⁺ jnăăh⁺ sa⁺ju⁻ kih⁺ Abraham.” Jĕeh⁺ jnă⁺ jwahn⁺, lih⁺ ba⁺ Dio jmeey⁺ hwĕĕ⁻ sa⁺ju⁻ kih⁺ Abraham kih⁺ kuu⁺ la⁻.

10 Hee⁻ ñe⁻ lăh⁻ ma⁻na⁺llu⁻ mah⁺ dsa⁻tu⁻ chaah⁺ hma⁻. Lă⁻jĕ⁻ na⁺hma⁻ he⁻ sa⁻llu⁺ mi⁺ kih⁺, he⁻ja⁻ dsa⁻tu⁻ mah⁺ tooyh⁺ cha⁺je⁻.

11 Ma⁺ra⁺ ju⁺dsoo⁺, jnă⁺ chaan⁺ hnăh⁺ jmii⁻ kyaah⁺ jmii⁻ ba⁺ lă⁻jĕĕ⁻ hnăh⁺ hi⁻ ma⁻jĕeh⁻ kyaah⁺ Dio. Pero hi⁻ jā⁻ kĕĕ⁻ kin⁺ jøøh⁺ ga⁺ lă⁻koh⁺ jnă⁺. Ni⁺ sa⁺ tĕ⁺dsĕĕn⁺ kan⁻ loo⁻ he⁻ hă⁺ tiiy⁺. Hi⁻ he⁺ chaa⁺ hnăh⁺ jmii⁻ kyaah⁺ Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii⁺, hi⁺ kyaah⁺ je⁻ ka⁻lăh⁺.

12 Hii⁻ cheh⁺ mi⁻llu⁺ mi⁺trigo, ma⁻chooyh⁻ he⁻ kyaah⁺ jwăy⁻. Kooy⁺ mi⁺trigo kiyh⁺ llay⁺ llu⁺, ja⁻ga⁻ tooyh⁺ wa⁺hløø⁻ kih⁺ trigo ja⁻ cha⁺je⁻ jee⁺ mo⁻so⁻ huu⁺ jih⁺koh⁺ —ga⁻jăh⁺ Jwaa⁻.

*Ga⁻saq⁻ Jesús jmii⁻
(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)*

13 Ma'ja- ya'hëë' Jesús hwa' Galilea, ngooy' ta' cha'jmii- Jordán jee' ma' cheh' Jwaa- mah' saay' jmi-.

14 Pero Jwaa- sa' ma' hii- ma' chaay' jmi-. Ma' jäyh' siyh':

—Jnä' ba' jmee' bii' kin' chaah' jnä' jmi-, mah' hne- ba' ngih' kin' chaan' hne- jmi-.

15 Mah' ga'jeeh- Jesús juu' kiyh' ga'siiyh':

—Tää' ba' kih'. Jëeh', lä'ja- ba' sooh- jnän' mi'ten' lä'jē' mada' he- ga'jmeē' Dio.

Ja- ga' ga'heeh- Jwaa- ga'chaay' Jesús jmi-.

16 Ma-ngëē' ma-saa- Jesús jmi-, ya'hëëy' cha'jmi-. Lä'chah' ja- ga'na' gyuh' jmi-gyuh' mah' ga'jēē' Jesús Jmi-lle' kih' Dio ga'jyoo' nē' kiyh', laa' lä'koo- jaa- juu-.

17 Ma'ja- ga'lä'nueh' koo- juu' he- ja' gyuh' he- ma' jäh':

—Hi- la- he' gyuh- kyaan- hi- hnaan-. Peer- chaan- llu' kyaayh'.

4

Ga'ka' hi-sa'llu' dsē' Jesús

(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

1 Ma-ngëē' he- ja-, ga'jøø' Jmi-lle' kih' Jesús ta' hwa' kii-, mah' ka' hi-sa'llu' dsēy'.

2 To'loo' jmi- to'loo' hwē' sa' ga'kuh- ga'hiih'. Ma-ngëē' he- ja-, ja' kyoyh'.

3 Hi- ja' hi- ga'ka' dsēy' chuh- kiyh' mah' ga'jäyh':

—Cher'mah' dsoo' laah' Joo' Dio, jmeē' hih- mah' lii- he'ñiih- kuu' he- tääh' la-.

4 Mah' ga'jeeh- Jesús juu' kiyh':

—Ma⁻na⁻si⁻ ba': "Ja⁺ ma⁻la⁺ kyaah' he⁻ kih⁻hihn⁻ jmee⁺ chaa⁻ jne'. Kyaah' lä⁺jë⁺ juu' he⁻ hlëeh⁺ Dio ba' jmee⁺ chaa⁻ jne'."

⁵ Ma⁻ngëë' he⁻ ja⁻, ga⁺jøø⁺ hi⁻sa⁻llu⁺ kiyh⁺ ta⁺ jee⁺ chih⁺ gwah⁺ jwii⁻ na⁻jngii⁺ he⁻ chee⁻ Jerusalén. Ma⁺ ga⁻lla⁻näy⁺ jee⁺ ja⁻ ga⁻jäy⁺ lä⁻ ga⁻të' gyuu⁺ kih⁺ gwah⁺ juuh⁻,

⁶ ga⁺siyh⁺:

—Cher⁺mah⁺ dsoo⁺ laah⁺ Joø⁺ Dio, jwää⁺ hñaa⁺ lä⁻ ga⁻të' hwa⁺, jëeh⁺ na⁻si⁻ ba' ka⁻läh⁺:

Dio chee⁺ ángele kyaay⁺ koo⁺ kyah⁺ mah⁺ jäy⁺ hne⁻ kyaah⁺ gooy⁻,
lä⁻ja⁻ mo⁺so⁺ lla⁻ñu⁺ tiih⁺ né⁺ kuu⁺.

⁷ Mah⁺ ga⁺jëh⁻ Jesús kiyh⁺:

—Ma⁻na⁻si⁻ ba' ka⁻läh⁺: "Ta⁺ ka⁻ dsë⁺ Dio hi⁻ laa⁺ Dsa⁻jøø⁺h⁺ kyaah⁺."

⁸ Koo⁻ ka⁻läh⁺ ga⁺jää⁺ hi⁻sa⁻llu⁺ lä⁻ ga⁻të' koo⁻ moh⁺ ñii⁺ mah⁺ ga⁺heeyh⁺ lä⁻kaa⁻ jee⁺ jwii⁻ kaah⁺ kyaah⁺ ga⁻lä⁻jë⁺ ga⁺ he⁻ la⁻ na⁻hñaa⁺ he⁻ cha⁻ kih⁺.

⁹ Mah⁺ ga⁺jäyh⁺:

—Ga⁻lä⁻jë⁺ he⁻ na⁻ kwëeh⁻ hne⁻ cher⁺mah⁺ ga⁺juuh⁺ jneh⁺ cha⁻nën⁺, jmää⁺h⁺ jnä⁺ jøø⁺hn⁺.

¹⁰ Ja⁻ga⁺ ga⁺jäh⁺ Jesús siyh⁺:

—Wa⁺ lä⁻øø⁺ hne⁻ kin⁺ Tana⁺, jëeh⁺ ma⁻na⁻si⁻ ba' jee⁺ jyoh⁺ ka⁻läh⁺: "Kih⁺ Dsa⁻jøø⁺h⁺ hi⁻ laa⁺ Dio kyaah⁺ ba' jmee⁺h⁺ juuh⁻. Kih⁺ jaa⁻ hñii⁺ bih⁺ jmee⁺h⁺ ta⁺he⁺."

¹¹ Ja⁻ga⁺ ga⁻lä⁻øø⁺ hi⁻sa⁻llu⁺ kiyh⁺. Lä⁻chah⁺ ja⁻ ya⁻nää⁺ ángele, ga⁺jmeey⁺ ta⁺he⁺ kih⁺ Jesús.

*Ga⁻løø⁺ Jesús kway⁺ juu⁺ hwa⁺ Galilea
(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)*

12 Ma' ga' nuu' Jesús háä' Jwaa' neh' ñe', ngaayh' ta' hwa' Galilea.

13 Sa' ga' jây' jwii' Nazaret, ngaayh' na' gyay' jwii' Capernaum ba', jwii' he' hla' cha' hoo' jmi' juuh'. Hwa' kih' dsa' kyaa' Zabulón kyaah' Neftalí ba' ja'.

14 Lã' ja' ga' lã' te' juu' he' ga' hlëeh' Isaía hi' ga' ngëe' juu' kih' Dio, lã' ma' ga' jâyh':

15 Hwa' kih' Zabulón, kyaah' hwa' kih' Neftalí, he' kye' hngaah' ko' taa' kih' jmi' Jordán, ta' cha' hoo' jmi' ñeeh', lã' kaa' jee' ja' la' hwa' Galilea jee' tãäh' jwëe' dsa' hi' sa' laa' judiu,

16 dsa' he' hi' ma' ga' nãä' jee' na' hoo' ga' jëy' ko' wa' je' juuh'.

Ga' lã' jnä' ko' wa' je' kih' hi' ma' tãäh' jee' ma' hi' goo' juuy'.

17 Lã' ma' ja' ga' løø' Jesús kwa' juu', ma' jâyh':

—Jëh' hnäh' kih' Dio, jëh' ma' ya' jäh' he' jãä' Dio dsa' lã' hih' kih'.

Ga' tëh' Jesús kyeë' hi' ma' tãäh' jwã' sa' hma' (Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

18 Jee' háä' Jesús jwë' ngoo' ta' cha' hoo' jmi' juuh' he' hla' hwa' Galilea, jee' ja' ga' jëy' Simón hi' ma' tëh' dsa' Pee', kyaah' Andre' øøyh'. Lã' uu' hi' he' ma' tãäh' jwã' sa' hma' cha' jmi', jëh' he' ja' ba' ma' la' ta' kiyh'.

19 Mah' ga' siyh':

—Ya' nãäh' hnäh' kyaah' jnä' mah' mi' tëen' hnäh' ha' lã' jmeeh' hnäh' mah' leeh' hnäh' dsa', lla' he' ma' leeh' hnäh' hmooh'.

20 Lă'chah' ja- ga'kyey- sa'hma' kiyh' mah' ga'nääh' kyaah' Jesús.

21 Ma-ngëë' gyih' ko-niih~, ga-jëëy' jñah' ga' uu'. Jaa- he' Jacobo, joo' Zebedeo, kyaah' Jwaa- dsa-ñuuh- øøyh~, ma' tääh' neh' na'moo' kyaah' Zebedeo jmiiy~, ma' hmiiy~ sa'hma' kiyh'. Mah' ga-tëëyh'.

22 Lă'chah' ja- ga'hiiy' na'moo' kyaah' jmiiy- mah' ga'jmeey' ko-jøh' kyaah' Jesús.

Ga'kwa' Jesús ju'hmëë'

(Lc. 6:17-19)

23 Ga-ngëë' Jesús lä'kaa- hwa' Galilea, ma' mi-tëëy' dsa- neh' gwah' mäh- he- tøø' lä'koo- lä'koo- jee' jwii~, ma' kway' ju'hmëë' ha- lä' jää' Dio dsa- lä'hiih' kih'. Ma' mi-hlääy' dsa- kih' wa' he- cha- he- dsoo'.

24 Lă' ga-të' hwa' Siria ga-nuu' dsa- kih' Jesús. He- ja- na'nää' dsa- na'jääy- jee' ma' cheh' Jesús ga-lä-jëë' hi- ma' jëë' wii' kih' na-ku' na-ngii' dsoo' hliih', lä'kye- hi- ma' kye- lle' hliih', kyaah' hi- ma' dsa-juu' ñee', lä-ja- hi- mo-so' liih' goo- tii'. Ga-mi-hlääy' lä-jëë' hi- he'.

25 Peer- jwëë' dsa- Galilea ga'lla'le' kaah' kiyh' kyaah' hi- ma' chaa- Decápoli, hi- ma' chaa- Jerusalén, hi- ma' chaa- Judea, hi- jñah' ga' hi- ma' chaa- hngaah' jmii- Jordán.

5

Ga'kwa' Jesús cha-miih- juu' lä' ma' gyay' lle'koh'

1 Ma' ga' jëë' Jesús jwëë' dsa- hi- ma' tääh' jee' ja-, ga' wiiy' mah' ga' gyay- lle'koh' ja-. Ga' lä' jëë' jnääh' discípulo kyaay' ga' kuh' jnääh' jee' ja-.

2 Ga' løoy' hlëëyh~ dsa-, ga' jäyh':

3 —Llu' la' kih' hi- laa' sa- jmää' ni- miih-. Jëeh', hi- he' ba' jää' Dio lä' hih' kih'.

4 Llu' la' kih' hi- tääh' ki-hooh~. Jëeh', jmee' ba' Dio nøh' dsëy'.

5 Llu' la' kih' hi- hwaä'. Jëeh', hi- he' ba' tëë' hwa' he- ga' jäh' Dio le' heey'.

6 Llu' la' kih' hi- kuh- ngii+ dsë' jmeey' he- llu'. Jëeh', hi- he' ba' hyoh' lä' jë' he- la- kyaay'.

7 Llu' la' kih' hi- dsa- lä- ñih' dsë' dsa- kyaah'. Jëeh', lä- ñih' dsë' Dio kiyh' ka- läh'.

8 Llu' la' kih' hi- na- jngii+ tuh- dsë'. Jëeh', hi- he' ba' tëë' jëë' Dio.

9 Llu' la' kih' hi- hnooh- ha- lä- jee' hii' ti' kih' dsa-. Jëeh', hi- he' ba' tëëyh' joo' Dio.

10 Llu' la' kih' hi- ga' nää' jëë~ wii' kih' he- jmeey' he- llu'. Jëeh', kih' bih' la' jmi- gyuu+ jee' jmee' Dio hih'.

11 'Llu' la' kyah' hnäh' cher'mah' dsoo' kin+ ga' hlëeh' dsa- wii' kyah' hnäh', hi' cher'mah' ga' jmeeh+ dsa- hnäh', hi' cher'mah' ga' hlëeh' dsa- hnäh' juu' pa'nah' he- la' juu' ta- juu'.

12 Lä' ma' chaah- hnäh' lä' ja-, wa' chaah- hnäh' llu', wa' jëë- hoh' hnäh'. Jëeh', hñah- ba' hnäh' koo- he- llu' gyuu+ jmi- gyuu+. Ja- ba' lä' ja- ga' jmeeyh' hi- ga' ngëë' juu' kih' Dio hi- ma' tääh' jää' ga' kyah' hnäh'.

Ga'kwa' Jesús juu' kih' wa'ñe' kyaah' wa'je'
(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

13 Hnäh' laah' lä'koo' wa'ñe' kih' hwa' la'. Pero cher'mah' ga'jñuuh' he' ñii' kih', ha' lä'ja' lii' ka-läh' lä' ma' la'. Mo'so' jmää' go'te. He' be' ba' dsa' ja' cha'jwë', jee' ja' he'soh' dsa' në' kih'.

14 Hnäh' laah' lä'koo' wa'je' kih' dsa' jmi-gyuu'. Wa' jmeen' koo' jwii' he' hla' gyuu' në' moh' sa' le' dsa-hmäa'.

15 Hi' lä'ja' sa' chaa' hi' hih' wa'je' mah' chiyh' neh' wa'goo'. He' chiyh' jee' ñii' ba' mah' lä'jnä' kih' dsa' hi' tääh' lä'kaa' cha'neh'.

16 He'ja' wa' jnä' wa'je' kyah' hnäh' cha'në' lä'jëe' dsa', mah' wa'ra' ga'jëey' lä'jë' he' llu' he' jmeeh' hnäh', jmeey' juuh' kih' Täa' jnan' hi' gya' gyuu'.

Ga'jmeeh' Jesús juu' ha' lä' la' ley

17 Ta' jmee' hnäh' hu' dsë' he' ma'jan' mah' mi'llaan' ley kih' Moisé. Ni' sa' mi'llaan' lä'jë' he' ga'hlëeh' lä'jëe' hi' ga'ngëe' juu' kih' Dio. Sa' ma'jan' mah' mi'llaan' he' ja', he' mi'ten' kih' juu' ja' ba' ja' ma'jan'.

18 Ma'ra' ju'dsoo' jwëeh'n' hnäh', ta'ko' jiih' cha' gyuu' hwa' la', sa' hee' ni' koo' hwëh' mäh', ni' koo' mi'punto he' na'sii' kih' ley ja', jää' sa' ga' ma'lä'te' ga'lä'jë'.

19 He' lä'ja', cher'mah' chaa' hi' ga'hlääh' koo' mada' pih' kih' ley la', hi' cher'mah' lä'ja' mi'tëey' dsa', leey' jaa' hi' mäh' ba' gyuu' jmi-gyuu' jee' jmee' Dio hih'. Pero cher'mah' hi' mi'te' kih' ley hi' mi'tëey' dsa' he' mi'tey'

ka-läh', hi- he' ba' lee' jøøh' gyuuuh' jmi-gyuu' jee' jmee' Dio hih'.

20 He-ja- hlëëhn' hnäh', cher'mah' sa' ga-jmeeh' hnäh' cha-ga'miih- ta' llu' lä'koh' te' he- jmee' dsa- hi- kyuuuh~ leyhi' lä'koh' te' he- jmee' fariseo, sa' le' go'taah' hnäh' gyuuuh' jmi-gyuu' jee' jmee' Dio hih'.

21 'Ma-nuuuh- ba' hnäh' ha- lä' jäh' në ley kih' Moisé lä' ma' ga'siiyh' dsa- ma-gyuh- jnän': "Ta' jngëeh' dsa-. Cher'mah' hi- ga'jngëeh' jaa- dsa-kyaah' ma'ra' he- nøø' ba' ta' kiyh'."

22 Pero jnä' jwëëhn~ hnäh', cher'mah' hi- ga-lä'lee' kyaah' øøh-, ma-na-bääyh' dsoo'. Hi cher'mah' hi- ga-jäh' siih' dsa-kyaah': "Peer' taah- hne-", hi- he' nøø' ta' kih' cha'në' dsa-kaah'. Hi cher'mah' hi- ga-jwä' dso'jwii' kih' øøh-, hi- he' lle' kih' dsoo' cha'je-.

23 'He-ja- cher'mah' go'kah' kuu' kyah' në na'hyoo' hi- cher'mah' ga-lä-dsooh~ hoh' jee' ja- he- hä' dsë' jaa- øøh' kyaah' hne-,

24 jee' ja- ba' kye- kuu' kyah' cha'në' na'hyoo' mah' gwa- da' to-në' go-jeeh' juu' kyah' kyaah' øøh'. Ja-ga' ñeh' ka-läh' ya-tøøh' kuu' kyah' në na'hyoo'.

25 'Cher'mah' chaa- hi- hnøø' hnëë' hne- cha'në' dsa-ta', jmee' bii' go'taah' hnäh' juu' kwee- kyaayh' na'koh' ta'ko-jiih' cha- jmi', mah' sa' ngëëy' hne- goo- jwëë-. Lä'ja- mo' so' jmee' jwëë- hih' kih' poo- taayh' hne- neh' ñe'.

26 Ma'ra' ju'dsoo' jwëëhn~ hnäh', sa' ya-hëëh' jee' ja- ta'ko-jiih' sa' ma-mi-hmaah' lä'jë' go-te- he- ngiiyh' kyah'.

27 'Ma-nuuḥ- ba' hnäh' ha- lä+ jäh' në' ley he-
siiyh+ hnäh': "Hne- hi- na-jee- goo-, ta+ kaah+ hi-
laa+ kyaa+ jñah'."

28 Pero jnä' jwahn+, cher'mah+ hi- jëë~ jaa-
dsa-më' hi+ hee' dsëy+ kaayh+, kyaah+ huu'dsë-
kiyh+ ja-, ma-jmeey' dso'kye-.

29 Lä+ja-, cher'mah+ mi'nëh' ra-lluü+ jmee+ täh+
kyaah+ dso'kye-, lle' go-te~ mah+ be+ uu'. Jëeh', llu'
ga' kyah+ he- hee' miih- jmi-ngo+ kyah+, lä+koh' ga'
he- goh+ na-hñaaḥ+ cha'je-.

30 Hi+ cher'mah+ ma-gooh- ra-lluü+ jmee+ täh+
kyaah+ dso'kye-, hnä+ go-te~ mah+ be+ uu'. Jëeh', llu'
ga' kyah+ he- hee' miih- jmi-ngo+ kyah+, lä+koh' ga'
he- goh+ na-hñaaḥ+ cha'je-.

31 'Hi+ ma-nuuḥ- hnäh' ka-läh' he- jäyh':
"Ga+lä+ jëë+ hi- bee~ dsa-më' kyaa+, hnøø+ chooyh'
je- jee' ma-beey+ dsa-kyaayh'."

32 Pero jnä' jwahn+ lä+la-. Hi- bee+ dsa-më'
kyaa+, hi+ sa+ cha- he- hliih+ ma-jmeey' kyaah'
jñah' dsa-nuuḥ-, he- cheey+ ta+ jwë' hliih+ ba' ja-.
Hi+ lä+ja- ka-läh' hi- kaa+ dsa-më' hi- ma-beey'
he', he- jmeey+ dso'kye- ba' ja- ka-läh'.

Ga+hlëeh' Jesús kih+ hi- tää- gyuuḥ+ hwa'

33 'Ma-nuuḥ- ba' hnäh' lä+koo- ga-siiyh+ dsa-
ma-gyuh- jnän': "Ta+ jmee- dsoo' he- la' juu'
ta+juu'. Ja- mi-teh` hnäh' kih+ Dio he- ga+tääh`
hñaaḥ+ jmeeh'."

34 Pero lä+la- jwah+ jnä', ta+ tää` hñaaḥ+ kih+ ni-
koo-. Ta+ tää` hnäh' kih+ gyuuḥ+, jëeh' jee' oo+ ba'
gya+ Dio.

35 Ta⁺ tää^h hnäh^h kih^h hwa^h, jëeh^h, në^h kih^h hwa^h chih^h ma⁻tii^h Dio. Ta⁺ tää^h hnäh^h kih^h Jerusalén, jëeh^h, jee^h ja⁻ la^h jee^h jwii⁻ kih^h Rey jøø^h jnän^h.

36 Ta⁺ tää^h ka⁻lleh^h, jëeh^h, sa⁺ leh^h jmeeh^h tøø⁻ ni⁻ koø⁻ jñu⁻, ni⁻ sa⁺ leh^h jmeeh^h läh⁻ ka⁻läh^h.

37 Cher^h mah^h jwah^h hnäh^h “Jaah⁻”, koø⁻ “jaah⁻” ba^h jwah^h hnäh^h. Hi⁻ cher^h mah^h jwah^h hnäh^h “jah⁻ ha⁻”, koø⁻ “jah⁻ ha⁻” ba^h jwah^h hnäh^h. Hi⁻ cher^h mah^h he⁻ ga^h jyoh^h juu^h gwa^h, he⁻ gwa^h kih^h dsa⁻ hlëeh^h ba^h ja⁻.

38 Ma⁻ nua^h ba^h hnäh^h ka⁻läh^h he⁻ jäyh^h: “Hi⁻ jmee⁻ dsoo^h mī^h nē^h dsa⁻ kyaah^h, ja⁻ ba^h lä⁻ ja⁻ mi⁻ hmaayh^h. Hi⁻ jlää^h na^h ja^h dsa⁻ kyaah^h, ja⁻ ba^h lä⁻ ja⁻ mi⁻ hmaayh^h.”

39 Pero lä⁻ la⁻ jwah^h jnä^h. Ta⁺ jiih^h hnäh^h kih^h hi⁻ hñaa⁻ dsē^h. Cher^h mah^h hi⁻ ga^h jnoo^h koø⁻ jwoo^h mo⁻ nēh^h, kwëëyh^h ka⁻läh^h jyoh^h jwoo^h.

40 Hi⁻ cher^h mah^h hi⁻ lla⁻ hnii⁻ kyah^h mah^h jñuu^h yh^h sa⁻ koø^h, kwëëyh^h ka⁻läh^h lä⁻ kye⁻ hmih⁻ lloo^h kyah^h.

41 Hi⁻ cher^h mah^h hi⁻ ga^h jmee^h he⁻ wi^h kah^h løø^h kih^h ko⁻ ni^h, kye⁻ ga^h jyoh^h ko⁻ ni^h.

42 Cher^h mah^h hi⁻ ngii⁻ mi^h he⁻ cha⁻ kyah^h, kwëëyh^h. Hi⁻ cher^h mah^h hi⁻ hnøø^h lle⁻ mi^h he⁻ cha⁻ kyah^h, ta⁺ jmee⁻ chaah⁻ kyaayh^h.

Hnøø^h hnää⁻ jne^h hi⁻ na⁻ høø^h jnän^h
(Lc. 6:27-28, 32-36)

43 Ma⁻ nua^h ba^h hnäh^h ka⁻läh^h he⁻ jäyh^h: “Wa^h hnaah^h ome⁻ kyaah^h mah^h wa^h na⁻ hääh^h hi⁻ sa⁻ laa^h ome⁻ kyaah^h.”

44 Pero lä⁻la⁻ba⁻jwah⁻jnä[˘]: Wa⁻lä⁻hnaah⁻hnäh[˘] hi⁻ sa⁻laa⁻ome⁻kyaah⁻hnäh[˘]. Ngii⁻hnäh[˘]llu⁻kih⁻ hi⁻ jwä⁻dso⁻jwi⁻kyah⁻hnäh[˘]. Jmee⁻hnäh[˘]llu⁻kih⁻ hi⁻ na⁻høø⁻kyah⁻hnäh[˘]. Ngii⁻hnäh[˘]kih⁻Dio kih⁻ hi⁻ jmeeh⁻hnäh[˘].

45 Mah⁻lä⁻ja⁻leeh⁻hnäh[˘]joo⁻Tää⁻jnän⁻hi⁻gya⁻gyuuh⁻. Hi⁻he⁻jmeeh⁻dsa⁻hya⁻hyoo⁻kih⁻hi⁻hlëeh⁻lä⁻ja⁻kih⁻hi⁻llu⁻. Hi⁻cheey⁻jma⁻ka⁻läh⁻kih⁻hi⁻jmeeh⁻he⁻llu⁻hi⁻kih⁻hi⁻jmeeh⁻he⁻hlih⁻.

46 Jëeh⁻cher⁻mah⁻hnaah⁻hnäh[˘]ma⁻la⁻hi⁻hnää⁻hnäh[˘]ba⁻, ¿hee⁻ba⁻hñah⁻hnäh[˘]kih⁻Dio ja⁻? ¿Che⁻sa⁻jmeey⁻lä⁻ja⁻ka⁻läh⁻hi⁻ko⁻ku⁻sih⁻?

47 Cher⁻mah⁻kih⁻øø⁻ba⁻hnäh[˘]jmeeh⁻hnäh[˘]Dio, ¿che⁻laah⁻hnäh[˘]jmeeh⁻hnäh[˘]ko⁻he⁻llu⁻? ¿Che⁻sa⁻jmeeh⁻lä⁻ja⁻hi⁻sa⁻ma⁻heeh⁻kih⁻Dio?

48 Wa⁻laah⁻hnäh[˘]llu⁻, lä⁻ko⁻laa⁻Tää⁻jnän⁻hi⁻gya⁻gyuuh⁻hi⁻llu⁻go⁻te⁻.

6

1 Leeh⁻, ta⁻hnooh⁻hnäh[˘]ha⁻lä⁻jee⁻hlëeh⁻dsa⁻llu⁻kyah⁻hnäh[˘]wa⁻ra⁻ga⁻jmeeh⁻hnäh[˘]ko⁻he⁻llu⁻. Cher⁻mah⁻ko⁻taa⁻ga⁻ga⁻jmeeh⁻hnäh[˘]mah⁻jëe⁻dsa⁻kyah⁻hnäh[˘], sa⁻hñah⁻hnäh[˘]ni⁻miih⁻kih⁻Dio hi⁻gya⁻gyuuh⁻.

2 Wa⁻ra⁻ga⁻kwah⁻hnäh[˘]be⁻kih⁻jaa⁻hi⁻lla⁻kyaa⁻, ta⁻jwi⁻ni⁻jaa⁻hee⁻na⁻ma⁻jmeeh⁻. Mah⁻sa⁻jmeeh⁻hnäh[˘]kwee⁻kyaah⁻hi⁻jmää⁻hñii⁻mi⁻te⁻neh⁻gwah⁻, hi⁻lä⁻ja⁻jmeey⁻ka⁻läh⁻cha⁻jwë⁻he⁻hnooyh⁻ha⁻lä⁻jee⁻hlëeh⁻dsa⁻llu⁻kiyh⁻ba⁻ja⁻. Ma⁻ra⁻ju⁻dsoo⁻jwë⁻hn⁻hnäh[˘], ko⁻ja⁻ba⁻hñih⁻ma⁻liyh⁻jñeey⁻.

³ Pero hne⁻, wa'ra⁻ ga⁻kwëeh⁻ dsa⁻ miih⁻ kuu', ta⁻ jwii['] ni⁻ jaa⁻ ma⁻ke⁻ laa⁻ome⁻ kyaah⁻'.

⁴ Heh⁻ lä⁻ja⁻, sa⁻ jnä['] he⁻ ma⁻kwëeh⁻ dsa⁻ kuu'. Ma'ja⁻ Täa⁻ kyaah⁻', hi⁻ jëe[~] lä⁻jë⁻ he⁻ sa⁻ jnä['], mi⁻hmaayh⁻ kyah⁻ to⁻lo⁻ nē⁻ lä⁻jëe⁻ dsa⁻.

*Ga⁻mi⁻tëe⁻ Jesús dsa⁻ kyaay⁻' ha⁻ lä⁻ chuuy⁻'
kyaah⁻' Dio*

(Lc. 11:2-4)

⁵ Wa'ra⁻ ga⁻të['] jee['] ngiih['] kyah⁻ kih⁻ Dio, ta⁻ jmee⁻ lä⁻ jmee⁻ hi⁻ jmää[~] hñii['] mi⁻te⁻'. Tih[~] dsëy⁻ na⁻tää['] hlëeyh⁻ kyaah⁻' Dio neh⁻ gwah⁻ mäh⁻ hi⁻ lä⁻ja⁻ jmeey⁻ cha⁻jwë⁻' jee['] ga⁻nää['] dsa⁻ mah⁻ jëe⁻ dsa⁻ kiyh⁻'. Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo['] jwëehn[~] hnäh['], ko⁻ja⁻ ba⁻ hñiih⁻ ma⁻liyh[~] jñeey⁻'.

⁶ Pero hne⁻, wa'ra⁻ ga⁻të['] jee['] ngiih['] kyah⁻ kih⁻ Dio, go⁻he['] jee['] gwiih⁻ mah⁻ jne['] haah⁻ kyah⁻'. Ngii['] kyah⁻ kih⁻ Täa⁻ hi⁻ sa⁻ jnä[']. Ma'ja⁻ Täa⁻ kyaah⁻' hi⁻ jëe[~] lä⁻jë⁻ he⁻ sa⁻ jnä['], mi⁻hmaayh⁻ kyah⁻ to⁻lo⁻ nē⁻ lä⁻jëe⁻ dsa⁻.

⁷ Wa'ra⁻ ga⁻të['] jee['] ngiih['] kyah⁻ kih⁻ Dio, ta⁻ hlëeh⁻ cha⁻miih⁻ jiih[~] koo⁻ nëe⁻ juu⁻ he⁻ sa⁻ jmää⁻ ta⁻, lä⁻koo⁻ jmee⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻heeh⁻ kih⁻ Dio. Kih⁻ he⁻ hlëeyh⁻ cha⁻miih⁻ jiih[~] koo⁻ nëe⁻ juu⁻, nuu⁻ Dio kiyh⁻ laay['].

⁸ Ta⁻ jmee⁻ hnäh['] lä⁻ jmee⁻ dsa⁻ he[']. Jëeh['], Täa⁻ jnän⁻ hi⁻ gya⁻ gyuah⁻, ma⁻ñey⁻ ba⁻ hee⁻ na⁻ jmee⁻ bii⁻ jnän⁻ jää⁻ ja⁻ ga⁻ ngiin⁻ kiyh⁻'.

⁹ Lä⁻la⁻ ba⁻ hnøø⁻ ngiih['] hnäh['] kyah⁻': Täa⁻ kyaah⁻' jnääh⁻ hi⁻ gya⁻ ya⁻jwii⁻', lä⁻jëe⁻ ba⁻ wa⁻ jmee⁻ dsoo['] he⁻ laah⁻ hne⁻ na⁻jngëe⁻ go⁻te⁻.

¹⁰ Ña⁻ mah⁻ jmeeh⁻ hih⁻ jee⁻ la⁻.

Wa' le' lä' hyoh' hoh' hñaa'h' jmi' gyuu' la', ja' ba'
lä' koo' la' gyuu'h' ya' jwii'.

11 Kwëeh' jnääh' na' he' kih' hih' jnääh' he' jmee'
bii' kyaä' jnääh'.

12 Jmee' jøh' hoh' kih' he' ma' hlääh' jnääh',
ja' ba' lä' koo' jøh' dsë' jnääh' kyaah' hi'
dsa' hlääh' kyaah' jnääh'.

13 Ta' kwa' jwë' ka' he' hliih' dsë' jnääh', lää' jnääh'
kih' he' ja'.

Jëeh', jaä' hne' ba' jmee' hih' kih' lä' jë', kyaah' ba'
la' ga' lä' jë' be',

hne' ba' laah' jøøh' kih' ga' lä' jë' joh' jmi' cha'.
Wa' la' lä' ja'.

14 'Cher' mah' jmeeh' jøh' hoh' kyaah' dsa' hi'
dsa' hlääh' kyaah' hnäh', lä' ja' ka' läh' Tää' jnän'
hi' gya' gyuu'h' jmeey' jøh' dsëy' kyaah' hnäh'.

15 Pero cher' mah' sa' ga' jmeeh' hnäh' jøh' hoh'
kyaah' dsa' hi' dsa' hlääh' kyaah' hnäh', lä' ja'
ka' läh' Tää' jnän' hi' gya' gyuu'h' sa' jmeey' jøh'
dsëy' kyaah' hnäh' he' dsa' hlääh' hnäh' kiyh'.

Ga' hlëeh' Jesús kih' he' sa' kih' hih' jne'

16 'Jmi' ma' sa' kuh' huh' hnäh' jee' hlëeh' hnäh'
kyaah' Dio, ta' jmee' hnäh' lii' he' ti' meeh' hoh'
hnäh' lä' jmee' dsa' hi' jmää' hñii' mi' teh'. Hi'
he' jmee' lii' mo' nē' mah' jëe' dsa' kiyh' he' sa'
kuh' hih'. Ma' ra' ju' dsoo' jwëehñ' hnäh', ko' ja'
ba' hñih' ma' liyh' jñeey'.

17 Pero hne', ma' sa' kuh' huh' jee' hlëeh' kyaah'
Dio, ja' jñaa'h' lleh' mah' gyih' mo' nēh'.

18 Mah' lä' ja', sa' lä' leeh' cha' nē' dsa', he' sa'
kuh' huh'. Kih' Tää' hi' sa' jnääh' ba' lä' leeh'.

Hi⁺ lä⁺ja⁻, Tää` kyaah⁺ hi⁻ jëë[~] lä⁺jë⁺ he⁻ sa⁺ jnä⁺,
mi⁻hmaayh⁺ kyah⁺ to⁺lo⁺ nē⁺ lä⁺jëë⁺ dsa⁻.

Ga⁺hlëeh⁺ Jesús kih⁺ he⁻ la⁺ hmooh⁺
(Lc. 12:33-34)

¹⁹ Ta⁻ wa⁺ hnooh⁻ hnäh⁺ lla⁻ mah⁺ jmi⁻gyuu⁻ la⁻
cha⁻miih⁻ he⁻ la⁺ hmooh⁺ kyah⁺ hnäh⁺. Jëeh⁺ jee⁺
la⁻ chaa⁻ jah⁺ jwë[~] cha⁻miih⁻ hi⁻hya⁺ tu⁺juu^h⁻
lä⁺jë⁺ he⁻ llu⁺. Hi⁺ dsa⁻taah⁺ dsa⁻hi⁻ mah⁺ hiiy⁺.

²⁰ Hnøøh⁺ hnäh⁺ mah⁺ lla⁻ mah⁺ gyuu^h⁺ ya⁺ jwii⁺
he⁻ la⁺ hmooh⁺ kyah⁺ hnäh⁺. Jee⁺ ja⁻ sa⁺ chaa⁻ jah⁺
hi⁻ jwë[~] ni⁺ sa⁺hya⁺ tu⁺juu^h⁻ ka⁻lä^h⁺. Hi⁻ jee⁺ ja⁻ sa⁺
chaa⁻ dsa⁻hi⁻ mah⁺ hiiy⁺.

²¹ Ha⁻ jiih⁺ jee⁺ hla⁻ he⁻ la⁺ hmooh⁺ kyah⁺ hnäh⁺,
jee⁺ ja⁻ ba⁺ kye⁺ hnäh⁺ o⁻jøh⁺ dsë⁻.

Wa⁺je⁻ kih⁺ jmi⁻ngo⁺ jnä⁻
(Lc. 11:34-36)

²² Mi⁻ nē⁺ jne⁺ la⁺ lä⁻køh⁺ wa⁺je⁻ kih⁺ jmi⁻ngo⁺
jnän⁻. Lä⁺ja⁻, cher⁺ mah⁺ mi⁻ nēh⁺ la⁺ llu⁺, lä⁻kaa⁻
jmi⁻ngo⁺ kyah⁺ ngë⁺ jee⁺ wa⁺je⁻.

²³ Pero cher⁺ mah⁺ la⁺ hliih⁺ mi⁻ nēh⁺, ga⁻lä⁻kaa⁻
jmi⁻ngo⁺ kyah⁺ ngë⁺ jee⁺ na⁻hoo⁻ ba⁺. Lä⁺ja⁻,
cher⁺ mah⁺ wa⁺je⁻ he⁻ cha⁻ kyah⁺ la⁺ na⁻hoo⁻ ba⁺,
ha⁻ køh⁺ sa⁺ na⁻hoo⁻ jee⁺ ngëh⁻.

Sa⁺ le⁺ jmee⁺ jne⁺ he⁺ kih⁺ Dio mah⁺ jmee⁺ jne⁺ he⁺ kih⁺
kuu⁺
(Lc. 16:13)

²⁴ Ni⁻ jaa⁻ sa⁺ lä⁻këh⁺ jmi⁺ jmee⁺ he⁺ kih⁺ uu⁺
dsa⁻kaa^h⁺. Jëeh⁺, jmeey⁺ na⁻hääyh⁺ jaa⁻ mah⁺
lä⁻hnääy⁺ hi⁻ jñah⁺. Mi⁻ tey⁺ kih⁺ jaa⁻ mah⁺
mi⁻ kwayh⁺ hi⁻ jñah⁺ he⁺. Sa⁺ lä⁻këh⁺ hnäh⁺ jmi⁺

jmeeh' hnäh' he' kih' Dio mah' jmeeh' hnäh' he' kih' kuu' ka-läh'.

Ga-hää' Dio kwee- go-te' lä-jëë' hi-laa' kyaay'
(Lc. 12:22-31)

25 He-ja- jwëëhn~ hnäh': Ta-ka- hnäh' huu'dsë- ha- lä- dsa-ngëë' hnäh', hee- na- kuh'huh' hnäh'. Ta-ka- hnäh' huu'dsë- kih' jmi-ngo' kyah' hnäh', ha- lä- tëëh' hnäh' hmiih- he- këh' hnäh'. ¿Che' sa- kyeë' ga' he- chaa- hnäh' lä-koh' ga' he- kuh'huh' hnäh'? ¿Hi- che' sa- kyeë' ga' jmi-ngo' kyah' hnäh' lä-koh' ga' hmiih- he- këh' hnäh'?

26 Jëë da' hnäh' lä-koö- la' kih' ta' hi- hëë- jwë- në' lle'. Sa- cha- jngëëy- ni- sa- chooyh~ mii', ni- sa- llay' llu' mii' kiyh'. Pero Tää' jnän` hi- gya' gyuuh', ma-ra- he- ääh- bih'. ¿Che' sa- kyeë' ga' hnäh' lä-koh' ga' ta' he'?

27 ¿Hii- hnäh' leh' jmeeh' saa- ga' koö- lëë-, kih' he- jmeeh- hnäh' cha-miih- huu'dsë-?

28 ¿He-la' jmeeh- hnäh' cha-miih- huu'dsë- kih' hmiih- he- këh' hnäh'? Jëë da' hnäh' ha- lä- dsa-kwaa- wa'le' jee' nuu-. Sa- cha- ta' jmee-, ni- sa- hwëë- wa'ne-.

29 Pero jwëëhn~ hnäh'. Ma-ke- na'hñaah' la' hmiih- he- ga-këh- rey Salomón, sa- ga-liyh' má- këyh- hmiih- he- la' na'hñaah' lä-koö- la' wa'le' ja-.

30 Cher'mah' lä-ja- ga' jmee' Dio na'hñaah' wa'le' he- choo' në' nuu- na', mah' hø' jë' dsa- neh' hwii', ha- ga' sa- jmääyh- hnäh' llu', dsa- hi- miih- go-te' ba' dsoo' dsë'.

31 He-ja- mo-to- ka- ga' hnäh' huu'dsë- jawah' hnäh': “¿Hee- na- kih'hiih' jnääh', hee- hmiih- kyeh' jnääh'?”

32 Jëeh', lä'jëë' hi- sa' ma-heeh- kih' Dio hnooyh- lä'jë' he- ja- jmah' ba'. Pero Täa' jnän' hi- gya' gyuu'h' ya'jwiih' ma-ñey- ba' he- jmee' bii' jnän' kih' jee' lä'jë' he- ja-.

33 Hnääh' da' hnäh' to-në' Dio hi- laa' dsa-ta' jøøh' jnän' hi- jmee' hnäh' he- llu' jmah' ba' lä'koo- hnøøy' hñiiy'. Lä'ja- ba' hñah- hnäh' lä'jë' he- jmee' bii' kyah' hnäh' ka-läh'.

34 He-ja- ta' ka- hnäh' huu'dsë- kih' hø', jëeh' hø' lä'cha- jyoh' ga' huu'dsë- he- jmeeh' hnäh'. Heeh' ba' hnäh' koo- jmii' koo- jmii' lä'koo- te' he- chaa- hnäh'.

7

Sa' ga-tëë' jne' jëen' kih' jñah'

(Lc. 6:37-38, 41-42)

1 Ta' ka- hnäh' kwaat~ kih' jñah' mah' sa' ka' Dio kwaat~ kyah' hnäh'.

2 Jëeh', Dio ka' kwaat~ kyah' hnäh', ja-ba' lä'koo- kah- hnäh' kwaat~ kih' jñah'. Lä'koo- te' ka- hnäh' kwaat~ kih' jñah', ko-ja- hñiih' te' ka' Dio kwaat~ kyah' hnäh'.

3 He-la' jëeh' wa'hløø- he- hä' mi'në' øøh' mah' sa' jëeh' da' wa'hløø- juuh- he- hä' mi'nëh' hñaa'h'?

4 Ha- lä'ja- jwiih' øøh': "Kwa' da' wa' llen' wa'hløø- he- hä' mi'nëh'", mah' hä' ba' kyah' hñaa'h' he- juuh- ga'?

5 He- ba' che- ta-juuh' hne-! Lle' da' jää' wa'hløø- juuh- he- hä' mi'nëh' hñaa'h'. Ja-ga' na' jëeh' kwee- mah' lleh' wa'hløø- he- hä' mi'në' øøh'.

6 Ta' kwëeh' hnäh' dsii- he- la' na-jøø-, wa'ra- ga'jeyh- mah' gi'hnäy' kyah' hnäh'. Ta' jwä'

hnäh' kuu' he- la' hmooh' kyah' hnäh' cha'ne'
cha'ne', wa'ra- ga'hee' ga'soyh'.

Hnøø' hnääh' jne' Dio lä-kaa- tuh-dsë- jne'
(Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷ Ngii' hnäh' kih' Dio, mah' hñah' hnäh'. Hnøøh'
da' hnäh' mah' jnääh' hnäh'. Tee- hnäh' kiyh' mah'
näy' ho'haah'.

⁸ Jëeh', lä-jëë' hi- ngii', hyoyh' ba'. Hi- hnooh-,
jnøøyh' ba'. Hi- tëë' ho'haah', nä' ba' ho'haah'
kiyh'.

⁹ ¿Ha- lä-ja- kwëeh' hnäh' chih- kyaah', koo- mi
'kuu' wa'ra- ga'ngiiy' he'ñiih'?

¹⁰ Hi- cher'mah' ga'ngiiy' kuyh' jaa- hmooh-,
¿ha- lä-ja- kwëeyh' jaa- miih'?

¹¹ Ma-ke- hlëeh' hnäh', leh' ba' hnäh' kwëeh'
chih- kyaah' he- llu'. Joh' ga' he- llu' sa' kwa' Tää'
hi- gya' gyuuh' kih' lä-jëë' hi- ngii' kiyh'.

¹² He-ja-, lä-jëë' he- hnooh- hnäh' jmee' dsa-
kyah' hnäh', ja-ba' lä-ja- jmee' hnäh' kiyh' ka-läh'.
Juu' la- jëeh' kwee- kyaah' ley he- ga'sii' Moisé
kyaah' lä-jëë' he- ga'sii' lä-jëë' hi- ma' ngëë' juu'
kih' Dio.

Lä-to' ho'haah'
(Lc. 13:24)

¹³ Go-taah' hnäh' ta' jwë' dsu-. Jëeh', jla' la'
ho'haah' hi- hu' la' jwë' he- dsu- jee' dsa-heë'
dsa-. Jwëë' dsa- hi- dsa-taah' ta' ja'.

¹⁴ Dsu- la' ho'haah' hi- dsu- jwë' he- jmee' chaa-
dsa-. Miih- go-te' ba' dsa-taah' ta' ja'.

Mii' kih' jmee' lii- ha- lä- la' chaah' hma-
(Lc. 6:43-44)

15 'Hää` hnäh´ hñaaḥ¹ kih¹ hī⁻ ga⁻ nää´ lä⁻ koh´ hī⁻ ngēē~ juu¹ kih¹ Dio ba´. Ya⁻ nääy´ jee´ kyah¹ hnäh´ jmääy~ hñiiy´ hwaay´ lä⁻ koo⁻ jaa⁻ borrego. Pero ta⁻ neh⁻ tuh⁻ dsēy¹, laay¹ lä⁻ koo⁻ jaa⁻ jah´ hī⁻ hää¹

16 Kyaah´ he⁻ jmeey⁻ ja⁻, lä⁻ jnä´ ha⁻ lä⁻ laay¹. Ha⁻ lä⁻ ja⁻ chooh¹ dsa⁻ mi⁻ jēh¹ kih¹ chaah¹ too⁻. Ni⁻ mi⁻ higo sa⁻ chooh¹ dsa⁻ kih¹ chaah¹ too⁻.

17 Jēeh´, lä⁻ jē⁻ chaah¹ hma⁻ he⁻ llu¹, hii⁻ mi⁻ he⁻ llu¹ ba´. Hi⁻ lä⁻ jē⁻ chaah¹ hma⁻ he⁻ hliih¹, hii⁻ mi⁻ he⁻ hliih¹.

18 Lä⁻ jē⁻ chaah¹ hma⁻ he⁻ llu¹, sa⁻ le´ hii⁻ mi⁻ he⁻ hliih¹. Ni⁻ chaah¹ hma⁻ he⁻ hliih¹, sa⁻ le´ hii⁻ mi⁻ he⁻ llu¹.

19 Ga⁻ lä⁻ jē⁻ chaah¹ hma⁻ he⁻ sa⁻ hii⁻ mi⁻ he⁻ llu¹, hnä¹ dsa⁻ mah¹ tooyh⁻ cha⁻ je⁻.

20 He⁻ lä⁻ ja⁻, lä⁻ jnä´ ha⁻ lä⁻ laa¹ dsa⁻ kyaah´ ta⁻ kih¹.

Ja⁻ lä⁻ jēē⁻ dsa⁻ dsa⁻ taah´ jee´ jmee⁻ Dio hih⁻
(Lc. 13:25-27)

21 'Ja⁻ lä⁻ jēē⁻ hī⁻ jāh´ kin⁻: “Dsa⁻ jøøḥ¹ kyaan⁻, Dsa⁻ jøøḥ¹ kyaan⁻”, dsa⁻ taah´ jee´ jmee¹ Dio hih⁻. Ma⁻ la⁻ hī⁻ jmee⁻ lä⁻ hyoh⁻ dsē¹ Tää` kyaan⁻ hī⁻ gya¹ gyuuḥ¹, hī⁻ he⁻ ba⁻ dsa⁻ taah´.

22 Wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee´ llaa⁻ jmi⁻ gyuu⁻, jwēē⁻ dsa⁻ jāh⁻ siiyh⁻ jnä⁻: “Dsa⁻ jøøḥ¹ kyaan⁻, Dsa⁻ jøøḥ¹ kyaan⁻, ja¹ kyaah´ mada⁻ he⁻ ga⁻ jmeeh´ ga⁻ kwa¹ jnääh¹ juu¹ kyah¹, kyaah´ mada⁻ kyah¹ ga⁻ hwēē⁻ jnääh¹ hī⁻ sa⁻ llu¹, hī⁻ kyaah´ mada⁻ kyah¹ ga⁻ jmee⁻ jnääh¹ he⁻ juh⁻ gaa⁻?”

23 Ma'ja⁻ jeehn' kih' dsa⁻ he': "Jih'koh' sa⁻ ga⁻lä'kyuun⁻ hnäh'. Go⁻nää' hnäh' kyah', hnäh' hi⁻ tēē' jmee⁻ he⁻ hlih'."

Ga'jmeey' hne' kiyh' nē' kuū' hloo⁻

(Mr. 1:22; Lc. 6:47-49)

24 He⁻ja⁻, hi⁻ nuu⁻ juu' kin⁻ mah' jmeey⁻ lä⁻ jwahn⁻, hi⁻ he' laa' lä'koo⁻ jaa⁻ dsa⁻ñuuh⁻ hi⁻ cha⁻ huuh⁻dsē⁻ llu' kih'. Ga'jmeey' hne' kiyh' nē' kuū' hloo⁻.

25 Ja' jma', ga⁻juuh' jmi⁻ hi⁻ ja' lle' nē' kih' hne'. Pero sa⁻ ga⁻toh', jēēh' ma' chih' nē' kih' kuū' hloo⁻.

26 Pero hi⁻ nuu⁻ juu' kin⁻ mah' sa⁻ jmeey⁻ lä⁻ jwahn⁻, hi⁻ he' laa' lä'koo⁻ jaa⁻ dsa⁻ too⁻ hi⁻ ga⁻jmeey' hne' kih' nē' mī'si'.

27 Ja' jma', ga⁻juuh' jmi⁻, ja' lle' tā' ga⁻jmeey' wii' kih' hne' ja⁻, mah' ga⁻toh'. Ga⁻hee' lä⁻jē⁻ go⁻te' — ga⁻jäh' Jesús.

28 Ma' ga⁻dsaa' ga⁻hlēēh' Jesús juu' la⁻, lä⁻jēē⁻ dsa⁻ hi⁻ ma' tääh' jee' ja⁻, ma' jēē⁻ dsayh⁻ ha⁻ lä⁻ la' juu' he⁻ ma' kway⁻.

29 Jēēh' ma' hlēēyh⁻ dsa⁻ lä⁻koo⁻ jaa⁻ hi⁻ jmee⁻ hih⁻ ba', ja⁻ lä⁻koh' ma' jmee⁻ ta⁻jwoh' kyaa⁻ ley.

8

Ga⁻mi⁻hläā' Jesús jaa⁻ hi⁻ ma' dsaah' hmih' høø⁻

(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

1 Lä⁻koo⁻ ma' ga⁻jñaa' Jesús ñih⁻ lle'koh' ja⁻, jwēē⁻ dsa⁻ ga⁻lla⁻lle' kaah' kiyh'.

2 Jee' ja⁻ ga⁻ya⁻jäh⁻ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ma' dsaah' hmih' høø⁻. Ga⁻juuyh' jñey' cha⁻nē' Jesús mah' ga⁻jäh' siyh⁻:

—Dsa-jøøh¹ kyaan⁺, cher¹mah¹ leʒ, leh¹ ba¹ hne⁻ cheh¹ dsoo¹ he⁻ mi⁻ sah¹ jnäʒ.

³ He⁻ ja⁻ ga⁻ hi⁻ Jesús ma⁻ goo⁻ mah¹ ga⁻ kyey⁻ në¹ kih¹ dsa⁻ he⁻ mah¹ ga⁻ siyh⁺:

—Leʒ ba¹, wa¹ dsa⁻ che¹ ba¹ dsoo¹ kyah¹.

Lä⁻ chah¹ ja⁻ ga⁻ ääh¹ go⁻ te⁻ hmih¹ høø¹ ja⁻.

⁴ Ja⁻ ga⁻ ga⁻ jäh¹ Jesús siyh⁺:

—Jëè¹ da¹, ta¹ jmeeh¹ juu¹ kih¹ ni¹ ja⁻. Gwa⁻ go⁻ hääh¹ hñaa¹ kih¹ jmi⁻ dsa⁻. Kye⁻ miih⁻ he⁻ kwëeh¹ hnih¹ lä⁻ hih¹ he⁻ ga⁻ jmeë¹ Moisé. Lä⁻ ja⁻ go⁻ jmeë¹ mah¹ lä⁻ ñey⁻ ma⁻ jä¹ kyah¹ —ga⁻ jäh¹ Jesús siyh⁺.

Ga⁻ mi⁻ hlää¹ Jesús moz¹ kyaa¹ jju¹ hløø¹

(Lc. 7:1-10)

⁵ Lä⁻ koø⁻ ma⁻ ga⁻ he¹ Jesús jwi⁻ Capernaum, ja¹ ja⁻ juu¹ hløø¹ chuh¹ kih¹ Jesús mah¹ ga⁻ chuuy¹ kyaah¹:

⁶ —Dsa-jøøh¹ kyaan⁺, moz¹ kyaan⁺ na⁻ kyaa¹ cha¹ neh¹ kin¹, ja¹ jwërte¹ kiyh¹, mo⁻ so⁻ liih⁻ goo⁻ tiy¹ —ga⁻ jäh¹ siyh⁺.

⁷ —Ni¹ ba¹ jnäʒ mi¹ hlää¹ jnih¹ —ga⁻ jäh¹ Jesús siyh⁺.

⁸ Mah¹ ga⁻ jeeh⁻ juu¹ hløø¹ he⁻ siyh⁺:

—Dsa-jøøh¹ kyaan⁺, sa¹ cha⁻ he⁻ laa¹ jnäʒ mah¹ go¹ heh¹ cha¹ neh¹ kin¹. Lee¹ ba¹ koø⁻ jäh¹, mah¹ jä¹ ba¹ kih¹ moz¹ kyaan⁺.

⁹ Jëeh¹ jnäʒ ka¹ läh¹, chaa⁻ hi⁻ jmeë¹ mada⁻ he⁻ jmeen¹ kiyh¹, hi¹ tääh¹ hløø¹ hi⁻ jmeen¹ hih¹ kih¹. Wa¹ ra⁻ ga⁻ jmeen¹ hih¹ kih¹ ja⁻: “Gwa⁻ jee¹ oo¹”, dsooy¹ ba¹. Wa¹ ra⁻ ga⁻ jwi⁻ n¹ jñah¹: “Ña⁻ ta¹ la¹”, jäy¹ ba¹. Hi¹ wa¹ ra⁻ ga⁻ jwi⁻ n¹ moz¹ kyaan⁺: “Jmeë¹ he⁻ la¹”, jmeey¹ ba¹.

10 Peer⁺ ga⁺ jëë⁺ dsah⁺ Jesús ma⁺ ga⁺ nuuy⁺ juu⁺ kih⁺ dsa⁻ he⁺. Mah⁺ ga⁺ siiyh⁺ lä⁺ jëë⁺ hi⁻ ma⁺ chaa⁺ kaah⁻ kiyh⁺:

—Ma⁺ ra⁺ ju⁺ dsoo⁺ jwëëhn[~] hnäh⁺, lä⁻ kaa⁻ hwa⁺ Israel sa⁺ ma⁻ jnääh⁺ ni⁺ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ dsoo⁺ dsë⁺ lä⁻ koo⁻ dsoo⁺ dsë⁺ dsa⁻ ñuu^h- la⁻.

11 Jwëëhn[~] hnäh⁺, lloo[~] koo⁻ jmi⁺ jwëë⁺ dsa⁻ ya⁻ nää⁺ ta⁺ kye⁺ ta⁺ ñii⁺ hi⁻ dsa⁻ taah⁻ kuh⁺ ma⁺ nuu⁺ ko⁻ jøh⁺ kyaah⁺ Abraham, kyaah⁺ Isaac, hi⁺ kyaah⁺ Jacob gyuu^h ya⁻ jwi⁺ kih⁺ Dio.

12 Pero dsa⁻ Israel hi⁻ ma⁺ laa⁺ kwaan[~] dsa⁻ taah⁻ jee⁺ jmee⁺ Dio hih⁺, hi⁻ he⁺ jwää⁺ dsih⁺ ta⁺ ka⁺ hne⁻ jee⁺ na⁻ hoo⁻. Jee⁺ ja⁻ ki⁺ hooyh⁺ mah⁺ juu⁺ cha⁻ jay⁺.

13 Ja⁻ ga⁺ ga⁺ jäh⁺ Jesús siiyh⁺ juu⁺ hløø⁺ he⁺:

—Gwaa^h- ba⁺ hne⁻ kyah⁺, wa⁺ le⁺ kyah⁺ ja⁻ ba⁺ lä⁻ koo⁻ ma⁻ lä⁻ dsoo⁺ hoh⁺.

Lä⁻ चाह⁺ ja⁻, ga⁺ jä⁺ kih⁺ moz[~] kyaay⁺.

Ga⁺ mi⁻ hlää⁺ Jesús ma⁻ choo⁺ Pee⁺

(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

14 Ma⁻ ngëë⁺ he⁻ ja⁻, ñee⁺ Jesús cha⁺ neh⁺ kih⁺ Pee⁺. Jee⁺ ja⁻ ga⁻ jëëy⁺ ma⁻ choo⁺ Pee⁺ na⁻ kyaay⁺ dsaayh⁺ kyaah⁺ llii⁺.

15 Mah⁺ ga⁺ sooh⁺ Jesús ma⁻ gooy⁻. Lä⁻ चाह⁺ ja⁻ ya⁺ hi⁺ llii⁺ kiyh⁺. Ga⁺ nooy⁻ jee⁺ ma⁺ kyaay⁺ mah⁺ ga⁻ løy⁺ jmeey⁺ ta⁺ he⁺ kih⁺ lä⁻ jëë⁺.

Ga⁺ mi⁻ hlää⁺ Jesús jwëë⁺ dsa⁻ dsaah⁺

(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

16 Ta⁺ ga⁺ nuu⁺ ja⁻, na⁺ jää⁻ dsa⁻ cha⁺ nē⁺ Jesús jwëë⁺ hi⁻ ma⁺ kye⁻ jmi⁻ lle⁺ hliih⁺. Kyaah⁺ koo⁻ ga⁻ hlëëyh⁺ ba⁺ ga⁻ hwëëy⁺ jmi⁻ lle⁺ hliih⁺ he⁺ hi⁺ ga⁺ mi⁻ hlääy⁺ lä⁻ jëë⁺ ga⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ dsaah⁺.

17 Mah' lä'jä- lä'te' he- ga'jäh' Isaía hi- ma'ngëë- juu' kih' Dio lä- ma' ga'jäyh': "Hñiiy' ba' ga'kay' në' kiyh' lä'jē- dsoo' jnän', hi- ga'kooy' lä'jē- dsoo' jmi'wii' jnän' ka-läh'."

*Dsa- hi- ma' hnøø' ma' jmee' kō-jøh' kyaah' Jesús
(Lc. 9:57-62)*

18 Ma' ga'jēē' Jesús jwēē' dsa- ma' tääh' lä'ku' lä'jii' kiyh', ga'jmeey' mada- kyaa' jnääh' discípulo kyaay', he- ga'mi'llu' jnääh' na'moo' mah' haa' jnääh' kō-jøh' kyaayh' ta- hngaah' kō-taa- jmi-juuh'.

19 Ja-ga' ga'loo' jaa- ta-jwöh' kyaa' ley, ga'siiyh':

—Ta-jwöh', niin' kyaah' hne- wa' ha- cha- ha- jee' ga'looh'.

20 Mah' ga'jäh' Jesús siiyh':

—Cha- ba' too- jee' gwii- hyah-, cha- ba' sii- kih' ta' hi- hēē- gyuuh'. Pero Hi-ga'lēē'ngo' la- sa- cha- jee' jäy'.

21 Jñah' discípulo kyaay' ga'siiyh':

—Dsa-jøøh' kyaan', kwa' jwē' kin- na'haan- to-nē' tää' kyaan-, ja-ga' niin' kyaah' hne-.

22 Mah' ga'jäh' Jesús siiyh':

—Ña- ba' hne- kyaah' jnä'. Wa' haa' ba' dsa- na-juu' hlii' kyaa'.

*Ga'jmeey' Jesús hih- kih' lle' mah' hii' tii'
(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)*

23 Lä- ma' ga'he' Jesús neh- na'moo', ga'nøø' jnääh' discípulo kō-jøh' kyaayh'.

24 Ni⁺ juu⁺ ga⁺ sa⁺ cha⁻ ja⁺ koo⁻ lle⁺ tä⁺, ga⁻ hi⁺ goo⁻ jwërte. Ga⁻ hluh⁺ jmii⁻ lä⁺ jiih⁺ ga⁺ haa⁻ neh⁻ na⁺ moo⁺. Pero ma⁻ na⁻ gwii⁻ ba⁺ Jesús.

25 He⁻ ja⁻ jnääh⁺ discípulo kyaay⁺ na⁺ chaay⁺ jnääh⁺ jee⁺ ma⁻ na⁻ gwiiy⁻ mah⁺ ga⁺ chiih⁺ jnääh⁺:

—Dsa⁻ jøøh⁺ kyaan⁺, lää⁻ jne⁺, ma⁻ tøøhn⁺ jee⁺ juu⁺ ba⁺ jne⁺ la⁻.

26 Mah⁺ ga⁺ siiyh⁺ jnääh⁺:

—¿He⁻ la⁺ gah⁺ hnäh⁺? Miih⁻ go⁻ te⁺ ba⁺ dsoo⁺ hoh⁺ hnäh⁺.

Ja⁻ ga⁺ ga⁺ noo⁻ Jesús, ga⁺ jmeey⁺ hih⁺ ga⁺ jä⁺ ti⁺ lle⁺ hi⁻ ga⁺ jmeey⁺ hih⁺ ga⁺ jä⁺ ti⁺ jmii⁻. Lä⁺ ja⁻ ba⁺ ga⁺ jä⁺ ti⁺ sih⁺ ga⁺ lä⁺ jē⁺.

27 Peer⁺ ga⁺ jēē⁺ dsah⁺ jnääh⁺, mah⁺ ga⁺ jäh⁺ jnääh⁺:

—¿Hii⁻ ba⁺ dsa⁻ na⁻? Lä⁺ kye⁻ lle⁺ kyaah⁺ jmii⁻ nuuh⁺ kiyh⁺.

Ga⁺ hwēē⁺ Jesús jwēē⁺ jmi⁻ lle⁺ hliih⁺ hi⁻ ma⁺ jøø⁻ kih⁺ dsa⁺

(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

28 Lä⁺ koo⁻ ma⁺ ga⁺ lla⁺ nøø⁺ jnääh⁺ ta⁺ hngaah⁺ ko⁻ taa⁻ ja⁻, jee⁺ la⁺ hwa⁺ kih⁺ Gadara, ya⁻ nää⁺ uu⁺ dsa⁻ ñuu⁺ hi⁻ ma⁺ jøø⁻ jmi⁻ lle⁺ hliih⁺ kih⁺, ga⁺ mi⁺ jee⁺ Jesús. Dsa⁻ he⁺ ga⁺ hwēē⁻ jee⁺ la⁺ to⁻ høø⁻ kih⁺ hlii⁺. Hääy⁺ jwërte, sa⁺ ma⁺ kway⁻ jwē⁺ ma⁺ dsa⁻ ngēē⁺ ni⁺ jaa⁻ dsa⁻ ta⁻ jwē⁺ ja⁻.

29 Mah⁺ ga⁺ hooyh⁺ ki⁻ gaa⁻, ga⁺ jäh⁺:

—¿Hee⁻ ba⁺ kih⁺ he⁻ ma⁻ ñeh⁺ jee⁺ tøøh⁺ jnääh⁺ la⁻, hne⁻ Jesús Joø⁺ Dio? ¿Che⁺ ma⁻ ñeh⁺ mah⁺ heeh⁺ jnääh⁺ wii⁺ jää⁺ sa⁺ ga⁺ ma⁻ lloo⁺ jmii⁻?

30 Uu⁺ miih⁻ jee⁺ ma⁺ tääyh⁺ ja⁻, ma⁺ tääh⁺ koo⁻ nää⁺ ñe⁺ ma⁺ kuh⁻ nuu⁻.

31 Ga⁺ chu⁺ lle⁺ hliih⁺ he⁺, ga⁺ siiyh⁺ Jesús:

—Cher'mah¹ ga¹hwëeh¹ jnääh¹, kwa¹ jwë¹ kyaa¹ jnääh¹ dsa'tooh¹ jnääh¹ kih¹ ñe¹ hi¹ tääh¹ oo¹.

³² Mah¹ ga¹jäh¹ Jesús siyh¹:

—Go¹nää¹ hnäh¹ ja¹.

Mah¹ ga¹hwëey¹, ga¹näay¹ ga¹taayh¹ tuh¹ dsë¹ ñe¹ he¹. Lä¹chah¹ ja¹, lä¹jëë¹ ñe¹ he¹ ga¹kyuu¹. Ma¹ ga¹tëey¹ koo¹ lle¹ hwa¹, ko¹dsoo¹ jwë¹ ba¹ ga¹saay¹ cha¹jmii¹ juuh¹. Jee¹ ja¹ ga¹juuy¹ neh¹ jmii¹.

³³ Dsa¹ hi¹ ma¹ hää¹ ñe¹, ga¹nää¹ ko¹chih¹ cha¹hlii¹ ta¹ jee¹ jwii¹ na¹jmeeyh¹ juu¹ ha¹ lä¹ ga¹la¹ kih¹ ñe¹, hi¹ ha¹ lä¹ ga¹la¹ kih¹ dsa¹ hi¹ ma¹ jø¹ lle¹ hliih¹ kih¹.

³⁴ He¹ ja¹ ga¹lä¹jëë¹ dsa¹ hi¹ ma¹ chaa¹ jee¹ jwii¹ ja¹, ga¹hwëey¹ mah¹ ga¹näay¹ ga¹mi¹jeey¹ Jesús. Ma¹ ga¹jëey¹, ga¹chuyy¹ kyaayh¹ mah¹ wa¹ llaayh¹ jee¹ ja¹.

9

Ga¹mi¹hlää¹ Jesús jaa¹ hi¹ sa¹ liih¹ goo¹ tii¹
(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

¹ Ma¹ngëë¹ he¹ ja¹, ga¹he¹ Jesús ka¹läh¹ neh¹ na¹moo¹ ngaayh¹ ta¹ hngaah¹ ko¹taa¹ ta¹ jwii¹ kiyh¹.

² Ma¹ ga¹llaayh¹ ja¹, na¹jää¹ dsa¹ cha¹ney¹ jaa¹ hi¹ dsaah¹ hi¹ sa¹ liih¹ goo¹ tii¹ na¹kyaa¹ né¹ jii¹. Ma¹ ga¹jëë¹ Jesús dsoo¹ ba¹ dsë¹ dsa¹ he¹, he¹ ja¹ ga¹jäyh¹ siyh¹ hi¹ sa¹ liih¹ goo¹ tii¹:

—Wa¹ nøh¹ hoh¹ gyuu¹ kyaan¹, ma¹na¹che¹ ba¹ lä¹jë¹ dso¹kye¹ kyah¹.

³ Jee¹ ja¹ ma¹ tääh¹ ko¹llaa¹ ta¹jwoh¹ kyaa¹ ley. Hi¹ he¹ ga¹jmeë¹ huusë¹ he¹ ga¹hlëeh¹ Jesús lä¹ ja¹ he¹ ga¹mi¹kwayh¹ Dio ba¹ ja¹.

4 Pero ga⁻lä⁻liih⁻ ba' Jesús he⁻ huu⁻dsë⁻ ma' jmeë⁻ dsa⁻ he', he⁻ja⁻ ga⁻jäyh⁻:

—¿He⁻la' jmeeh⁻ hnäh⁻ huu⁻dsë⁻ hlih⁻ lä⁻na⁻?

5 ¿Hee⁻ ga⁻ na⁻ sa⁻ jwëëh⁻, laah⁻ hnäh⁻? ¿Che⁻ he⁻ chiih⁻ jne⁻ jaa⁻ hi⁻ dsaah⁻: “Ma⁻na⁻che⁻ dso'kye⁻ kyah⁻”, o he⁻ chiih⁻ jnih⁻: “Noo⁻, kii⁻ jii⁻ kyah⁻, mah⁻ gwaah⁻”?

6 He⁻ja⁻ jmeen⁻ he⁻ jwëëh⁻ ga⁻ mah⁻ lä⁻ngëëh⁻ hnäh⁻, Hi⁻ga⁻lëë⁻ngo⁻ la⁻ ba⁻ na⁻ngë⁻ jwë⁻ jmi⁻gyuu⁻ mah⁻ chey⁻ dso'kye⁻ kih⁻ dsa⁻.

Ja⁻ga⁻ga⁻jäh⁻ Jesús siih⁻ hi⁻ sa⁻ liih⁻ goo⁻ tii⁻:

—Jnä⁻ jwahn⁻ noo⁻, kii⁻ jii⁻ kyah⁻, gwaah⁻ cha⁻neh⁻ kyah⁻.

7 He⁻ja⁻ ga⁻noo⁻ dsa⁻ he⁻ ngaayh⁻ cha⁻neh⁻ kiyh⁻.

8 Ma⁻ ga⁻jëë⁻ dsa⁻ ngaah⁻ hi⁻ ma⁻ dsaah⁻ he⁻, ga⁻lä⁻dsaä⁻ dsëy⁻ cha⁻miih⁻ mah⁻ ga⁻jmeey⁻ juuh⁻ kih⁻ Dio, ta⁻lä⁻ kih⁻ he⁻ ga⁻kwëëyh⁻ cha⁻miih⁻ be⁻ jaa⁻ dsa⁻ñuu⁻ mah⁻ mi⁻hlääy⁻ dsa⁻dsaah⁻.

Ga⁻tëëh⁻ Jesús Matä⁻

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

9 Lä⁻ ma⁻ ya⁻hëë⁻ Jesús jee⁻ ja⁻, ga⁻jëëy⁻ jaa⁻ dsa⁻ñuu⁻ hi⁻ chee⁻ Matä⁻, hi⁻ ma⁻ gya⁻ në⁻ta⁻ kih⁻ kooy⁻ ku⁻siih⁻. Mah⁻ ga⁻jäyh⁻ siiyh⁻:

—Ñä⁻ wa⁻ jmeen⁻ ko⁻jøh⁻.

He⁻ja⁻ ga⁻nooy⁻, ga⁻jmeey⁻ ko⁻jøh⁻ kyaah⁻ Jesús.

10 Pero he⁻ ga⁻lä⁻. Ma⁻ gya⁻ Jesús kuh⁻hiih⁻ cha⁻neh⁻ kih⁻ Matä⁻. Jwëë⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ koo⁻ ku⁻siih⁻ hi⁻ jñah⁻ dsa⁻ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁻ në⁻ mes⁻ kuyh⁻ ko⁻jøh⁻ kyaah⁻ Jesús hi⁻ kyaa⁻ jnääh⁻ discípulo kyaa⁻y⁻.

11 Ma' ga' jëë' dsa- fariseo, heh' ga' jmeey' lä' ja-, mah' ga' jäyh' siyh' jnääh':

—¿He-la' kuh- ta-jwoh' kyaah' hnäh' ko-joh' kyaah' dsa- hi- koo' ku'sih- na- hi- kyaah' jñah' dsa- wa' hi- cha- hi-?

12 Ma' ga' nuu' Jesús juu' ja- mah' ga' jäyh':

—Sa' jmeë' bii' tē-mē~ kih' dsa- hi- lluu', kih' dsa- dsaah' ba' jmeë' bii'.

13 Go-nää' hnäh' mi-tëë' hnäh' hñaa'h he- hnøø' jäh' juu' la-: “Hnoon' wa' lä-ñih' hoh' hnäh' ba', sa' hnoon' he- jëëh' hnäh' jah' në' na'hyoo'”, ga' jäh' Dio. Sa' ma-jan~ kih' hi- lluu', kih' hi- cha- dso'kye- kih' ba' ma-jan~, mah' wa' dsa-jëeyh' kyaah' Dio.

Ga'ngii' dsa- juu', he-la' sa' tu~ discípulo ko-hwëë' he- kuh-hiyh~

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

14 Ja-ga' ya-nää' dsa- hi- ma' ga-nää' kyaah' Jwaa-, ga' mi-jëey' Jesús mah' ga'ngiiy' juu' kiyh':

—¿He-la' ma-la' jnääh' ba' kyaah' fariseo, ko-lla-jiih~ ba' sa' kih-hih~ jnääh' jee' ngii' jnääh' kih' Dio, mah' sa' jmeë' lä' ja- discípulo kyaah'?

15 He-ja- ga' jäh' Jesús siyh':

—Sa' cha- ti-meeh- dsë' hi- tääh' jee' dsa-jëë' goo- dsa- ta'ko-jiih' gya' dsa-ñuuh- hi- dsa-jëë' goo- jee' ja-. Pero lloo~ koo- jmi' wa-ra- ga-llëë- dsa- dsa-ñuuh- hi- dsa-jëë' goo- he'. Ma'ja- ga' tu' dsa- kyaay' he- kuh-hih~ mah' chuuy' kyaah' Dio.

16 Ni' jaa- dsa- sa' kwa' kiyh' tøøy' hmiih- hmëë' në' hmiih- ma-gyuh-. Jëëh', hmiih- hmëë'

dsa⁻dsuh¹ mah¹ jmee⁺ dsa⁻gyii⁺ hmiih⁻ ma⁻gyuh⁻
cha⁻ga⁺miih⁻.

17 Hi⁺ lä⁺ja⁻, ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ sa⁺ kwa⁺ kih⁺
chih⁺ jmi⁺h⁺ mi⁺jeh⁺ hmëë⁺ neh⁺ loo⁻ ma⁻gyuh⁻.
Cher⁺mah⁺ ga⁺chih⁺ dsa⁻ he⁻ hmëë⁺ ja⁻ neh⁺ loo⁻
ma⁻gyuh⁻, chah⁺ ba⁺ gyii⁺, jëeh⁺ sa⁺ kwa⁺ jwë⁺ ää⁺.
Tuu⁺ jmi⁺h⁺ mi⁺jeh⁺ hmëë⁺ hi⁺ hee⁺ loo⁻ ka⁻läh⁺.
He⁻ja⁻ neh⁺ loo⁻ hmëë⁺ ba⁺ dsa⁻hoo⁺ jmi⁺h⁺ mi⁺jeh⁺
hmëë⁺. Mah⁺ lä⁺ja⁻ ba⁺ mi⁻hee⁺ ko⁻jøh⁺ lä⁺to⁺.

Jō-mii⁻ Jairo kyaah⁺ jaa⁻ dsa⁻më⁺ hi⁻ ma⁺ dsaah⁺
(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

18 Ta⁺ko⁻jiih⁺ hlëeh⁺ gyih⁺ lä⁺ja⁻, ma⁺ ga⁻lloo⁺ jaa⁻
dsa⁻jøøh⁺. Ga⁺juuyh⁺ jnëy⁺ cha⁺në⁺ Jesús, mah⁺
ga⁺jäyh⁺:

—Gyuu⁻ më⁺ kyaan⁺, koo⁻ ma⁻juu⁺ ba⁺. Man⁺
mah⁺ go⁺kyeh⁻ gooh⁻ në⁺ kiyh⁺ mah⁺ lä⁺jiiyh⁺ —
ga⁺jäh⁺ dsa⁻jøøh⁺ he⁺.

19 Mah⁺ ga⁻noo⁻ Jesús jee⁺ ma⁺ gya⁺, ga⁻lla⁻lley⁺
kaah⁺ kih⁺ dsa⁻ he⁺, hi⁺ ga⁻nøø⁺ jnääh⁺ ko⁻jøh⁺
kyaayh⁺.

20 Jee⁺ ngooy⁺ ja⁻, jaa⁻ dsa⁻më⁺ hi⁻ ma⁻hya⁻
gya⁺to⁺ ji⁻ñe⁻ jëë⁺ dsoo⁺ kih⁺, ga⁻llooy⁺ ta⁺ ka⁺luu⁺
Jesús mah⁺ ga⁻su⁺ miih⁻ cha⁺gooy⁻ cha⁺hoo⁺
sa⁺hmiih⁻ kiyh⁺.

21 Jëeh⁺ ma⁺ laay⁺: “Wa⁺ra⁻ jäh⁺ kih⁺ koo⁻ tëen⁺ su⁺
miih⁻ cha⁺goon⁺ sa⁺hmiih⁻ kiyh⁺, hlään⁺ go⁻te⁺.”

22 Ma⁺ ga⁻jëeh⁻ Jesús hñii⁺, ga⁻jëëy⁺ dsa⁻më⁺ he⁺
mah⁺ ga⁺siiyh⁺:

—Wa⁺ jëë⁻ hoh⁺ gyuu⁻ kyaan⁺. Kih⁺ he⁻
ma⁻lä⁻dsoo⁺ hoh⁺ kin⁺, ma⁻hlaah⁺ ba⁺ hne⁻.

Lä⁺chah⁺ ja⁻ ga⁺jä⁺ go⁻te⁺ kih⁺ dsa⁻më⁺ he⁺.

23 Lắ ma' ga' lloo' Jesús kih' dsa-jøøh' he', ga' jëëy' tē' hī' ma' tãäh' juu' luu' hma-ta-, hi' ma' tãäh' dsa-ki-hooh'.

24 Mah' ga' siyh' lä' jëë' dsa- he':

—Hwëë' da' hnäh' jee' la-. Chih-më' na' sa' na' juu', hī' na' gwii' ba' na-.

Mah' ga' mi' kwah' dsa- kih' Jesús, ma' ga' jäyh' lä' ja-.

25 Ma' ga' hwëë' dsa- he' ta' ka'hne-, ga' hey' jee' na' kyaa' chih-më' he'. Ga' sooyh' gooy-. Hi' lä' chah' ja' ga' noo' chih-më' he'.

26 Lä' kaa' hwa' ja' ga' nuu' dsa- juu' ja-.

Ga' mi' hlää' Jesús uu' dsa-tuu'

27 Lắ ma' ya' hëë' Jesús jee' ja-, uu' dsa-tuu' ma' chaa' kaah' kiyh', chuuy' kyaayh':

—i' Wa' lä' ñih' hoh' kyaa' jnaäh', hne- laah' sa' ju- kih' David!

28 Lắ ma' ga' he' Jesús cha'neh', ga' mi' jäh' dsa-tuu' he' kiyh', mah' ga' jäh' Jesús siyh':

—¿Che' laah' hnäh' dsoo' lihn' jmeen' he' na'?

—Leh' ba' hne- Dsa-jøøh' kyaan' —ga' jäh' dsa-tuu' he'.

29 Ja' ga' ga' chuy' mi' 'në' dsa-tuu' he', mah' ga' siyh':

—Wa' le' kyah' hnäh' lä' koo' ma' lä' dsoo' hoh' hnäh' kin'.

30 Lä' chah' ja' ga' na' mi' 'në' lä' uu' dsa-tuu' he'.

Pero ga' taah' Jesús juu' ga' chuuy' cha' miih' kyaah' dsa-tuu' he', ga' siyh':

—Sa' wa' lä' ñe- ni' jaa' dsa- kih' he' la-.

31 Pero lä' koo' ga' hwëë' bih' jee' ja-, ga' løøy' hlëëyh' kih' Jesús lä' kaa' hwa' ja-.

Ga⁺mi⁻hlää^ʹ Jesús jaa⁻ dsa⁻ koo^ʹ

³² Koo⁻ ma⁻hwëë⁻ ba^ʹ dsa⁻tuu^ʹ he^ʹ jee^ʹ ja⁻, ma^ʹ ga⁻lla⁻nää^ʹ dsa⁻ hi⁻ jää⁻ jaa⁻ dsa⁻ koo⁻ hi⁻ ma^ʹ kye⁻ jmi⁻lle^ʹ hlih^ʹ.

³³ Lä⁻koo⁻ ma^ʹ ga⁻llee⁻ Jesús jmi⁻lle^ʹ hlih^ʹ he^ʹ, ga⁻løø^ʹ hlëeh^ʹ dsa⁻ hi⁻ ma^ʹ koo⁻ he^ʹ. Peer⁻ ga⁻lä⁻dsaä⁻ dsë^ʹ dsa⁻ hi⁻ ma^ʹ tääh^ʹ jëë⁻ jee^ʹ ja⁻.

—Jih^ʹkoh^ʹ sa⁻ ma⁻jëë^ʹ jne^ʹ lä⁻na⁻ hwa^ʹ Israel la⁻—ma^ʹ jäyh^ʹ.

³⁴ Pero dsa⁻ fariseo ma^ʹ jäh^ʹ:

—Dsa⁻jøøh^ʹ kyaa^ʹ jmi⁻lle^ʹ hlih^ʹ ba^ʹ na⁻ kwa⁻ be^ʹ kiyh^ʹ mah^ʹ hwëëy⁻ jmi⁻lle^ʹ hlih^ʹ.

Peer⁻ ga⁻lä⁻ñih^ʹ dsë^ʹ Jesús kih^ʹ dsa⁻

³⁵ Ga⁻ngëë^ʹ Jesús ga⁻lä⁻kaa⁻ jee^ʹ hla⁻ jwii⁻ kaah^ʹ jwii⁻ mäh⁻, ma^ʹ mi⁻tëëy⁻ dsa⁻ neh⁻ gwah⁻ kih^ʹ jee^ʹ jwii⁻ ja⁻, ma^ʹ kway⁻ ju⁻hmëë^ʹ lä⁻koo⁻ jää⁻ Dio dsa⁻ lä⁻hih⁻ kih^ʹ, hi⁻ ma^ʹ mi⁻hlääy⁻ dsa⁻dsaah⁻ hi⁻ ma^ʹ jñuuyh⁻ dsoo⁻ jmi⁻wii⁻ kih^ʹ dsa⁻.

³⁶ Lä⁻koo⁻ hä^ʹ ma^ʹ jëëy⁻ jwëë^ʹ dsa⁻ hi⁻ dsa⁻nää^ʹ cha⁻nëy^ʹ, ga⁻lä⁻ñih^ʹ dsëy^ʹ kih^ʹ. Jëeh^ʹ, ma^ʹ na⁻hëëy^ʹ, ga⁻näay^ʹ na⁻saa⁻ na⁻jñëey^ʹ. Ma^ʹ laay^ʹ lä⁻koh^ʹ borrego hi⁻ sa⁻ chaä⁻ juu^ʹ.

³⁷ He⁻ja⁻ ga⁻siiyh⁻ jnääh^ʹ discípulo kyaa^ʹ:

—Ma^ʹra⁻ ju⁻dsoo⁻, cha⁻miih⁻ he⁻ ma⁻le⁻ chooh^ʹ jne^ʹ, pero miih⁻ go⁻te⁻ ba^ʹ dsa⁻ hi⁻ tääh^ʹ jmee⁻ ta⁻.

³⁸ He⁻ja⁻ chuū⁻ hnäh^ʹ cha⁻miih⁻ kyaa^ʹ dsa⁻juu⁻ ta⁻ mah^ʹ cheey^ʹ jwëë^ʹ hi⁻ chooh^ʹ ta⁻ kiyh^ʹ.

10

Ga⁻hñaa^ʹ Jesús lä⁻jëë⁻ gya⁻tuu⁻ apóstole
(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

1 Ja-ga' ga-tëeh' Jesús lä-jëë' gya-tuu' jnääh' 'discípulo kyaay', ga-hñaa'y' jnääh' mah' jmeé' jnääh' ta' kiyh'. He-ja- ga-hñah' jnääh' be' he-hwëë' jnääh' jmi-llé' hlih', hi- mi-hlää' jnääh' dsa-kih' na-ku' na-ngih' dsoo'.

2 Lä-jëë' gya-tuu' jnääh' apóstole kyaay', ma' cheë- jnääh' lä-la-: To-né' he' Simón hi- ma' cheë- Pee', kyaah' Andre' øøyh-, Jacobo he' joo' Zebedeo kyaah' Jwaa- øøyh-,

3 Felipe he', kyaah' Bartolomé, Tamá he' kyaah' Matá hi- ma' koo' ku'sih-, Jacobo he' joo' Alfeo, kyaah' Lebeo hi- ma' tëeh' dsa- Tadeo,

4 Simón dsa- cananita he', kyaah' Juda Iscariote hi- ga-ngëë' Jesús.

*Ga-cheë' Jesús dsa- kyaay' mah' kway' ju'hmëë'
(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)*

5 He-ja- ga-cheë' Jesús lä-jëë' gya-tuu' jnääh', mah' ga-jmeey' mada- kyaay' jnääh', ga-jäyh':

—Ta- go-nää' hnäh' ta- jee' tääh' dsa- hi- sa- laa' judiu, ni- ta- go-taah' hnäh' jee' jwih- he- na-heë- hwa' Samária.

6 Go-nää' hnäh' jee' tääh' dsa- judiu ba', hi- laa' lä-koh' borrego hi- na-hëë'.

7 Go-nää' hnäh' go-kwa' hnäh' juu' la-: Ma-ya-jäh- he- jää' Dio dsa- lä-hih- kih'.

8 Ja- mi-hlääh' hnäh' hi- dsaah', ja- cheh' hnäh' dsoo' hmih' høø-, ja- mi-jiih' hnäh' dsa- hi- ma-na-juu', ja- hwëëh' hnäh' jmi-llé' hlih'. La- ma-hñah- ba' hnäh' be' na-, he-ja- ta- koo' hnäh' jñeeh' hnäh' kih' dsa-.

9 'Ta⁺ ka⁻ hnäh' ku'nøø⁻, kuu' tøø⁻, ni⁺ koo⁻ ñe' nøø⁺.

10 Ni⁺ ta⁺ ka⁻ hnäh' sa'tuh⁻ kih' cha'jwë'⁺, ni⁺ ta⁺ ka⁻ hnäh' jyoh' lëë' hmih⁻ kyah' hnäh', ni⁺ mi⁻ he⁻ heeh' hnäh', ni⁺ hma⁻hu⁻ ka⁻läh'. Jëeh' jaa⁻ hi⁻ jmee⁺ ta', lle⁻ kih' hyoyh⁺ he⁻ kuyh⁺.

11 'Wa⁻ ha⁻ cha⁻ ha⁻ jee' ga⁻lla⁻nääh' hnäh', jwii⁻ kaah' jwii⁻ mäh⁻, ja⁻ hnaah⁺ hnäh' jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ llu⁺ dsë' mah' jäh' hnäh' cha'neh⁺ kiyh' lä⁻jiih' hwëeh⁺ hnäh' jee' ja⁻.

12 Wa⁻ra⁻ ga⁻taah⁻ hnäh' cha'neh⁺ kih' dsa⁺, ja⁻ jmeeh⁻ hnäh' Dio kiyh⁺.

13 Cher'mah' ga⁻heeh⁻ dsa⁻ he⁻ ma⁻jmeeh' hnäh' Dio kiyh⁺, jä⁺ na⁻jøø⁻ cha'neh⁺ ja⁻. Pero cher'mah' sa⁺ ga⁻heeyh⁻, sa⁺ lä⁻jmää⁺ juu' he⁻ ma⁻hlëeh' hnäh' ja⁻.

14 Cher'mah' sa⁻ ga⁻heeyh⁻ hnäh' jee' lla⁻nääh' hnäh' hi⁺ cher'mah' sa⁻ ga⁻nuuy' juu' he⁻ kyeh' hnäh', ja⁻ hwëeh⁻ hnäh' cha'neh⁺ ja⁻ o jee' jwii⁻ ja⁻. Ja⁻ hlah' wa⁻hløø⁻ he⁻ na⁻beh⁻ ma⁻tiih' hnäh'.

15 Ma⁻ra⁺ ju'dsoo' jwëehn⁻ hnäh', cha⁻ga'miih⁻ wii⁺ jëe' dsa⁻ kih' jee' jwii⁻ jee' sa⁻ heeyh⁺ hnäh' lä⁻koh' ga' jwii⁻ Sodoma kyaah' Gomorra wa⁻ra⁻ ga⁻të' jee' jmee' Dio jwiz⁻.

Ga⁻jäh' Jesús jëe' dsa⁻ kyaay' cha⁻miih⁻ he⁻ wii⁺

16 'Nuu⁻ da' hnäh', jnä' cheen⁻ hnäh' laah' hnäh' lä⁻koh' borrego hi⁻ ga⁻nää' jee' kih' jah' hää⁺. Hnøø⁺ leeh⁻ hnäh' lä⁻koh' liih⁻ mi⁻h⁻, hi⁺ jmee' hnäh' hwaah' lä⁻koh' jaa⁻ juu⁻.

17 Leeh⁻ hnäh'. Jëeh', ngëe' dsa⁻ hnäh' kih' dsa⁻ta'. Jmi'baa⁺ dsa⁻ hnäh' neh⁺ gwah⁺ kiyh⁺.

18 Kwaat~ kih' juu' kin' ngëe' dsa- hnäh' kih' dsa-ta' kaah' mah' kwah' hnäh' ju'dsoo' kin' cha'ney hi' lä-ja- ka-läh' kih' lä-jëë' hi- sa' laa' judiu.

19 Wa'ra- ga-të' jee' ngëe' dsa- hnäh' kih' dsa-ta', ta- ka- hnäh' huu'dsë- ha- lä- hlëeh' hnäh' o ha- lä- juu' kwah' hnäh'. Wa'ra- ga-të' jee' hlëeh' hnäh', Dio ba' kwa' juu' ha- lä- hlëeh' hnäh'.

20 Jëeh', ja' he' hnäh' he- hlëeh' hnäh'. Jmille' kih' Täa' jnän' ba' ja- kway' juu' he- hlëeh' hnäh'.

21 'Ngëe' dsa- øøh' kih' dsa-ta' mah' jngëeh' dsih'. Ja-ba' lä-ja- jmee' dsa- kih' joø' ka-läh'. Chih- tee' kyaah' cho'jmii- lä-jiih' liyh' jngiyh' kih'.

22 Lä-jëë' dsa- jmee' na-høøh' kyah' hnäh' kwaat~ kin'. Pero hi- kwëeh' dsë' lä-jiih' llaa', hi- he' ba' lää'.

23 Wa'ra- ga-jmëeh' dsa- hnäh', go-nää' hnäh' ta- jyoh' jee' jwii-. Jëeh' ma-ra- ju'dsoo' jwëeh' hnäh', jäh' Hi-ga-lëe' ngo' la- jää' sa- ga-ma-ngëeh' hnäh' lä-kaa- jwii- kih' hwa' Israel.

24 'Sa- jøøh' ga' discípulo lä-koh' ga' ta-jwöh' kyaay'. Ni' moz~, sa- jøøyh' ga' lä-koh' ga' dsa-jmuy'.

25 Lëë' ba' kih' discípulo jmeey' lä-koo- jmee- ta-jwöh' kyaay'. Lä-ja- ka-läh' lëë' ba' kih' moz~ jmeey' lä-koo- jmee' dsa-jmuy'. Hi' cher'mah' dsa-jmuy' cha'neh' ga-tëeh' dsa- Beelzebú, joh' ga' sa- jäyh' kih' hi- chaa- kiyh'.

*Hi- kih' jmeen' gah' jne'
(Lc. 12:2-7)*

26 He- lä'ja-, ta- wa' gah' hnäh' kih' hi- jmeeh- hnäh'. Jëeh', sa- cha- ni- miih- he- na-jlë-, he- sa- lä-jnä'. Hi- lä-jë- he- na-hmää', lloo- koo- jmi- lä-ñe- dsa-.

27 Lä-jë- he- jwëëhn- hnäh' jee' na-hoo-, hlëeh' hnäh' jee' jnä' wa'je-. Hi- lä-jë- he- jwëëhn- hnäh' hñaaah', wi' hnäh' gyuuuh' hne' mah' hlëeh' hnäh' ki-gaa-.

28 Ta- wa' gah' hnäh' kih' dsa- hi- jngiih- jmi-ngo'. Hi- he' sa- le' jngiiyh' jmi-llë' kyah' hnäh'. Wa' gah- hnäh' kih' hi- lih- taah- hnäh' cha'je- lä'kye- jmi-llë' kyah' hnäh'.

29 ¿Che' sa- hnëe- dsa- uu' gyuu- ta' kyaah' koo- ñe' nøø'? Pero ni- jaa- hi- he' sa- le' täh- hwa' cher'mah' sa- ga-kwa' Tää' jnän` jwë'.

30 Lä'kye- jñu- lleh' hnäh' na-he' ga-lä-jë- kih' Dio.

31 He-ja- jwahn-, ta- wa' gah' hnäh'. Kyeë' ga- hnäh' cha-ga'miih- lä-koh' ga' jwëë' gyuu- ta'.

32 Cher'mah' hi- ga-mi-jnää- hñii' laay' kyaan- cha'në' dsa-, ja-ba' lä-ja- mi-jnää' jnih' cha'në' Tää' kyaan- hi- gya' ya-jwii'.

33 Pero cher'mah' hi- hmä- juu' he- laay' kyaan- cha'në' dsa-, ja-ba' lä-ja- jmeen` kiyh' ka-läh' cha'në' Tää' kyaan- hi- gya' ya-jwii'.

Tee' dsa- kwaan- kih' Jesús

(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

34 Ta- wa' laah' hnäh', ma-jan- mah' jmeen` hii' 'tii' kih' dsa- jmi-gyuu-. Sa- ma-jan- mah' hii' tii'. Ma-jan- mah' llan` hñii- ba'.

35 Ma-jan~ llan` hnii- mah' tee' jooy' kyaah' jmiiy-. Ja-ba' lä'ja- ka-läh' chih-më' kyaah' chooy' hi- ma'jooy' kyaah' ma-chooy'.

36 He' ba' hi- chaa- koo- cha'neh', jmeey' na-hääyh' dsa-kyaayh'.

37 Hi- hnää' cho'jmii- lä'koh' ga' jnä', sa- høø- kwaat~ leey' dsa- kyaan-. Hi- hnää' jo-ñuuh- jo-miyy- lä'koh' ga' jnä', sa- høø- kwaat~ leey' dsa- kyaan-.

38 Hi- sa- jää- cru- kyaa' mah' jmeey' ko-jøh' kyaah' jnä', sa- kwa- kin- leey' dsa- kyaan-.

39 Hi- hnooh- ha- lä' jee' lä'chaay- llu', hi- he' juu' ba'. Pero hi- kwaa~ hñii' juu' kwaat~ kin', hi- he' ba' lää'.

Hyoh- dsa- kyaq' Dio jñee'
(Mr. 9:41)

40 'Hi- heeh- hnäh', jnä' ba' he' ma-heeyh-. Hi- hi- heeh- jnä', ma-heeyh- hi- ga-chee' jnä' ba' ja-.

41 Hi- heeh- jaa- dsa- hi- ngëe~ juu' kih' Dio, kih' he- na-hñaa'y' kih' Dio, hyoyh- lä'koo- te' he- hyoh- hi- ngëe~ juu' ja-. Hi- heeh- jaa- hi- lluu', kih' he- laay' dsa- lluu', hyoyh- lä'koo- te' he- hyoh- hi- lluu' he'.

42 Wa' hi- cha- hi-, hi- kwëeh~ koo- vas jmi-dsë- gyuh' jaa- hi- pih' la-, kih' he- laay' discípulo kyaan-, ma-ra' ju'dsoo' jwëehn~ hnäh', hyoyh- ba' jñeey'.

11

Ga-chee' Jwaa- dsa- kyaay' mah' na'ng#y' juu'

*kih' Jesús**(Lc. 7:18-35)*

¹ Ma⁻ngëë' ma⁻jmeë' Jesús mada⁻ lä⁻la⁻ kyaä⁻ jnääh¹, ya⁻hëëy¹ ngooy¹ na⁻hlëëyh¹ dsa⁻, hi⁻ na⁻kway⁻ juu¹ lä⁻kaä⁻ jee¹ jwii⁻ kih¹ dsa⁻goo⁻ jnääh¹.

² Jwaa⁻ hi⁻ ma¹ choo[~] jmi⁻ ma¹ hää¹ neh⁻ñe¹. Ma¹ ga⁻nuuy¹ lä⁻jë⁻ he⁻ ma¹ jmeë⁻ Cristo, ga⁻cheey¹ uu⁻ discípulo kyaay¹,

³ mah¹ na⁻ngiiy¹ juu¹ kih¹ Jesús:

—¿Che¹ hne⁻ he⁻ hi⁻ nøø¹ juu¹ jä⁻ o che¹ jää¹ jnääh¹ jñah¹?

⁴ Mah¹ ga⁻jëeh⁻ Jesús juu¹ kiyh¹, ga⁻siiyh⁻:

—Go⁻nää¹ hnäh¹, mah¹ go⁻jmeeh⁻ juu¹ kih¹ Jwaa⁻ lä⁻jë⁻ he⁻ nuuh⁻ hnäh¹ hi⁻ lä⁻jë⁻ he⁻ jëeh¹ hnäh¹ la⁻.

⁵ Hi⁻ tuu¹ ma⁻jëëy[~] ba¹, hi⁻ jluuh¹ ma⁻ga⁻näay¹ ba¹, ma⁻laä¹ ba¹ hi⁻ ma¹ dsaah¹ dsoo¹ hmih¹ høø⁻, hi⁻ gwii⁻ ma⁻nuuy⁻ ba¹, hi⁻ ma⁻juu⁻ ma⁻lä⁻jiiyh⁻ ba¹, hi⁻ hi⁻ tä⁻ñee¹ ma⁻nuu⁻ bih¹ ju¹hmëë¹.

⁶ Llu¹ la⁻ kih¹ hi⁻ sa⁻ jmeë⁻ to¹ dsë¹ kwaat[~] kin⁻ — ga⁻jäh¹ Jesús siiyh⁻.

⁷ Lä⁻koo⁻ ma¹ ga⁻nää¹ discípulo kyaä¹ Jwaa⁻, ga⁻løø¹ Jesús hlëëyh[~] dsa⁻ kih¹ Jwaa⁻ mah¹ lä⁻dsooh[~] dsëy¹ ha⁻ lä⁻ ma¹ laay¹. Ga⁻jäyh¹:

—¿Ha⁻ lä⁻ laä¹ hi⁻ na⁻nääh¹ hnäh¹ na⁻jëeh¹ hnäh¹ jee¹ oo⁻ hwa¹ kii⁻? ¿Che¹ ma¹ laay¹ lä⁻koh¹ hma⁻tah⁻ he⁻ gwa⁻gyaa[~] lle¹?

⁸ ¿Cher¹ mah¹ sa⁻ laay¹ lä⁻ja⁻ hi⁻ na⁻jëeh¹ hnäh¹, ha⁻ ba¹ lä⁻ laay¹ ja⁻? ¿Che¹ ma¹ laay¹ jaa⁻ dsa⁻ ñuu⁻ hi⁻ ma¹ këh⁻ hmiih⁻ llu¹? Ñe¹ ba¹ jne¹, lä⁻jëë⁻ hi⁻ këh⁻ hmiih⁻ llu¹, hi⁻ he¹ tääh¹ cha¹neh⁻ kih¹ rey ba¹.

9 He-ja-, ¿hee- ba' laa' hi- na'jēēh` hnäh'? ¿Che' laay' jaa- hi- ngēē- juu' kih' Dio? Jnä' jwēēhn~ hnäh' laay' ba'. Hi- ma-ra- he- laay' jøøh' ga' lä-koh' ga' jñah' hi- ma' ngēē- juu' kih' Dio.

10 Jēēh', Jwaa- he' hi- na-sii- kih' lä-la-:

Cheēn- jaa- hi- dsa-kwa- juu' kin-.

Hi- he' dsoo' ta- cha-nēh' mah' mi-lluy' jwē' kyah'.

11 Ma-ra- ju'dsoo' jwēēhn~ hnäh'. Jee' kih' lä-jēē- hi- ga-lä' chaa- kih' dsa-mē', sa' chaa- hi- jøøh' ga' lä-koh' ga' Jwaa- hi- ma' choo- jmii-. Pero hi- laa' mah' ga' kih' gyuuuh' ya-jwii', hi- he' jøøh' ga' lä-koh' ga' Jwaa-.

12 Lä-koo- ma' ja' Jwaa- hi- ma' choo- jmii-, lä-jiih' na', he- wii' ba' dsa-taah` dsa- jee' jmee- Dio hih'. Dsa- hää' kway- be' dsa-taayh` jee' ja-.

13 Jēēh', lä-jēē- hi- ga' ngēē- juu' kih' Dio hi- ma' chaa- llo'joo', kwee- ba' la' juu' kiyh' he- ga-kway', hi- lä-ja- ley ka-läh' lä-jiih' kih' Jwaa-.

14 Cher'mah' chaa- hi- hnøø' heeh- juu' la-, Jwaa- he' laay' Elía hi- nøø' juu' jä-.

15 Hi- hnøø' heeh- juu' la-, wa' heeyh-.

16 'Jwēēhn~ hnäh' ha- lä- koh' laa' dsa- hi- chaa- na'. Chaayh- miih- lä-koh' chih- hi- tääh' je'hmooh' hi- ti-choo- juu' kyaah' dsa-kyaayh'.

17 Jäyh': "Ma-juu' jnääh' su- he- jmee- jēē- hoh' hnäh' kyaah' luu' hma-ta- pero sa- ga-hiih' hnäh' ma' jmeeh' hnäh' ja'. Ma-hä' jnääh' su- he- ti-meeh- dsē', ni- lä-ja- sa- ma-hooh' hnäh'", jäh' chih- he' siiyh- dsa-kyaayh'.

18 'Lä-ja- ka-läh' jmee- dsa- hi- chaa- na'. Jēēh', ja' Jwaa- hi- ga-kuh- ga-hih' miih- go-te' mah' ma'

jäh' dsa- kiyh': "Kyey- jmi- lle' hlih'."

19 Lã-ja- ka-läh', ja' Hi-ga-lëë'ngo' la- hi- kuh-hih~ na'tee' kih' mah' jäh' dsa- kiyh': "Jlãã' ngëë', mah' lla'heeyh'. Jwayh' kyaah' lä-jëë' hi- koo' ku'sih-, laay' ome' kyaã' dsa- hi- sa' tooh- ta'", jäh' dsa- hi- chaa- na'. Pero kyaah' he- jmee- Dio, lii- llu' ba' huud'së- kiyh'.

Jëë' wii' lä-jëë' hi- chaa-
(Lc. 10:13-15)

20 Ja-ga' ga-løø' Jesús juuh~ kih' dsa- hi- ma' tääh' lä-koo- lä-koo- jwii- juuh- jee' ga-jmeey' cha-miih- he- juh-gaa-. Ni- lä-ja-, sa' ga-jeeyh~ kyaah' Dio. He-ja- ga-jäyh' siiyh-:

21 —iPeer- jwii~ hnäh' dsa- hi- tääh' jwii- Corazín! iPeer- jwii~ hnäh' dsa- hi- tääh' jwii- Betsaida! Wa'ra- jäh' kih' ma-jëë' dsa- hi- tääh' Tiro kyaah' jwii- Sidón ha- lä' la' he- juh-gaa- he- ma-jmeen' jee' kyah' hnäh', ma-lih' sa' ga-jeeyh~ kyaah' Dio, ma-këyh' hmiih- jwä' hi- ma' suy' hñiiy' tujwa-, jmeey' lii- he- ti-meeh- dsëy'.

22 He-ja- jwëëhn~ hnäh', wa'ra- ga-të' jmi' jee' le' jwiz~, cha-ga'miih- wii' jëeh' hnäh' lä-koh' ga' dsa- hi- chaa- Tiro kyaah' Sidón.

23 Hnäh' hi- chaa- Capernaum, jmeeh- hnäh' huud'së- he- tëeh' hnäh' gyuuu'. Pero ñiih' ga' kih' cha'je- go'nääh' hnäh'. Jëeh', wa'ra- jäh' kih' jwii- Sodoma ga-jmeen' he- juh-gaa- he- ma-jmeen' jee' kyah' hnäh', lä- ma-hla- ja-ba' lä-juuh' na'.

24 He-ja- jwëëhn~ hnäh', wa'ra- ga-të' jee' le' jwiz~, cha-ga'miih- wii' jëeh' hnäh' lä-koh' ga' he- jëë' hi- ma' tääh' Sodoma.

Ga⁺jäh⁺ Jesús he⁻ sa⁺ hii⁻ hma⁻yu[~] kiyh⁺
(Lc. 10:21-22)

²⁵ Hor[~] ja⁻ ga⁻jäh⁺ Jesús siiyh⁻ Dio:

—Kwan⁺ ti^hhmaah⁺ kyah⁺ Täa[~] kyaan⁺, hne⁻ laah⁺ Dsa⁻jøøh⁺ kih⁺ gyuu^h hwa⁺, jëeh⁺ ga⁻hmäh⁺ lä⁻jë⁺ juu⁺ la⁻ kih⁺ hi⁻ kyuu^h hi⁻ kih⁺ hi⁻ ngëe⁺. Mah⁺ ga⁻mi⁻jnäh⁺ juu⁺ kyah⁺ kih⁺ hi⁻ laa⁺ lä⁻koh⁺ jaa⁻ chih⁻mäh⁺.

²⁶ Jëeh⁺, ga⁻tih⁺ ba⁺ hoh⁺ jmeeh⁺ lä⁻ja⁻, Täa[~].

²⁷ 'Ga⁻lä⁻jë⁺ go⁻te[~] ba⁺ ga⁻tooh⁻ Täa[~] kyaan⁺ goon⁺. Ni⁺ jaa⁻ sa⁺ kyuu⁺ Joø⁺ Dio, ma⁻la⁺ Täa[~] ba⁺ kyuu⁺ jnä⁺. Ni⁺ sa⁺ chaa⁻ hi⁻ kyuu⁺ Täa[~]. Ma⁻la⁺ jnä⁺ hi⁻ laa⁺ Joø⁺ ba⁺ kyuu⁺ jnih⁺, hi⁻ lä⁻ja⁻ lä⁻kyuu⁺ dsa⁻ hi⁻ hnoon⁺ mi⁻jnään⁺ kih⁺.

²⁸ 'Lä⁻jëe⁺ hnäh⁺ hi⁻ ma⁻hwaa⁺ kih⁺ lä⁻jë⁺ he⁻ dsa⁻ngëe⁺ hnäh⁺, ya⁻nää⁺ hnäh⁺ kyaah⁺ jnä⁺ mah⁺ jmeen⁺ teeh⁺ hoh⁺ hnäh⁺.

²⁹ Wa⁺ kyen⁺ ko⁻jøh⁺ hma⁻yu[~] kin⁺ mah⁺ mi⁻tëe⁺ hnäh⁺ kin⁺. Jëeh⁺, hwaa⁺ ba⁺ jnä⁺, mah⁺ jøh⁻ dsen⁺ ka⁻läh⁺. Lä⁻ja⁻ mo⁻so⁻ kah⁺ ga⁺ hnäh⁺ hu⁺dsë⁻ ha⁻ lä⁻ le⁺ kyah⁺ hnäh⁺.

³⁰ Jëeh⁺ sa⁺ hii⁻ hma⁻yu[~] kin⁺, ni⁺ sa⁺ jwëeh⁺ mada⁻ he⁻ jmeen⁺ kyah⁺ hnäh⁺.

12

Ga⁺hlëeh⁺ Jesús ha⁻ lä⁺ la⁺ jmi⁺ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë⁺
(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ Koo⁻ jmi⁺ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë⁺, ga⁺ngëe⁺ Jesús jee⁺ ma⁺ na⁻jnää⁺ chaah⁺ trigo mah⁺ ja⁺ ga⁻lä⁻kyah⁺ jnääh⁺ discípulo kyaay⁺. He⁻ja⁻ ga⁻løø⁺ jnääh⁺ hnä⁺ jnääh⁺ miih⁻ sa⁺gwah⁺ trigo mah⁺ ga⁻kih⁺ jnääh⁺.

2 Ma' ga'jēē' dsa- fariseo lä'koo- ma' jmee- jnääh', ga'jäyh':

—Jēē' da' ha- lä' jmee' discipulo kyaah' he- sa' ga'tēē' jne' jmeen' jmii' he- teeh- dsa- dsē' — ga'jäyh' siiyh' Jesús.

3 Mah' ga'jäyh' Jesús siiyh':

—¿Che' sa' ma-heh- hnäh' lä'koo- ga'jmeē' David koo- hä', lä' ma' ja' kyoyh' kyaah' hi- ma' ga'nää' kyaayh'?

4 Ga'hey' neh' gwah' mah' ga'kuyh- he'ñiuh' he- ma-na-jøø' he- sa' lle' kih' ma' kuyh' hi- ga'kwēēyh' dsa- hi- ga'nää' kyaayh'. Jēēh', ma-la' jmi-dsa- ba' ma' na-ngē' jwē' kuyh' he'ñiuh' ja-.

5 ¿Che' sa' ma-heh- hnäh' lä'koo- lle' nē' ley kih' Moisé? Jmii' he- teeh- dsa- dsē' ga'jmeē' ba' jmi-dsa- ta' neh' gwah', pero sa' ma' la' dso'kye- he- ma' jmeey' lä'ja-.

6 Jwēēhn- hnäh', jee' la- cheh' jaa- hi- kyeē' ga' lä'koh' ga' gwah' ja-.

7 Sa' ñeh' hnäh' lä'koo- hnøø' jäh' juu' la-: “Hnoon' wa' lä-ñih' hoh' hnäh' ba', sa' hnoon' he- jēēh' hnäh' jah' nē' na'hyoo'.” Wa'ra- jäh' kih' ma-lä-ngēēh' hnäh' juu' na-, sa' ma' bääh' hnäh' dsoo', hi- sa' cha- he- ma-jmeē' ni' miuh'.

8 He- lä'ja-, Hi-ga-lēē'ngo' la- ba' na-ngē' jwē' jmeey' hih', hee- na- he- ga'tēē' jmee' dsa- jmii' he- teeh- dsa- dsē'.

Ga'mi'hläē' Jesús jaa- dsa- jmii' he- teeh- dsa- dsē'

(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

9 Ya⁺ hēē⁺ Jesús jee' ja⁻, ngooy⁺ mah⁺ ga⁻ hey⁺ neh⁺ gwah⁺ mäh⁻ kih⁺ dsa⁻ judiu.

10 Jee' ja⁻ ma' hää' jaa⁻ dsa⁻ ñuu^h hi⁻ ma⁻ lä⁻ kij⁻ koo⁻ ma⁻ goo⁻. Mah⁺ ga⁻ ngii' dsa⁻ fariseo juu' kih⁺ Jesús:

—¿Che' na⁻ ngē⁺ jne' jwē⁺ mi^hlää⁺ jne' jaa⁻ hi⁻ dsaah' jmi⁺ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsē⁺? —ga⁻ jäyh⁺ siiyh⁺ Jesús.

He⁻ ma' hnooyh⁻ ha⁻ lä⁺ jee' ma' hnēēy⁺ ba' ja⁻.

11 Mah⁺ ga⁻ jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Cher⁺ mah⁺ jaa⁻ hnäh⁺ cheh⁺ jaa⁻ borrego kih⁺ mah⁺ täyh⁺ koo⁻ cha^ssii⁻ jmi⁺ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsē⁺, ¿ché⁺ sa⁻ dsoo⁺ hi⁻ he⁺ mah⁺ dsa⁻ lleey⁺?

12 ¿Joh⁺ ga' sa⁻ kyeē⁺ jaa⁻ dsa⁻ lä⁻ koh⁺ ga' jaa⁻ borrego? Kih⁺ he⁻ ja⁻, na⁻ ngē⁺ jne' jwē⁺ jmeen⁺ he⁻ llu⁺, jmi⁺ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsē⁺ —ga⁻ jäyh⁺ siiyh⁺.

13 Ja⁻ ga' ga⁻ ssiyh⁺ dsa⁻ dsaah⁺ he⁺:

—Ni^h da' ma⁻ gooh⁻.

Mah⁺ ga⁻ niyh⁺ ma⁻ gooy⁻. Lä⁺ chah⁺ ja⁻, ga⁻ jä⁺ llu⁺ go⁻ te⁻ lä⁺ koo⁻ ma' la⁺ jyoh⁺ ma⁻ gooy⁻.

14 Ma' ga⁻ hwēē⁻ dsa⁻ fariseo he⁺ ga⁻ nää⁺, ga⁻ täy^h juu' kwee⁻ ha⁻ lä⁺ jee' ma' jngēēy⁺ Jesús.

Ga⁻ lä⁺ te⁺ koo⁻ juu' he⁻ ga⁻ kwa⁺ Isaia llo⁺ joo⁺

15 Ga⁻ lä⁺ liih⁻ Jesús he⁻ hu⁺ dsē⁻ ma' jmee⁻ dsa⁻ he⁺, he⁻ ja⁻ ngooy⁺ ta⁺ jee' jyoh⁺ ba'. Peer⁺ jwēē⁺ dsa⁻ ga⁻ llä⁺ lle⁺ kaah⁺ kiyh⁺. Hi⁺ ma' mi^hlääy⁺ ga⁻ lä⁺ jēē⁺ dsa⁻ dsaah⁺.

16 He⁻ ja⁻ ga⁻ ssiyh⁺ lä⁺ jēē⁺ hi⁻ ga⁻ hlää⁺ he⁺:

—Ta⁺ kooh⁺ hnäh⁺ juu' kyaah⁺ ni⁺ jaa⁻.

17 Lăˊjaˊ gaˊlaˊ mahˊ läˊteˊ juuˊ heˊ gaˊkwaˊ Isaía
hiˊ gaˊngëëˊ juuˊ kihˊ Dio, läˊ maˊ gaˊjäyhˊ:

18 Hiiˊ laˊ hiˊ gaˊhñaanˊ jmeeˊ taˊ kinˊ.

Hiiˊ laˊ hiˊ hnaanˊ hiˊ chaanˊ lluˊ kyaahˊ.

Jmeenˊ jäˊ jmiˊlleˊ kinˊ nēˊ kiyhˊ.

Mahˊ kwayˊ juˊdsooˊ läˊkaaˊ läˊjuhˊ jmiˊgyuuˊ.

19 Saˊ tíchooyˊ juuˊ kyaahˊ niˊ jaaˊ, saˊ taˊhooyhˊ,
niˊ saˊ hlëëyhˊ kiˊgaaˊ chaˊjwëˊ juuhˊ.

20 Jmeeyˊ jøhˊ dsëyˊ kyaahˊ dsaˊ hiˊ laaˊ läˊkooˊ
hmaˊtahˊ heˊ ngooˊ dsaˊjøøˊ,

hiˊ läˊjaˊ kyaahˊ dsaˊ hiˊ laaˊ läˊkooˊ waˊjeˊ heˊ
maˊngooˊ dsaˊuuˊ.

Lăˊjaˊ jmeeyˊ läˊjuhˊ llooˊ jmiˊ läˊjnäˊ heˊ lluˊ jmahˊ
baˊmaˊlihˊ.

21 Mahˊ läˊjëëˊ dsaˊ hiˊ täähˊ läˊkaaˊ hwaˊ, kaˊ
oˊjøhˊ dsëˊ kiyhˊ.

Gaˊjähˊ dsaˊ, maˊ kyeˊ Jesús jmiˊlleˊ hliihˊ

(Mr. 3:20-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

22 Jaˊgaˊ naˊjääˊ dsaˊ chaˊnëˊ Jesús jaaˊ
dsaˊñuuˊ hiˊ maˊ kyeˊ jmiˊlleˊ hliihˊ. Maˊ laayˊ
jaaˊ hiˊ tuuˊ hiˊ maˊ kaayˊ kaˊlähˊ. Gaˊmiˊhlääˊ
Jesús dsaˊ heˊ. Läˊchahˊ jaˊ gaˊløøyˊ jëëyˊ hiˊ
gaˊløøyˊ hlëëyhˊ.

23 Gaˊläˊjëëˊ baˊ dsaˊ gaˊläˊdsaaˊ dsëˊ. Mahˊ maˊ
ngiiyˊ juuˊ kihˊ dsaˊkyaayhˊ:

—¿Cheˊ saˊ laaˊ saˊjuˊ kihˊ David dsaˊ naˊ? —maˊ
jäyhˊ.

24 Läˊkooˊ maˊ gaˊnuuˊ dsaˊ fariseo heˊ maˊ
jmääyˊ jøøhˊ Jesús, gaˊjäyhˊ:

—Dsaˊ naˊ hwëëˊ jmiˊlleˊ hliihˊ kyaahˊ beˊ kihˊ
Beelzebú, dsaˊjøøhˊ kyaaˊ läˊjëëˊ jmiˊlleˊ hliihˊ.

25 Ma' kyuu~ ba' Jesús he- huudsē- ma' jmee- dsa- he', mah' ga' jāyh' siyh':

—Dsa- hi- tāäh' koo- hwa', cher'mah' teey- kyaah' he' ba' dsa- kyaayh', he- mi-llaay- hñiiy' ba' ja-. Lä-ja- ka-läh' koo- jwii- juuh- o hi- tāäh' koo- cha'neh', cher'mah' te-jëy', sa' gwëy'.

26 Lä-ja- ka-läh' kih' Tana', cher'mah' hwëy- he' ba' hi-sa-llu', he- jmeey- hnii- kih' hñiiy' ba' ja-. He-ja-, ¿ha- lä-ja- mi-heey' kyaah' ta' kiyh'?

27 Wa'ra- jāh' kih' jnä' hwëen' jmi-llē' hñih' kyaah' be' kih' juu' hi-sa-llu', ¿ha- ba' kih' dsa-kyaah' hnäh', hi- ba' kih' be' hwëy- hi-sa-llu'? He' ba' dsa-kyaah' hnäh' na-, mi-jnäy- he- na-hee- huudsē- kyah' hnäh'.

28 Pero cher'mah' jnä' hwëen' hi-sa-llu' kyaah' be' kih' Jmi-llē' kih' Dio, he- ja- jmee- lii- he- ma-ngoo' jmee- Dio hih' jee' kyah' hnäh' ba' ja-.

29 ¿Ha- lä- le' dsa-he' jaa- dsa- cha'neh' kih' jaa- dsa- hi- bee', mah' hñiy' he- cha- kiyh' cher'mah' sa' ga-hñuy' to-nē'? Jmee- bii' hñuy', ja-ga' le' hwëy' lä-jē' he- lla' dsëy'.

30 Hi- sa' jwah' kyaah' jnä', he- hneey- kyaah' jnä' ba' ja-. Hi- sa' jmee- kō-jøh' kyaah' jnä' mah' teehn' dsa-, he- jmeey' dsa-lä-øø' dsa- kin' ba' ja-.

31 He-ja- jwëehn- hnäh', jmee' ba' Dio jøh- dsē' kih' lä-jē' dso'kye- he- jmee' dsa-. Hi- jmeey' jøh- dsëy' kih' lä-jē' juu' wii' he- hlëeh' dsa-. Pero cher'mah' ga-hlëeh' dsa- wii' kih' Jmi-llē' kih' Dio, sa' jmeey' jøh- dsëy'.

32 Jmee' ba' Dio jøh- dsē' kih' hi- hlëeh' wii'

kih' Hī-ga-lēē'ngo' la-. Pero hī- hlēēh' wīh' kih' Jmī-llē' Na-jngīh', mo'so' jmeey' jøh- dsēy' kiyh', ni' jmi-gyuu' la-, ni' jmi-gyuu' he- na' ga' jā'.

Mīh' kih' jmee' lii' ha- lä' la' chaah' hma-
(Lc. 6:43-45)

³³ Cher'mah' ga' jñee' jne' koo- chaah' hma- llu', kwa' mīh' he- llu'. Hi' cher'mah' ga' jñee' jne' koo- chaah' hma- hliih', kwa' mīh' he- hliih'. Mīh' kih' jmee' lii' ha- lä' la' chaah' hma-.

³⁴ Ma'ra' hī- he' joo'siuh' mīh- laah' hnäh'. ¿Ha- lä' le' hlēēh' hnäh' juu' llu' mah' hlēēh' ba' hnäh'? Jēēh', he- na-mah' neh' tuh-dsē' dsa-, he- ja- ba' hlēēyh'.

³⁵ Dsa- lluu' hlēēyh' he- llu' he- na-mah' neh' tuh-dsēy'. Dsa- hī- hlēēh', hlēēyh' he- hliih' he- na-mah' neh' tuh-dsēy'.

³⁶ He- ja- jwēēhn' hnäh', wa'ra- ga-tē' jee' jmee' Dio jwiz~, ngīyh' kwaat~ kih' dsa' kih' lä-jē' juu' he- sa' jmāā' ta' he- hlēēyh' ta'ko-jiih' täāyh' jmi-gyuu' la-.

³⁷ Kyaah' ja-ba' juu' he- hlēēh', ya-hēēh' lluu' o ya-hēēh' kyaah' dso'jwīh'.

Dsa- hñaa- dsē' ma' hnøøy' jmee' Jesús koo- he- juh-gaa-

(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

³⁸ Ja-ga' ga-jäh' ko-llaa' ta-jwoh' kyaā' ley kyaah' dsa- fariseo ga'siuh' Jesús:

—Ta-jwoh', hnøø- jnääh' jēē' jnääh' jmeeh' koo- he- juh-gaa-.

³⁹ He- ja- ga-jäh' Jesús siih'.

—He⁻ ba['] che⁻ hlēēh['] hnäh['] dsa⁻ hī⁻ chaa⁻ na['], sa⁺ mi⁻teh['] hnäh['] kih['] Dio mah['] ngiih['] hnäh['] jmeen['] koo⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻. He⁻ juh⁻ gaa⁻ lä⁺ koh['] ga⁻ la['] kih['] Joná hī⁻ ga⁺ ngēē['] juu['] kih['] Dio, ma⁻ la⁺ he⁻ ja⁻ ba['] heehn⁻ hnäh['].

⁴⁰ Jēēh['], ja⁻ ba['] lä⁺ koo⁻ ga⁺ jā['] Joná hnē⁻ jmi['] hnē⁻ hwē['] neh⁺ tuh⁻ hmoo⁻ jøøh['] he['], lä⁺ ja⁻ ka⁻ läh['] Hī⁻ ga⁻ lēē['] ngo['] la⁻ jā['] hnē⁻ jmi['] hnē⁻ hwē['] na⁻ haa['] neh⁺ hwa['].

⁴¹ Wa['] ra⁻ ga⁻ tē['] jee['] jmee['] Dio jwiz[~] kyah['] hnäh['] hī⁻ tääh['] na['], ma['] ja⁻ noo⁻ dsa⁻ Nínive jee['] tääyh['] mah['] bääyh⁺ hnäh['] dsoo[']. Jēēh['], ga⁺ jeeyh[~] kyaah['] Dio ma['] ga⁻ nuuy['] juu['] he⁻ na['] kwa⁻ Joná hī⁻ jee['] kyah['] hnäh['] la⁻, chaa⁻ jaa⁻ hī⁻ jøøh['] ga['] lä⁺ koh['] ga['] Joná.

⁴² Lä⁺ ja⁻ ka⁻ läh['], wa['] ra⁻ ga⁻ tē['] jee['] jmee['] Dio jwiz[~] kyah['] hnäh['] hī⁻ tääh['] na['], jmi['] ja⁻ dsa⁻ mē['] hī⁻ ma['] jmee⁺ hih⁺ hwa['] ta⁺ kye['], nooy⁺ jee['] gyay['] mah['] bääyh⁺ hnäh['] dsoo[']. Jēēh['], dsa⁻ mē['] he['] ja['] ^{uu} jwēte mah['] ma['] nuuy['] ha⁻ lä⁺ la['] he⁻ ma['] ky^{uu}h[~] Salomón, hī⁻ jee['] kyah['] hnäh['] la⁻, chaa⁻ jaa⁻ hī⁻ jøøh['] ga['] lä⁺ koh['] ga['] Salomón.

*Jaa⁻ jmi⁻ lle['] hliih['] ga⁺ llaayh['] jee['] ma['] gyay[']
(Lc. 11:24-26)*

⁴³ Wa['] ra⁻ ya⁻ hēē['] jaa⁻ jmi⁻ lle['] hliih['] kih['] jaa⁻ dsa⁻, dsooy['] lä⁺ kaa⁻ jee['] la['] hwa['] ⁱⁱ dsa⁻ hnøøyh⁺ ha⁻ jee['] teeyh⁺ dsēy['] mah['] sa⁺ jnøøyh['].

⁴⁴ Ja⁻ ga['] jmeey['] ^{uu} dsē⁻: “Naahn⁻ cha['] neh⁺ kin⁺ jee['] ya⁻ hēēn['].” Hī⁻ wa['] ra⁻ ga⁺ llaayh['] jee['] ja⁻, sa⁺ chaa⁻ ni⁺ jaa⁻, na⁻ hyah['] hī⁻ na⁻ lli['] llu['].

45 Ja-gá dsooy~ dsa-hnääh⁺ jñah^ʔ ga' gyee¹ jmi-llé' hliih¹ hi- hlëeh¹ ga' lä-koh^ʔ ga' hñiiy^ʔ mah¹ dsa-taayh¹ ko-jøh^ʔ jee' ja-. Hliih¹ ga' le' kih¹ dsa-he' lä-koh^ʔ ga' he- ma' laay¹ jää¹. Lä-ja- le' ka-läh^ʔ kih¹ dsa- hi- hlëeh¹ hi- tääh¹ na¹.

Øøh¹ Jesús kyaah¹ chooy¹
(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

46 Cheh¹ ga' Jesús kway¹ juu¹ kih¹ dsa- he', ma' ga-lloo¹ chooy¹ kyaah¹ øøyh¹, ma' hnøøy¹ ma' hlëeyh¹ kyaah¹ Jesús. Pero ka'hne¹ ba' ga-jøøy¹.

47 Jaa- hi- ma' cheh¹ jee' ja-, na'jmeeyh¹ juu¹ kih¹ Jesús:

—Hii¹ maa` kyaah¹ kyaah¹ øøh¹ tääh¹ ka'hne¹, hnøøy¹ llay¹ juu¹ kyaah¹ hne¹.

48 Mah¹ ga-jeeyh¹ kih¹ hi- ga-jmeeh¹ juu¹ he':

—¿Hii¹ na-, hi- laa¹ maa` kyaan¹? ¿Hii¹ na-, hi- laa¹ øøhn¹?

49 Mah¹ ga-jmeey¹ lii- kyaah¹ gooy¹ jee' ma' tääh¹ discípulo kyaay¹ mah¹ ga-jäyh¹:

—Hi- la- ba' he' maa` kyaan¹, hi- la- ba' he' øøhn¹.

50 Jëeh¹, lä-jëë¹ hi- jmee¹ lä- hyoh¹ dsë¹ Täa¹ kyaan¹ hi- gya¹ gyuu¹h¹, hi- he' ba' dsa-më¹ øøhn¹, dsa-ñuu¹h¹ øøhn¹, hi¹ maa` kyaan¹.

13

Juu¹ na-hmää¹ lä-koo¹ la¹ kih¹ dsa- hi- jñee¹ mi'ju¹
(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

¹Jmii¹ ja- ya-hëë¹ Jesús cha'neh¹, ngooy¹ na'gyay¹ cha'hoo¹ jmi-juu¹h¹.

2 Peer⁺ jwëë^ʒ dsa⁻ ga⁻kuh⁺ lä⁻ku⁺ lä⁻ji⁺ kiyh⁺, he⁻ja⁻ ga⁻hey⁺ neh⁺ na⁻moo⁺ mah⁺ ga⁻gyay⁻ jee⁺ja⁻, hi⁻ lä⁻jëë⁻ dsa⁻ ga⁻taah⁻ jee⁺ dsoo⁺.

3 He⁻ja⁻ ga⁻løøy⁺ hlëëyh[~] dsa⁻ cha⁻miih⁻ nëë⁺ juu⁺ na⁻hmää⁺. Ga⁻jäh^ʒ:

—Jaa⁻ dsa⁻ ngoo⁺ ga⁻jñee⁻ mi⁺ju⁻.

4 Jee⁺ ngooy⁺ jñeey[~] mi⁺ju⁻ ja⁻, ga⁻saa⁺ miih⁻ cha⁺jwë⁺, he⁻ja⁻ ya⁻nää⁺ ta⁺ ga⁻kuh⁻.

5 Jyoh^ʒ ka⁻läh⁺ mi⁺ju⁻ ga⁻saa⁺ në⁻kuu⁺ jee⁺sa⁻ cha⁻ cha⁻miih⁻ gwaah⁺. He⁻ja⁻ चाह^ʒ ba⁺ ga⁻hya⁻, jëeh^ʒ, sa⁺ ma⁻ nøø⁺ cha⁻miih⁻ gwaah⁺.

6 Pero ma⁺ ga⁻hëh⁺ hyoo⁻ ga⁻koo^ʒ. Jëeh^ʒ, miih⁻ ba⁺ jmoo⁺ ma⁺ cha⁻, he⁻ja⁻ ga⁻lä⁻kii⁺ chaah⁺.

7 Hi⁻ jyoh^ʒ ka⁻läh⁺ mi⁺ju⁻ ga⁻saa⁺ jee⁺ chaah⁺ too^ʒ. Ga⁻kwaä⁺ ga⁻ chaah⁺ too^ʒ ja⁻, he⁻ja⁻ ga⁻uu⁻ chaah⁺ kih⁺ jee⁺ na⁻too^ʒ.

8 Hi⁻ jyoh^ʒ mi⁺ju⁻ ja⁻, ga⁻saa⁺ jee⁺ la⁺ hwa⁺ jmah⁺. He⁻ ja⁻ ba⁺ ga⁻hii^ʒ, ga⁻kwa^ʒ cha⁻miih⁻ mii⁺. Cha⁻ he⁻ ga⁻kwa^ʒ hña⁻loo^ʒ mii⁺ lä⁻koo⁻ chaah⁺, cha⁻ he⁻ ga⁻kwa^ʒ to⁻lo⁺gya^ʒ dsë[~] gya⁺ mii⁺ hi⁻ jyoh^ʒ ga⁻kwa^ʒ gyii^ʒgya^ʒ mii⁺.

9 Hi⁻ hnøø⁺ heeh⁺ juu⁺ la⁻, wa⁺ heeyh⁻ —ga⁻jäh^ʒ Jesús siiyh⁺.

*Ga⁻jäh^ʒ Jesús he⁻ kih⁺ ja⁻ ga⁻kway^ʒ juu⁺ na⁻hmää⁺
(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)*

10 Ma⁻ngëë^ʒ ma⁻hlëëyh^ʒ lä⁻ja⁻, ja⁻ga⁻ ga⁻ya⁺ jäh⁺ jnääh⁺ koo^ʒ kiyh⁺ mah⁺ ga⁻chiih⁺ jnääh⁺:

—¿He⁻la⁺ hlëëh^ʒ dsa⁻, kyaah⁺ juu⁺ na⁻hmää⁺ jmah⁺?

11 Mah⁺ ga⁻jëeh⁻ Jesús juu⁺ kyaä⁺ jnääh⁺:

—Hnäh' ba' na- ngēh' jwē' lä- ngēeh' hnäh' ha- lä-
jää' Dio dsa- lä' hih' kih', he- ma' na- hmää' jää'.
Pero kih' hi- jñah', sa- cha- jwē' cha- lä- ngēey'.

¹² Lä- jēē- hi- ngēē' miih-, hi- he' hyoh- huu' dsē-
llu' mah' lä- ngēey' cha- ga' miih-. Pero hi- jmee-
ngēē', lä- kye- he- ja- llaa- ba'.

¹³ He- ja- ba' na- he- hlēēh' jnih' kyaah' juu'
na- hmää'. Jēēh' jnä' ba' mi' nēy' mah' sa- jēey-. Lle-
ba' to- gway', pero sa- nuuy- ni- lä- ja- sa- ngēey'.

¹⁴ Heh' lä- ja-, lä- koo- dsa- ngēē' dsa- na-,
dsa- lä- te' lä- koo- ga- jäh' Isaia hi- ga- ngēē' juu'
kih' Dio:

Lä- nuuh' ba' kiyh' pero sa- lä- ngēey'.

Ma- ke- he- ga' jēey-, sa- nä- mi' nēy'.

¹⁵ Jēēh', hwēh- tuh- dsē' dsa- hi- chaa- na'.

Ma- jlē' mi' nēy', ma- jnē' to- gway'.

Mah' lä- ja- mo- so- jēey', mo- so- nuuy', ni- mo- so-
lä- ngēey'.

Kih' he- ja-, sa- dsa- jēeyh- kyaah' jnä' mah' lää'
jnih', ga- jäh' Dio.

¹⁶ Peer- llu' la' kyah' hnäh', jēēh' jnä' ba' mi' nēh'
hnäh', hi- nuuh- ba' hnäh'.

¹⁷ Ma- ra- ju' dsoo' jwēēhn- hnäh', jwēē' dsa- hi-
ga- ngēē' juu' kih' Dio, hi- jwēē' ga' dsa- hi- lluu'
ma' hnøoy' ma' jēey' he- jēēh' hnäh' pero sa-
ga- jēey'. Hi- ma' hnøoy' ma' nuuy' he- nuuh- hnäh'
pero sa- ga- nuuy'.

*Ga- jmeeh' Jesús juu' he- hnøø' jäh- juu' na- hmää'
kih' hi- na- jñee' mi- ju-*

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

18 'Nuū da' hnäh' ha- lä' hnøø' jäh' juu' na-hmää' lä-koo- la' kih' hi- na'jñee' mi'ju-.

19 Wa'ra- ga-nuu' jaa- dsa- juu' kih' Dio mah' sa- lä-ngëëy', ma'ja- gwa' hi- hlëeh' jñuuyh~ juu' he- ma-na-jnää' neh- tuh-dsëy'. Hi- he' laa' lä-koo- mi'ju- he- ga-saa' cha'jwë'.

20 Heh' mi'ju- he- ga-saa' në' kuu' jee' sa- cha- cha-miuh- gwaah', lä-ja- laa' dsa- hi- nuu- juu' kih' Dio, jëë- ba' dsëy' lä- ma' to-në' ga-nuuy'.

21 Pero ko-hwëë' ba' ja-. Laay' lä-koo- chaah' he- ma' cha- miuh- ba' jmoo'. Wa'ra- ga-jëëy' wii' o go-nää' dsa- në' kiyh', kwaat~ kih' juu' he- ma-nuuy', lä-cha' ja- dsa-täyh'.

22 Heh' mi'ju- he- ga-saa' jee' kih' chaah' too', lä-ja- laa' dsa- hi- nuu- juu' kih' Dio mah' sa- jmeey' ni' miuh- ta' llu'. Jëeh', kye- gyih' huudse- kih' jmi-gyuu- la- hi- hnøøy' lä-cha' cha-miuh- kuu' he-ja- ga-hee' dsëy'. Lä-jwë' ja- dsa-uu- juu' kih' Dio neh- tuh-dsëy'.

23 Pero mi'ju- he- ga-saa' hwa' llu', lä-ja- laa' dsa- hi- nuu- juu' kih' Dio mah' ngëëy' ka-läh'. He-ja- dsa-kwaa- juu' ja- neh- tuh-dsëy'. Hi- he' jmee' cha-miuh- ta' llu', lä-koo- mi'ju- he- kwa- ma- hña-loo', ma- to-lo-gya' dsë~ gya', ma- gyii' gya'.

Juu' na-hmää' lä-koo- la' kih' trigo kyaah' nuu- hlih'

24 Ga-kwa' ga' Jesús jyoh' juu' na-hmää'. Ga-jäyh':

—He⁻ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁺hih⁺ kih⁺, jeeh⁺ kwee⁻ kyaah⁺ lä⁻ko^{o-} ga⁺jmee⁺ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁺jnee⁺ mi⁺ju⁻ llu⁺ hwa⁺ kih⁺.

²⁵ Pero ta⁺ko⁻ jiih⁺ ma⁺ na⁻gwii⁻ dsa⁻ he⁺, ja⁺ dsa⁻ hi⁻ na⁻høøh⁺ kiyh⁺. Mah⁺ ga⁺jnee⁺ mi⁺ju⁻ hliih⁺ jee⁺ na⁻jnee⁺ mi⁺ju⁻ llu⁺, ja⁻ga⁺ngaayh⁺.

²⁶ Lä⁻ko^{o-} ma⁺ ga⁺kwaa⁺ chaah⁺ mi⁺ju⁻ llu⁺ hi⁺ ga⁻løø⁺ hwëe⁻ wa⁺le⁺ kih⁺, jee⁺ ja⁻ ga⁺hya⁻ ka⁻läh⁺ wa⁺nuu⁻ hliih⁺ ja⁻.

²⁷ Ja⁻ga⁺ ga⁺nää⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ jmee⁺ ta⁺ jee⁺ ja⁻, na⁺chiyyh⁺ dsa⁻juu⁺ ta⁺ ja⁻: “Dsa⁻jøøh⁺, ¿ja⁺ mi⁺ju⁻ llu⁺ ba⁺ ja⁻ he⁻ ga⁺jnee⁺ hwa⁺ kyah⁺? ¿Ha⁻ ba⁺ ta⁺ ja⁻ wa⁺nuu⁻ hliih⁺ he⁻ ga⁺hya⁻ jee⁺ ja⁻?”

²⁸ He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ dsa⁻juu⁺ ta⁺ ja⁻: “Go⁻ ga⁺jnee⁺ jaa⁻ hi⁻ na⁻høøh⁺ kin⁺.” “¿Che⁺ hnooh⁻ dsa⁻cheeh⁺ jnääh⁺?”, ga⁺jäh⁺ moz[~] he⁺ siiyh⁺.

²⁹ “Jah⁻ha⁺”, ga⁺jäh⁺ dsa⁻juu⁺ ta⁺ ja⁻. “Wa⁺ra⁻ ga⁻cheh⁺ hnäh⁺ wa⁺nuu⁻ hliih⁺ ja⁻, ha⁻ ga⁻che⁻ ga⁻cheh⁻ ka⁻läh⁺ chaah⁺ mi⁺ju⁻ llu⁺ ja⁻.

³⁰ Kwa⁺ jwë⁺ wa⁺ kwaa⁻ ko⁻jøh⁺ chaah⁺ mi⁺ju⁻ llu⁺ kyaah⁺ wa⁺nuu⁻ hliih⁺ ja⁻, lä⁻jiih⁺ lloo[~] jmi⁺ sooh⁺ ta⁺. Ja⁻ga⁺ jwiin⁻ hi⁻ chooh⁺ ta⁺: Hnä⁺ hnäh⁺ to⁻në⁺ wa⁺nuu⁻ hliih⁺ mah⁺ hñuu⁺ hnäh⁺ ma⁺ ko^{o-} chooh⁺ mah⁺ tøøh⁺ hnäh⁺ cha⁺je⁻. Ja⁻ga⁺ juuh⁺ hnäh⁺ mi⁺ju⁻ llu⁺ kin⁺ mah⁺ llah⁺ hnäh⁺ høø⁺ kih⁺.”

*Juu⁺ na⁻hmää⁺ lä⁻ko^{o-} la⁺ kih⁺ mi⁺ju⁻ mostaza
(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)*

³¹ Ga⁺kway⁺ jyoh⁺ ka⁻läh⁺ juu⁺ na⁻hmää⁺, ga⁺jäh⁺:

—He⁻ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁺hih⁺ kih⁺, jeeh⁺ kwee⁻ lä⁺koo⁻ la⁺kih⁺koo⁻ mi⁺ju⁻ mostaza he⁻ jngëë⁻ jaa⁻ dsa⁻ hwa⁺ kih⁺.

³² Mi⁺ju⁻ ja⁻ pih⁺ ga⁺ lä⁺koo⁻ jyoh⁺ mi⁺ju⁻ he⁻ cha⁻ jmi⁻gyuu⁺ la⁻. Pero wa⁺ra⁻ ga⁺hya⁻, dsa⁻kwaä⁺ ñii⁺ ga⁺ lä⁺koh⁺ ga⁺jee⁺ lä⁺jë⁺ joh⁺. Kwa⁺ goh⁺ kih⁺. He⁻ ja⁻ lä⁺kye⁻ ta⁺ dsa⁻nää⁺ jmeey⁻ sii⁻ nē⁺ sa⁺goh⁺.

Juu' na-hmää' lä+koo- la' kih' levadura

(Lc. 13:20-21)

³³ Ga⁺kway⁺ jyoh⁺ ka⁻läh⁺ juu⁺ he⁻ na⁻hmää', ga⁻jäh⁺:

—He⁻ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁺hih⁺ kih⁺, jeeh⁺ kwee⁻ lä⁺koo⁻ jmee⁺ levadura he⁻ kooh[~] jaa⁻ dsa⁻mē⁺. Llay⁻ cha⁻miih⁻ harin mah⁺ kah⁻gwëyh⁻ kyaah⁺ levadura. Kyaah⁺ lä⁺ja⁻ dsa⁻kwaä⁺ lä⁺ ga⁺dsa⁺ tu⁺ka⁺.

Ga⁺jäh⁺ Jesús he⁻ kih⁺ ja⁻ ga⁺kway⁺ juu⁺ na⁻hmää'

(Mr. 4:33-34)

³⁴ Ga⁺lä⁺jë⁺ juu⁺ na⁻ ga⁺hlëeh⁺ Jesús kyaah⁺ juu⁺ na⁻hmää'. Sa⁺ ga⁺hlëëyh⁺ dsa⁻ juu⁺ jnä⁺hä⁺. Kyaah⁺ juu⁺ na⁻hmää' ba⁺ ga⁺hlëëyh⁺.

³⁵ Lä⁺ja⁻ ga⁺la⁺ mah⁺ lä⁺te⁺ lä⁺koo⁻ ga⁺hlëeh⁺ dsa⁻ hi⁻ ga⁺ngëë⁺ juu⁺ kih⁺ Dio llo⁺joo⁺:

Hlëëhn⁺ dsa⁻, kyaah⁺ juu⁺ na⁻hmää' ba⁺.

Jmeen⁺ lä⁺kyuu⁺yh[~] he⁻ ma⁺ na⁻hmää' jää⁺ lä⁺jiih⁺ ma⁺ ga⁺nø⁺ jmi⁻gyuu⁺.

Juu' na-hmää' lä+koh' la' kih' wa'nuu- hläh'

³⁶ Ja⁻ga⁺ ga⁺hih⁺ Jesús juu⁺ kih⁺ dsa⁺ mah⁺ ga⁺hey⁺ cha⁺neh⁺. Jee⁺ ja⁻ ga⁺mi⁺jäh⁺ jnääh⁺ koo⁺kiyh⁺, mah⁺ ga⁺ngii⁺ jnääh⁺ juu⁺ kiyh⁺:

—Jmeeh` juu¹ hee⁻ hnøø¹ jäh⁺ juu¹ na⁻hmää¹ kih¹ wa¹nuu⁻ hlih¹ he⁻ ga⁺jñee¹ dsa⁻ jee¹ na⁻jnäá¹ kih¹ dsa⁻.

37 Mah¹ ga⁺jeeh⁻ Jesús juu¹ kyaa¹ jnääh¹, ga⁺jäyh¹:

—Hi⁻ jñee[~] mi¹ju⁻ llu¹ na⁻, he⁻ ja⁻ hnøø¹ jäh⁺ Hi⁻ ga⁺lëë¹ngo¹ la⁻ ba¹ he¹.

38 Jee¹ jmee⁻ dsa⁻ ta¹, he⁻ ja⁻ hnøø¹ jäh⁺ jmi⁻gyuu⁺ la⁻ ba¹ ja⁻. Mi¹ju⁻ llu¹ ja⁻, he⁻ ja⁻ hnøø¹ jäh⁺ dsa⁻ hi⁻ na⁻jnäá¹ kih¹ ya⁺jwii¹ ba¹ he¹. Wa¹nuu⁻ hlih¹ ja⁻, he⁻ ja⁻ hnøø¹ jäh⁺ dsa⁻ kyaa¹ dsa⁻ hlëëh¹ ba¹ he¹.

39 Dsa⁻ hñaa⁻ dsë¹ hi⁻ ga⁺jñee¹ wa¹nuu⁻ hlih¹ ja⁻, hi⁻sa⁻llu¹ ba¹ he¹. Jmii¹ he⁻ chooh¹ dsa⁻ ta¹ ja⁻, he⁻ ja⁻ la¹kwaat[~]jee¹ llaa⁺ jmi⁻gyuu⁺ ba¹ ja⁻. Hi⁻ chooh¹ ta¹ ja⁻, la¹kwaat[~] ángele ba¹ he¹.

40 Lä⁺koø⁻ juuh[~] dsa⁻ wa¹nuu⁻ hlih¹ mah¹ jëy¹ cha¹je⁻, he⁻ ja⁻ hnøø¹ jäh⁺ lä⁺koø⁻ le¹ jee¹ llaa⁺ jmi⁻gyuu⁺.

41 Hi⁻ ga⁺lëë¹ngo¹ la⁻ chee¹ ángele kyaa¹ lä⁻kaa⁻ jee¹ jmeey⁺ hih⁺ mah¹ jøøyh⁺ lä⁺jëë⁺ hi⁻ jmee⁻ he⁻ hlih¹ hi⁺ lä⁺jëë⁺ hi⁻ hñaa⁻ dsë¹ ka⁻läh¹.

42 Ja⁻ ga⁺ jwää¹y¹ neh⁺ hwii¹ jee¹ hä¹ je⁻. Jee¹ ja⁻ ki¹hooyh¹ mah¹ juuy¹ cha⁻jay¹.

43 Pero lä⁺jëë⁺ hi⁻ lluu¹, lä⁺jnä¹ jmëe¹ kiyh¹ lä⁺koø⁻ jmëe¹ kih¹ hyoo⁻ jee¹ la¹ ya⁺jwii¹ kih¹ Täá¹ jnän¹. Hi⁻ hnøø¹ heeh⁺ juu¹ la⁻, wa¹ heeyh⁻.

Juu¹ na⁻hmää¹ lä⁺koø⁻ la¹ kih¹ kuu¹ he⁻ na⁻hoo⁻

44 He⁻ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁺hih⁺ kih¹, jeeh¹ kwee⁻ kyaa¹h¹ kuu¹ he⁻ na⁻hoo⁻ hwa¹ kih¹ dsa⁻. Wa¹ra⁻ ga⁺jnøøh¹ jaa⁻ dsa⁻ kuu¹, ma¹ja⁻ hooy¹ ka⁻läh¹. Peer⁺ chaay⁻ llu¹ dsaayh¹ dsa⁻hnii¹ lä⁺jë⁺ he⁻ cha⁻ kiyh¹ mah¹ lay¹ hwa¹ jee¹ na⁻hoo⁻ kuu¹ ja⁻.

Juu' na-hmää' lä-koo- la' kih' koo- kuu' he- hmooh'

⁴⁵ 'Lä-ja- ka-läh', he- jää⁺ Dio dsa- lä-hih⁺ kih', jeeh' kwee- lä-koo- jmee⁺ jaa- dsa- hi- hññ⁺ løø', hnooyh- kuu' he- la' na'hñaañ'.

⁴⁶ Wa'ra- ga-jnøøyh⁺ koo- kuu' he- hmooh', hññy⁺ lä-jë⁺ he- cha- kiyh⁺ mah⁺ lay⁺ kuu' ja-.

Juu' na-hmää' lä-koo- la' kih' sa'hma'

⁴⁷ 'He- jää⁺ Dio dsa- lä-hih⁺ kih', jeeh' kwee- kyaah⁺ koo- sa'hma' he- jwä~ dsa- cha'jmñ-, mah⁺ jøøyh⁺ cha-miñ- nee' hmooh-.

⁴⁸ Wa'ra- ga-kah⁺ sa'hma' ja-, seeh⁺ dsa- ta⁺ jee⁺ dsoo'. Jee' ja- dsa-taayh⁺ lleeyh⁺ hmooh- he'. Taayh⁺ hi- lluu⁺ neh⁺ sa'miñ-, mah⁺ beey⁺ jah⁺ hi- sa- jmää⁺ kyehn'.

⁴⁹ Lä-ja- le' wa'ra- ga-të' jee' llaa⁺ jmi-gyuu⁺. Ya-nää' angele mah⁺ hwëëy⁺ dsa- hi- hlëeh⁺ jee' kih⁺ hi- lluu⁺.

⁵⁰ Ma'ja- jwääy⁺ neh⁺ hwññ⁺ jee' hä' je-. Jee' ja- ki'hooyh⁺ mah⁺ jññy⁺ cha-jay'.

Ta-jwoh' hi- kyuuñh~ juu' hmëë' hi' juu' ma-gyuh-

⁵¹ Ja-ga' ga-jäh⁺ Jesús siyh⁺:

—¿Che' ma-lä-ngëeh⁺ hnäh⁺ lä-jë⁺ juu' na-?

He-ja- ga-jäh⁺ lä-jë⁺:

—Jaah-, Dsa-jøøñh⁺ kyaan⁺.

⁵² Mah⁺ ga-jäh⁺ Jesús ka-läh⁺ siyh⁺:

—Lä-jë⁺ ta-jwoh⁺ kyaa⁺ ley hi- ma-lä-tëë⁺ lä-koo- jää⁺ Dio dsa- lä-hih⁺ kih', laay⁺ lä-koo- jaa- jññ⁺ hne⁺ hi- høø⁺ he- la' hmooh⁺ he- ma-gyuh- lä-kye- kih⁺ he- hmëë'. He-ja- ba' liyh⁺ heeyh⁺ dsa- lä-to⁺ nee' he- la' hmooh⁺ kiyh⁺.

Dsa-goo' Jesús ga-lä'høøyh' kiyh'

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Ma-ngëë' ma-kwa' Jesús lä-jë' juu' na-hmää', ja-ga' ngaayh'.

⁵⁴ Ma' ga-llaayh' jwii- kiyh', ga-løøy' mi-tëëy' dsa-neh' gwah' kih' dsa-juidu. Peer' ga-taah' dsa-he' jëë~ dsah', ma' ga-nuuy' ha-lä' hlëëyh'. He-ja-ga-hlëëh' dsa-he' kiyh':

—¿Ha-ma-mi-tëë' hi-na-, he-hlëëyh' lä-na-? ¿Ha-ma-mi-tëëy' he-jmeey' he-jah-gaa-ka-läh'?

⁵⁵ ¿Che' ja' joo' të-hma' hi-na-? ¿Ja' María chee-chooy'? ¿Che' ja' øøyh' Jacobo, José, Simón, Juda?

⁵⁶ ¿Ja' dsa-më' øøh' hi-na-, tääh' kyaah' jne' jee' jwii-la-? ¿Ha-ta' gwa' kiyh' lä-jë' he-jmeey' lä-na-?

⁵⁷ Ga-lä'høøyh' kih' Jesús. He-ja-ga-jäh' Jesús siiyh':

—Heeh' ba' dsa-kih' hi-ngëë~ juu' kih' Dio hi-go-nää' jee' jyoh'. Pero wa'ra-ya'hëë' ja-hi-ngëë~ juu' kih' Dio ja-ba' jee' jwii-gooy', jee' ja-sa' hnää' dsih', ni' hi-chaa-cha'neh' kiyh', sa-lä'hnäy'.

⁵⁸ Sa' ga-jmeey' cha-miih' he-jah-gaa-jee' ja-, kih' he-sa-ga-lä-dsoo' dsë' dsa-gooy' kiyh'.

14

Jee' la-jäh' ha-lä' ga-juu' Jwaa' hi-ma' choo' jmii-

(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

¹ Jii-ja-, Herode hi-ma' jmeey' hih' hwa' Galilea, ga-nuuy' kih' Jesús ha-lä' ma' jmeey' jee' ja-.

² He-ja- ga-jäyh' siiyh' lä-jëë' hi- ma' jmee' ta' he' kiyh':

—Hi- he' oo' Jwaa- hi- ma' choo~ jmi- hi- ma-lä-jiih' jee' kih' hi- ma-na-juu'. He-ja- ba' na-, he- kyey- cha-miih- be' he- kyaah' jmeey' he- juh-gaa-.

³ He' ba' Herode ga-jmee' hih- jää', ga-saah' dsa- Jwaa- mah' ga-hñuuyh- kyaah' caden~, ga-taayh- neh' ñe' dsoo' kih' Herodía. Herodía ma' laa' më Felipe, he' ba' dsa- ñuuh- øøh' Herode.

⁴ Jëeh', ga-jäh' Jwaa- ga-siiyh' Herode:

—Sa- lle' kih' he- ma-kyaah' më dsa- ñuuh- øøh'.

⁵ Ma' hnøø' Herode ma' jngëeh' Jwaa-. Pero sa' ga-tuu- dsëy' ma' jngëeyh', kih' he- ma' gayh' dsa-. Jëeh', kih' dsa- hih' Jwaa- he' ma' laay' jaa- hi- ma' ngëe~ juu' kih' Dio.

⁶ Lä- ma' ga-hya- Herode ji- ñe-, ga-jmeey' koo- jmi- juuh-. Jee' ja- ga-he' jo-mii- Herodía jmee' ja' cha'në' dsa- hi- ma' tääh' jee' jmi- ja-. Peer- ga-tih' dsë' Herode.

⁷ Kih' he-ja-, ga-täay- hñiiy' kway' wa' he- cha- he- he- ma' ngii' chih- më' he'.

⁸ Chih-më' he' ga-jmee' lä-koo- te' juu' he- ga-taah- chooy'. He-ja- ga-siiyh' Herode:

—Kwëeh' jnä' jee' la- mi' lle' Jwaa- hi- ma' choo~ jmi-, na-hä' neh' koo- wi'.

⁹ He-ja- ga-lä-meeh- dsë' Herode. Pero ma-täay- hñiiy' kway' cha'në' hi- na-teeh' kyaay', he-ja- ga-jmeey' mada' kih' hløø' mah' kwëeyh' chih-më' he- ma' ngiiy' ja-.

¹⁰ Ga-jmeey' hih- hløø' he- na-kuy- lle' Jwaa- jee' ma' häay' neh' ñe'.

11 Mah' na'kiiy' mi'le' Jwaa' na'hä' neh' koo' wii', ga'kwëëyh' chih-më' he'. Hi' chih-më' he' ga'ngëëy' chooy'.

12 Ma'ngëë' he' ja', ga'lla'nää' discipulo kyaay', ga'kooy' hnoo' kih' Jwaa' mah' na'hooy'. Ja' ga' na'näy' na'jmeeyh' juu' kih' Jesús.

Ga'ääh' Jesús hñaa' mil dsa-nñmh'

(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

13 Ma' ga'nuu' Jesús juu' ja', ga'hey' neh' na'moo', ngooy' ta' hwa'kii' jee' sa' kwa' ni' miih'. Ma' ga'nuu' dsa' ngooy' ta' ja', ga'hwëëy' jee' jwii' kiyh' mah' ga'näy' jwë' tiiy' ta' jee' ngoo' Jesús.

14 Lä' ma' ya'hëëy' neh' na'moo' ja', ga'jëëy' jwëë' dsa' hi' ma' tääh' jee' ja'. Ga'lä'niih' dsëy' kih' dsa' he'. Mah' ga'mi'hläy' hi' dsaah'.

15 Ma' ga'hloo' jmi' ja', ga'ya'jäh' jnääh' koo' kih' Jesús mah' ga'chiih' jnääh':

—Ma'ngoo' ga'hloo' ba' la', hwa'kii' jmah' ba' jee' la'. Chiih' dsa' wa'lla'näy' lä'kaa' jäh' la', wa'lla'läy' he' kuyh'.

16 —Sa' jmee' bii' dsa'näy' dsa'läy'. Hnäh' ba' kwëëh' hñih' he' kuyh' —ga'jäh' Jesús.

17 —Sa' cha' ga' he' kye' jnääh'. Kye' jnääh' ma'la' hñä' he'niih' kyaah' uu' hmooh' ba' —ga'chiih' jnääh'.

18 He'ja' ga'jäh' Jesús:

—Ya'ka' ta' la'.

19 He'ja' ga'jmeey' Jesús mada', mah' dsa'taah' dsa' ne' nuu'. Ga'kay' lä'jë' hñä' he'niih' ja' kyaah' lä'uu' hmooh' he'. Ma'ja' ga'jëëy' ta'

gyuuh', ga'kway' ti'hmaah' kih' Dio. Ja-ga' ga'llaay' he'niih' ja-, ga'kwëeyh' jnaäh' discípulo kyaay', mah' ga-ti' ga'llooh' jnaäh' kih' lä-jëë' dsa-he'.

²⁰ Ga-lä-jëë' dsa- ga-kuh- lä-jiih' ga-këëy'. Jwi' he'niih' he- ga'chaa' ja- kyaah' kih' hmooh-, ga'kah' ga'gya' to' sa'miih-.

²¹ Jee' lä-jëë' hi- ga-kuh- he' tee' koo- hña' mil dsa-niih-. Ni' sa' na-hee' ni' jaa- dsa-më' ni' chih- ka-läh'.

Ga'ngë' Jesús në' jmii-

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Ma-ngëë' he- ja-, ga-jäh' Jesús siiyh' jnaäh':

—Ma-le' go'nääh' hnäh' jää', jyoh' jwoo' jmi-juuh- kyaah' na'moo' ta'ko-jiih' hihn' juu' kih' dsa-la-. Ja-ga' nin' hñiin'.

²³ Ma-la' ma-hiyh' juu' kih' lä-jëë' dsa- hi- ma-tääh' he', ja-ga' ga-wii' Jesús hñii' ta' lle'moh' na'ngiiy' kiyh' kih' Dio. Ma-ngoo' ga-nuu-, lä- ma-gyay' ba' lle'moh' ja-.

²⁴ Ta'ko-jiih' ja-, ma-lloo' to'dsaah' jmi- na'moo' ja- hi' ma' hluh' jmi- ma' dsa-jnooh' dsöh' na'moo', jëeh', ma' jmee' koo- lle' tä' he- ma' gwa' ta' jee' ga'näay'.

²⁵ Ta-la' ya-jnä', ngoo' Jesús ta' jee' ga'näay' ja-, ngëy' jwë' në' jmii-.

²⁶ Lä-koo' ma' ga-jëë' jnaäh' ngëy' në' jmii-, ga-jwaah' jnaäh' jwërte. Ga-tøøh' jnaäh' miih', ga-jäh' jnaäh':

—Dsa- lle' ba' na-.

²⁷ Chah' ba' ga-hlëeh' Jesús kyaah' jnaäh':

—Ta^ˆ wa^ˆ ga^ˆh' hnäh^ˆ, jnä^ˆ ba^ˆ la⁻ —ga^ˆ jäyh^ˆ.

28 Mah^ˆ ga^ˆ jäh^ˆ Pee^ˆ sïyh^ˆ:

—Dsa⁻ jøøh^ˆ kyaan^ˆ, cher^ˆ mah^ˆ hne⁻ ba^ˆ na⁻,
jmee^ˆ hih^ˆ ngën^ˆ në^ˆ jmii⁻ mah^ˆ niin^ˆ jee^ˆ cheh^ˆ na⁻.

29 Mah^ˆ ga^ˆ jäh^ˆ Jesús sïyh^ˆ:

—Ña⁻ ja⁻.

Mah^ˆ ga^ˆ jñaa^ˆ Pee^ˆ neh^ˆ na^ˆ moo^ˆ ga^ˆ løøy^ˆ ngëy^ˆ
në^ˆ jmii⁻ ta^ˆ jee^ˆ cheh^ˆ Jesús.

30 Ma^ˆ ga^ˆ jëy^ˆ tä^ˆ jwërte lle^ˆ, ga^ˆ lä^ˆ goyh^ˆ. Ja⁻
hni^ˆh^ˆ ga^ˆ løø^ˆ ga^ˆ hmäyh^ˆ cha^ˆ jmii⁻. Mah^ˆ ga^ˆ hooyh^ˆ
ki⁻ gaa⁻, ga^ˆ jäyh^ˆ:

—Lää⁻ jnä^ˆ, Dsa⁻ jøøh^ˆ kyaan^ˆ.

31 Lä⁻ chah^ˆ ja⁻ ga^ˆ hi^ˆ Jesús goo⁻ ga^ˆ saayh^ˆ, mah^ˆ
ga^ˆ sïyh^ˆ:

—i⁻ko⁻ hi^ˆ pih^ˆ go⁻ te^ˆ ba^ˆ ma⁻ lä⁻ dsoo^ˆ hoh^ˆ hne⁻
dsa⁻ ñuuh⁻! ¿He⁻ la^ˆ ma⁻ jeh^ˆ hoh^ˆ?

32 Lä⁻ koø⁻ ma^ˆ ga^ˆ taayh^ˆ lä^ˆ uuy^ˆ neh^ˆ na^ˆ moo^ˆ
ja⁻, ga^ˆ hna^ˆ go⁻ te^ˆ lle^ˆ tä^ˆ ja⁻.

33 Ma⁻ la^ˆ ya⁻ nøø^ˆ jnääh^ˆ hi⁻ ma^ˆ tääh^ˆ neh^ˆ
na^ˆ moo^ˆ ja⁻, ga^ˆ juuh^ˆ jnääh^ˆ jne^ˆ jnääh^ˆ cha^ˆ në^ˆ
Jesús, mah^ˆ ga^ˆ chiih^ˆ jnääh^ˆ:

—Ma^ˆ ra⁻ ju^ˆ dsoo^ˆ laah^ˆ Joo^ˆ Dio.

*Ga^ˆ mi⁻ hlää^ˆ Jesús dsa⁻ dsaah^ˆ hi⁻ ma^ˆ chaq⁻ hwa^ˆ
Genesaret*

(Mr. 6:53-56)

34 Lä⁻ koø⁻ ma^ˆ ga^ˆ haay⁻ jmi⁻ juuh⁻ ja⁻,
ga^ˆ lla⁻ nääy^ˆ hwa^ˆ Genesaret.

35 Dsa⁻ hi⁻ ma^ˆ tääh^ˆ hwa^ˆ ja⁻ ga^ˆ lä⁻ kyuy^ˆ Jesús,
he⁻ ja⁻ ga^ˆ lä⁻ cha^ˆ juu^ˆ lä⁻ kaa⁻ hwa^ˆ ja⁻. He⁻ ja⁻
na^ˆ jää⁻ dsa⁻ dsa⁻ dsaah^ˆ kyaa^ˆ jee^ˆ ma^ˆ hää^ˆ Jesús.

36 Hi⁻ ga⁻ chuuy⁻ kyaah⁻ Jesús mah⁻ kway⁻ jwë⁻ su⁻ cha'goo⁻ dsa⁻ dsaah⁻ he⁻ cha'hee⁻ sa'hmiih⁻ kiyh⁻. Hi⁻ lä⁻ jëë⁻ hi⁻ ga⁻ tēë⁻ su⁻ sa'hmiih⁻ kiyh⁻ ma⁻ hlaa⁻ bih⁻ ja⁻.

15

Lä⁻ jëë⁻ he⁻ jmee⁻ dsa⁻ lä⁻ sah⁻ dsa⁻
(Mr. 7:1-23)

1 Ga⁻lla⁻näa⁻ ko⁻llaa⁻ fariseo hi⁻ ga⁻lla⁻näa⁻ ko⁻llaa⁻ ta⁻jwoh⁻ kyaa⁻ ley hi⁻ ma⁻ chaa⁻ Jerusalén ga⁻ya⁻ jäyh⁻ kih⁻ Jesús, mah⁻ ga⁻siiyh⁻:

2 —¿He⁻la⁻ sa⁻ mi⁻te⁻ discípulo kyaah⁻ lä⁻ jëë⁻ he⁻ tēë⁻ jmee⁻ dsa⁻ ma⁻ gyuh⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁻ llo'joo⁻? Jëëh⁻, sa⁻ gyiyh⁻ gooy⁻ jää⁻ ja⁻ ga⁻ kuh⁻ hiyh⁻.

3 Mah⁻ ga⁻ jëeh⁻ Jesús juu⁻ kiyh⁻ ga⁻siiyh⁻:

—Hnääh⁻ ka⁻lääh⁻ ¿he⁻la⁻ jmeeh⁻ hnääh⁻ ta⁻ koo⁻ mada⁻ kih⁻ Dio mah⁻ jmeeh⁻ hnääh⁻ lä⁻ koq⁻ te⁻ he⁻ tēëh⁻ hnääh⁻ ba⁻?

4 Jëëh⁻, ga⁻ jäh⁻ Dio: “Jmee⁻ hnaah⁻ maa⁻ kyaah⁻ täa⁻ kyaah⁻. Hi⁻ jwä⁻ dso'jwi⁻ kih⁻ cho'jmii⁻, hi⁻ he⁻ wa⁻ juu⁻ go⁻te⁻.”

5 Pero lä⁻ la⁻ ba⁻ jawäh⁻ hnääh⁻: “Jaa⁻ dsa⁻ le⁻ siih⁻ cho'jmii⁻, sa⁻ cha⁻ he⁻ kwëëhn⁻ hnääh⁻. Jëëh⁻, lä⁻ jëë⁻ he⁻ cha⁻ kin⁻ he⁻ kyaah⁻ ma⁻ jmeen⁻ be⁻ kyah⁻, ma⁻ kwëëhn⁻ Dio ba⁻ ja⁻.”

6 Kih⁻ jaa⁻ hi⁻ jäh⁻ lä⁻ ja⁻, jawäh⁻ hnääh⁻ mo⁻so⁻ jmee⁻ bii⁻ jmeey⁻ be⁻ kih⁻ cho'jmii⁻. Lä⁻ ja⁻ jmeeh⁻ hnääh⁻ sa⁻ kyeë⁻ mada⁻ kih⁻ Dio, kih⁻ he⁻ jmeeh⁻ hnääh⁻ lä⁻ koq⁻ te⁻ he⁻ tēëh⁻ hnääh⁻ jmeeh⁻ ba⁻.

7 Peer⁻ ta⁻juuh¹ hnäh^ʔ. Lä⁻koo⁻ jmeeh⁻ hnäh^ʔ na⁻, jeeh¹ kwee⁻ kyaah^ʔ he⁻ ga⁻hlëeh^ʔ Isaia llo^ʔjoo¹, lä⁻koo⁻ ma^ʔ ga⁻jäh^ʔ:

8 Dsa⁻ la⁻, koo⁻ jäh^ʔ bih¹ hnäy¹ jnä^ʔ.

Pero ta⁻ jee^ʔ jyoh^ʔ ba^ʔ hä^ʔ huu^ʔ dsë⁻ kiyh¹.

9 Sa⁻ jmää¹ ni⁻ miih⁻ he⁻ jmeey⁻ hnäy¹ jnä^ʔ.

Lä⁻jë⁻ he⁻ mi⁻tëy⁻ dsa⁻, la¹ mada⁻ kih¹ dsa⁻ ba^ʔ, ga⁻jäh^ʔ Dio.

10 Ja⁻ga⁻ ga⁻tëh¹ Jesús lä⁻jë⁻ dsa⁻, ga⁻siih⁻:

—Nuu⁻ da^ʔ hnäh^ʔ kwee⁻ mah¹ lä⁻ngëeh^ʔ hnäh^ʔ.

11 Sa⁻ mi⁻sah^ʔ dsa⁻ hñii^ʔ kyaah^ʔ lä⁻jë⁻ he⁻ tooyh⁻ hooy^ʔ. Lä⁻jë⁻ he⁻ hwëë⁻ hoo^ʔ dsa⁻, he⁻ ja⁻ ba^ʔ kyaah^ʔ mi⁻sayh^ʔ hñii^ʔ.

12 Ja⁻ga⁻ ga⁻ya⁻jäh^ʔ jnääh¹ koo^ʔ kih¹ Jesús mah¹ ga⁻ngii^ʔ jnääh¹ juu¹ kiyh¹:

—¿Che^ʔ ma⁻lä⁻lee^h he⁻ sa⁻ ma⁻tih¹ dsë¹ dsa⁻ fariseo lä⁻koh^ʔ ma^ʔ ga⁻nuuy^ʔ ma⁻hlëeh^ʔ lä⁻ja⁻?

13 Mah¹ ga⁻jeeh⁻ Jesús juu¹ kyaa¹ jnääh¹, ga⁻jäh^ʔ:

—Lä⁻jë⁻ chaah¹ hma⁻ he⁻ sa⁻ ga⁻tää¹ Täa⁻ kyaan⁻ hi⁻ gya¹ gyuu^h, lloo⁻ jmi^ʔ dsa⁻ cheeh⁻ lä⁻kye⁻ jmoo¹ kih¹.

14 Ta⁻ jmee⁻ hnäh^ʔ he¹ kih¹ dsa⁻ he^ʔ. Laay¹ lä⁻koo⁻ dsa⁻tuu^ʔ hi⁻ jää⁻ jñah^ʔ dsa⁻tuu^ʔ. Cher^ʔ mah¹ jaa⁻ hi⁻ tuu^ʔ jää⁻ jñah^ʔ hi⁻ tuu^ʔ, lä⁻uu^ʔ tä^h neh⁻ koo⁻ too⁻.

15 Mah¹ ga⁻ngii^ʔ Pee^ʔ juu¹ kiyh¹, ga⁻jäh^ʔ:

—He⁻ hnøø¹ jäh^ʔ juu¹ na⁻hmää^ʔ he⁻ ma⁻kwah^ʔ na⁻.

16 He⁻ ja⁻ ga⁻jäh^ʔ Jesús:

—¿Che^ʔ ni⁻ hnäh^ʔ ka⁻lä^h sa⁻ ma⁻lä⁻ngëeh^ʔ hnäh^ʔ?

17 ¿Che^ʔ sa⁻ngëeh^ʔ hnäh^ʔ, lä⁻jë⁻ he⁻ dsa⁻tooh⁻ hoo^ʔ jne^ʔ, dsoo⁻ neh⁻ tuh⁻ ba^ʔ jne^ʔ, ja⁻ga⁻ hwëë⁻ ka⁻lä^h dsoo⁻ ta⁻ cha⁻sii⁻?

18 Pero lä⁺jë⁺ he⁻ hwëë⁻ hoo[´] dsa⁻, gwa[´] neh⁺ tuh⁻dsëy[´] ba[´] ja⁻. He⁻ ja⁻ ba[´] na⁻ he⁻ mi⁻sah[´] dsa⁻ hñii[´].

19 Jëeh[´], neh⁺ tuh⁻dsë[´] ba[´] dsa⁻ hwëë⁻ lä⁺jë⁺ huu[´]dsë⁻ hliih[´], hi⁺ lä⁺ja⁻ ka⁻läh[´] he⁻ jngëëyh⁺ dsa⁻, hi⁻ na⁻jëe⁻ goo⁻ kaayh[~] hi⁻ laa[´]kyaa[´] jñah[´], hi⁻ sa⁺ na⁻jëe⁻ goo⁻ kaayh[~] wa[´] hi⁻ cha⁻ hi⁻, jmeey⁻ hñi⁻, jmeey⁻ dsoo[´] he⁻ la[´] juu[´] ta⁻juu[´], hi⁺ hlëëyh⁺ wñ[´] kih[´] dsa⁻kyaa[´]yh[´].

20 Lä⁺jë⁺ he⁻ na⁻ ba[´] he⁻ mi⁻sah[´] dsa⁻. Pero he⁻ kuh⁻ dsa⁻ lä⁺ ma⁻soh[´] ja⁻ba[´] gooy⁻, sa⁺ mi⁻sayh[´] hñiiy[´].

*Jaa⁻ dsa⁻më[´] chaa⁻ uu[´] ga⁻heeh⁻ kih[´] Jesús
(Mr. 7:24-30)*

21 Ja⁻ga[´] ya⁻hëë[´] Jesús jee[´] ja⁻, ngooy[´] jäh⁺ kih[´] jee[´] jwñi⁻ Tiro kyaah[´] Sidón.

22 Lä⁺chah[´] ja⁻, ja[´] jaa⁻ dsa⁻më[´] cananea ma[´] tooyh[~] miih[´], ma[´] jäh[´]:

—Dsa⁻jøøh[´] kyaan⁺, hne⁻ laah[´] sa[´]ju⁻ kih[´] David, wa[´] lä⁻ñih[´] hoh[´] jnä[´]. Peer⁺ cha⁻miih⁻ wñ[´] jëë⁻ chih⁻më[´] kyaan⁺, jmeeh⁺ jmi⁻lle[´] hliih[´].

23 Pero ni⁻ koo⁻ sa⁺ ga⁻jëeh⁻ Jesús kiyh[´]. Mah[´] ga⁻mi⁻jäh⁺ jnääh[´] discípulo koo[´] kiyh[´], ga⁻chuu⁻ jnääh[´] cha⁻miih⁻ kyaayh[´], ga⁻chiih[´] jnääh[´]:

—Hëë⁻ kih[´] dsa⁻më[´] na⁻ mah[´] wa[´]llaayh[´]. Miih⁻ tooyh[~] miih[´] kaah[´] kyaa[´] jnääh[´].

24 He⁻ ja⁻ ga⁻jäh[´] Jesús:

—Ga⁻chee[´] Dio jnä[´] mah[´] jmeen⁻ be[´] kih[´] dsa⁻ israelita ba[´]. Hi⁻ he[´] laa[´] lä⁻koo⁻ borrego hi⁻ na⁻hëë⁻.

25 Ja⁻ga[´] ja[´] dsa⁻më[´] he[´] ga⁻juuyh[´] jñëy[´] cha[´]në[´] Jesús mah[´] ga⁻jäh[´]:

—Kwa' be' kin⁺, Dsa-jøøh' kyaan⁺.

26 Mah' ga-jeeh⁻ Jesús juu' kiyh', ga-siiyh⁺:

—Sa' llu' he⁻ jñuuh⁺ he⁻ kuh⁻ chih⁻ mah' kwëehn⁺ dsii⁻ —ga-jäh' Jesús siiyh⁺.

27 He-ja⁻ ga-jäh' dsa-më' he':

—Dsoo' ba' kyah', Dsa-jøøh' kyaan⁺. Pero ma' ra⁺ he⁻ lih' ba' dsii⁻ jwi' he⁻ dsa-saa' në' na'mes~ kih' dsa-juu'y'.

28 He-ja⁻ ga-jäh' Jesús ka-läh':

—Peer⁺ cha-miih⁻ ma-lä-dsoo' hoh' hne⁻, dsa-më'. Wa' le' ba' kyah' lä-koh' hnooh⁻ —ga-jäh' Jesús siiyh⁺.

Lä-cha' ja⁻ ga-hlaa' chih-më' kyaay'.

Ga-ääh⁻ Jesús kyee' mil dsa-ñuuh⁻

29 Ya-hëë' Jesús jee' ja⁻, ga-llooy' ta⁺ cha'hoo' jmi-juu^h he⁻ hla⁻ hwa' Galilea. Hi' ga-wiiy' koo⁻ lle'koh', mah' ga-gyay⁻ jee' ja⁻.

30 Hi⁺ ya-nää' koo' kiyh' jwëë' jwërte dsa⁻ hi⁻ ma' jää⁺ hi⁻ jluuh', hi⁻ tuu', hi⁻ koo', dsa-tuu^h, hi⁺ jwëë' ga' jñah' dsa-dsaah', na'jäay⁻ huu' tii' Jesús. Hi' lä-ja⁻ ga-mi-hläay' lä-jëë⁺ hi⁻ dsaah' he'.

31 Ma' ga-jëë' dsa⁻, hlëeh⁺ dsa⁻ koo', ma-lii⁻ ma-goo⁻ dsa-tuu^h, ma-ga-nää' dsa-jluuh', ma-jëë⁻ dsa-tuu', he-ja⁻ ga-lä-dsaa⁻ dsë' dsa⁻, mah' ga-jmeey' juu^h kih' Dio kyaa' dsa⁻ Israel.

32 Ma-ngëë' he⁻ ja⁻, ga-jøøh⁻ Jesús jnääh' mah' ga-siiyh⁺:

—Peer⁺ dsa-lä-ñih' dsën⁺ kih' lä-jëë⁺ dsa⁻ hi⁻ tääh' la⁻. Jëeh' ma-hya⁻ hnë⁻ jmi' jmeey⁻ kō-jøh' kyaah' jnä'. Sa⁺ cha⁻ ni⁺ miih⁻ he⁻ kuyh⁺. Sa⁺

hnoon¹ heēn⁻ kiyh¹ lä⁺ ma⁻kyoyh⁺ na⁻, le⁷ ga⁻ che⁻
ga⁻hwaay⁷ cha⁷jwē¹ jee⁷ dsa⁻näay⁷.

³³ He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁷ jnääh¹:

—¿Ha⁻ ba⁷ dsa⁷kye⁷ jnääh¹ he⁻ kuh⁺ jwēē⁷ dsa⁻
heh¹ hwa¹ kii⁺ la⁻? Joh⁷ sa⁺ hnøø¹ mah¹ kēē¹ lä⁺jēē⁺
dsa⁻ la⁻.

³⁴ He⁻ja⁻ ga⁻ngii⁷ Jesús juu¹ kyaa¹ jnääh¹:

—¿Joh⁷ he⁻ñiih⁻ kye⁷h⁷ hnäh⁷? —ga⁻jäyh⁷.

—Gyii¹ ba⁷, kyaah⁷ miih⁻ hmooh⁻ pih¹ —ga⁻chiih⁷
jnääh¹.

³⁵ He⁻ja⁻ ga⁻jmee⁷ Jesús mada⁻ mah¹ wa⁷
dsa⁻taah⁷ lä⁺jēē⁺ hwa¹.

³⁶ Ga⁻kay¹ lä⁺jē⁺ gyii¹ he⁻ñiih⁻ ja⁻ kyaah⁷ hmooh⁻
pih¹ he⁷. Ga⁻kway⁷ ti⁷hmaah⁷ kih¹ Dio. Ja⁻ga⁻
ga⁻llaay¹ he⁻ñiih⁻ ja⁻, ga⁻kwēēyh¹ jnääh¹ mah¹ ga⁻ti⁷
ga⁻llooh⁷ jnääh¹ kih¹ lä⁺jēē⁺ dsa⁻.

³⁷ Ga⁻kuh⁻ dsa⁻ llu¹ lä⁺jiih¹ ga⁻kēēy¹. Ma⁷ ga⁻la⁷
kiyh¹, ga⁻kah¹ ga⁻gyii¹ sa⁻miih⁻ jwi⁷ he⁻ ga⁻chaa¹ ja⁻.

³⁸ Lä⁺jēē⁺ hi⁻ ga⁻kuh⁻ jee⁷ ja⁻ tee¹ koo⁻ kyeē⁷ mil
dsa⁻ñuu⁷. Ni⁺ sa⁺ na⁻hee¹ ni⁺ jaa⁻ dsa⁻mē⁷ ni⁺
chih⁻ ka⁻läh⁷.

³⁹ Ja⁻ga⁻ ga⁻hih¹ Jesús juu¹ kih¹ dsa⁺, ga⁻hey¹ neh⁺
na⁻moo⁷, mah¹ ga⁻haay¹ jmi⁻juu⁷ ngooy¹ ta⁺ hwa¹
Magdala.

16

*Dsa⁻ fariseo ma⁷ hnøøy¹ jmee¹ Jesús koo⁻ he⁻
juh⁻gaa⁻*

(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

¹ Ma⁷ ga⁻llooy¹ ta⁺ hwa¹ ja⁻, ga⁻lla⁻nää¹ fariseo
kyaah⁷ saduceo mah¹ kay¹ dsē¹ Jesús. Ga⁻ngiiy⁷ ma⁷
jmee¹ Jesús koo⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻ he⁻ ma⁷ jä⁺ gyuu⁷.

2 Pero ga⁺jēeh⁻ Jesús juu⁺ kiyh⁺, ga⁺jāyh⁺:

—Wa⁻ra⁻ ga⁻n^{uu}- jmi⁺, jwah⁺ hnäh⁺: “Llu⁺ ba⁺ la⁺ jii⁻ jā⁻ la⁻, jēeh⁺ gy^{uu} ba⁺ gy^{uu}h⁺”, jwah⁺ hnäh⁺.

3 Mah⁺ ta⁻la⁻ tiih[~] jwah⁺ hnäh⁺: “Hi⁺ goo⁻ jā⁻ lle⁺, jēeh⁺ gy^{uu} gy^{uu}h⁺ mah⁺ na⁻hih⁺”, jwah⁺ hnäh⁺. Peer⁻ ta⁻juuh⁺ hnäh⁺. Leh⁺ ba⁺ hnäh⁺ lleh⁺ hnäh⁺ juu⁺ ha⁻ lä⁻ jmee⁺ ko^o- jmi⁺ ko^o- jmi⁺ lä⁻ ko^o- la⁺ gy^{uu}h⁺. Mah⁺ sa⁺ kye⁺ hnäh⁺ kwaat[~] hee⁻ ga⁺ na⁻ dsa⁻ lä⁻ jee⁺ kyah⁺ hnäh⁺.

4 He⁻ ba⁺ che⁻ hlēeh⁺ hnäh⁺ dsa⁻ chaa⁻ na⁺, sa⁺ mi⁻teh⁻ hnäh⁺ kih⁺ Dio mah⁺ ngih⁺ hnäh⁺ jmeen⁻ ko^o- he⁻ juh⁻ gaa⁻. He⁻ juh⁻ gaa⁻ lä⁻ koh⁺ ga⁺ la⁺ kih⁺ Joná hi⁻ ga⁺ ngēē⁺ juu⁺ kih⁺ Dio, ma⁻ la⁻ he⁻ ja⁻ ba⁺ heehn⁻ hnäh⁺.

Ja⁻ hñih⁺ ga⁻ beey⁺ dsa⁻ he⁺ mah⁺ ngaayh⁺.

Levadura kih⁺ dsa⁻ fariseo

(Mr. 8:14-21)

5 Lä⁻ ko^o- ma⁺ ga⁺ haa⁺ jnääh⁺ ta⁺ hngaah⁻ ko⁻ taa⁻ kih⁺ jmi⁻ juuh⁻ ja⁻, ja⁻ ga⁺ ga⁺ lä⁻ dsooh[~] dsē⁻ jnääh⁺ sa⁺ ma⁺ kye⁺ jnääh⁺ he⁻ ñiih⁻.

6 He⁻ ja⁻ ga⁺ jāh⁺ Jesús siyh⁺ jnääh⁺:

—Leeh⁻ hnäh⁺ kyaah⁺ levadura kih⁺ dsa⁻ fariseo hi⁻ kih⁺ dsa⁻ saduceo ka⁻ läh⁺.

7 He⁻ ja⁻ ga⁻ tooh⁻ jnääh⁺ discípulo lla⁺ jnääh⁺ juu⁺ kyaah⁺ dsa⁻ kyaahn⁺, ma⁺ jāh⁺ jnääh⁺:

—Ma⁻ hlēēyh⁺ lä⁻ na⁻, kih⁺ he⁻ sa⁺ ma⁺ kye⁺ jne⁺ he⁻ ñiih⁻.

8 Pero ga⁺ lä⁻ ky^{uu}h[~] Jesús hu⁺ dsē⁻ kyaa⁺ jnääh⁺, mah⁺ ga⁻ siyh⁺ jnääh⁺:

—¿He⁻ la⁺ jwah⁺ hnäh⁺ sa⁺ cha⁻ he⁻ ñiih⁻ kye⁺ hnäh⁺? Ko⁻ hi⁻ pih⁺ go⁻ te⁻ dsoo⁺ hoh⁺ hnäh⁺ dsa⁻ ñuu^h-.

9 ¿Che' lä' jiih' na' sa' hii~ lä' ngëeh' hnäh'? ¿Che' mo'so' dsooh~ hoh' hnäh' kih' hña' he'ñiih' he- ga'kuh- hña' mil dsa-ñuuh- hi' joh' ga' sa'miih- ga'të' ga'juuh' hnäh' kyaah' jwi' he- ga'chaa' ja'?

10 ¿Che' mo'so' dsooh~ hoh' hnäh' kih' gyii' he'ñiih' he- ga'kuh- kyeë' mil dsa-ñuuh-, hi' joh' ga' sa'miih- ga'të' ga'juuh' hnäh' kyaah' jwi' he- ga'chaa' ja'?

11 ¿Ha- lä' ja- he- sa' ngëeh' hnäh'? Ja' kih' he'ñiih' na- he- jwëehn~ hnäh': "Leeh- hnäh' kyaah' levadura kih' dsa- fariseo hi' kih' dsa- saduceo ka-läh'."

12 Ja-ga' ga-lä' ngëë' jnääh' sa' ma' hlëeyh- kih' levadura he- kaah- dsa- he'ñiih-. Ma' hlëeyh- kih' nuuh- he- ma' kwa' dsa- fariseo kyaah' dsa- saduceo ba' ja-.

Ga'jäh' Pee', Jesús he' laa' Cristo

(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

13 Ma' ga'lloo' Jesús hwa' Cesarea kih' Filipo, ga'ngiiy' juu' kyaa' jnääh', ga'jäyh':

—¿Ha- lä' jäh' dsa- kih' Hi- ga'lëë' ngo' la-? ¿Hii- jnä' laay'?

14 Mah' ga'jäh' jnääh':

—Ko'llaa' dsa- jäh' Jwaa- hi- ma' choo~ jmi- ba' hne-. Ko'llaa' jäh', Elía ba' hne-. Hi' jñah' ko'llaa' jäh', hne- laah' Jeremía o jñah' hi- ga'ngëë' juu' kih' Dio llo' joo'.

15 Mah' ga'ngiiy' Jesús juu' kyaa' jnääh' ka-läh':

—¿Ha- ga- hnäh', hee- jwah' hnäh' kin-, hi- ba' jnä' laah' hnäh'?

16 Mah' ga'jeeh- Simón Pee' juu' kiyh':

—Hne- he' Cristo, Joq' Dio jiih-.

17 Mah' ga'jäh' Jesús sïyh' :

—Llu' la' kyah' Simón, joo' Joná. Jëeh', ja' he' dsa- hi- ma-mi-jnäá- kyah' lä- ma-jäh' na-. Täá- kyaan' hi- gya' gyuuh', hi- he' ba' ma-mi-jnäá- kyah'.

18 Jnä' ka-läh' jwëëhn~ hne-, hne- he' Pee', (he- hnøø' jäh' kuü'). Hi- né' mi'kuü' la- choohn' gwah' kin', hi- ni' miih- sa' lih' juu' cha'je- lla-dsëë' kiyh'.

19 Jnä' toohn' gooh- hne- mah' kwah' juu' kih' dsa- ha- lä- heyh' ya'jwii'. Cher'mah' kyaah' juu' he- kwah- sa- ga'laa' dsa- hi- tääh' hwa' la-, lä- ma-na-hñuuyh' ja-ba' kyaah' dso'kye- kiyh'. Hi- cher'mah' kyaah' juu' he- kwah- ga'laa' hi- tääh' hwa' la-, na-na' ba' jwë' kiyh' dsa-taayh' ya'jwii' —ga'jäh' Jesús sïyh' Pee'.

20 Ja-ga' ga'taah- Jesús jnääh' juu' mah' sa- kooh' jnääh' juu' kyaah' ni- jaa-, he- laay' Cristo.

Ga'mi-jnäá- Jesús juu' he- juuy'

(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

21 Jmii' ja- ga'løø' Jesús mi-jnäá- juu' kyaá' jnääh' he- jmee' bii' kiyh' dsooy' ta' Jerusalén. Jee' ja- heeh' dsih' cha-miih- wii', dsa-gyuuh' sa- lä-hnäá' dsih', lä-ja- dsa-kaah' kyaá' jmi-dsa-, kyaah' ta-jwoh' kyaá' ley sa- lä-hnäá' dsih'. Ja-ga' juuy' hi- lä-jiiyh' ka-läh' ga- ma-hya- hnë- jmii'.

22 He-ja- ga'jäá' Pee' Jesús ta- koo', mah' ga-løøy' juuyh~ kiyh', ga-sïyh' :

—Wa' lä-ñih' dsëy' hne-, Dsa-jøøh' kyaan'. Ni' miih- sa- le' ja- he- ja- në' kyah'.

23 Mah' ga'jeeh- Jesús hñii', ga'jëëy' Pee' ga-sïyh' :

—Jñuuh' hne- kin- hi-sa'llu', he- jmeeh- jwihh' kin- ba' na-. Sa- jmeeh- huu'dsē- lä'koh' jmeē- Dio, lä'koh' la' huu'dsē- kih' dsa- ba' la' huu'dsē- kyah'.

²⁴ Ja-ga' ga-jäh' Jesús siiyh- lä-jēē- jnääh':

—Cher'mah' hi- hnøø' jmeē' ko-jøh' kyaah' jnä', sa- wa' jmääy' hñiiy' kwaat~, wa' jääy' cru- kyaay' mah' wa' jmeey' ko-jøh' kyaah' jnä'.

²⁵ Jēeh', lä-jēē- hi- hää- hñii' mah' sa- juuy', hi- he' juu' ba'. Pero lä-jēē- hi- kwaa~ hñii' juu' kwaat~ kin-, hi- he' ba' lää'.

²⁶ ¿Hee- ya'jøø- ka' dsa- ma-ke- ga-liyh' lä-jē- he- cha- jmi-gyuu- la- mah' wa-ra- ga-juuy' sa- tēeyh' kih' Dio? ¿Hee- ba' kyaah' le' mi-hmaayh' mah' lääy'?

²⁷ Jēeh', jäh' Hi-ga-lēē'ngo' la- kyaah' be' kih' Tää- kyaay', kyaah' ángele ka-läh'. Ja-ga' mi-hmaayh' kih' lä-jaa- lä-jaa- lä-koø- te' ta' he- ga-jmeey'.

²⁸ Ma-ra- ju'dsoo' jwēehn- hnäh', chaa- ko-llaa' hi- tääh' jee' la- sa- juuy' jää' sa- ga' ma-jēey- be' kih' Hi-ga-lēē'ngo' jäh' jmeey' hih'.

17

Ga-mi-sēē' Jesús hñii'

(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

¹ Ma-ngēē' ga' jñii' jmih', ja-ga' ga-jää' Jesús Pee' kyaah' Jacobo kyaah' Jwaa- øøyh-. Ga-näay' kah' ta- moh' ñii'.

² Jee' ja- ga-lä-sēē' Jesús to-lo- nē- hi- ma- jääy- he'. Mo-nēy' ga-lii' jih'gyeh' lä'koh' jmeē' kih' hyoo-. Hmih- kiyh', ga-tøø' jlēē- ñih'.

³ Jee' ja- ga-lä-jnääh' Elía kyaah' Moisé, ga-taayh' llay' juu' kyaah' Jesús.

⁴ He-ja- ga-jäh' Pee' siyh' Jesús:

—Dsa-jøøh' kyaan', he- ba' che- llu' he- tøøh' jne' ko-jøh' jee' la-. Cher'mah' hnooh-, jmee' jnääh' hnë- hne' kyaah' moo-, koø- kyah', koø- kih' Moisé, hi- koø- kih' Elía.

⁵ Ta'ko-jiih' ma' cheh' Pee' hlëëyh' lä-ja-, ga-jyoo' koø- jnii' tø-jlëë- ñih' he- ga-lä-ä- lä-jëëy'. Jee' jnii' ja- ga-lä- nüh' ga-hlëëh' koø- juu', he- ma' jäh':

—Hi- la- na- gyüh- kyaan' hi- hnaan'. Peer' chaan- llu' kyaayh'. Nüh- hnäh' kiyh'.

⁶ Ma' ga-nuu' discípulo he- ga-hlëëh' jee' jnii' ja-, ga-saay' jee' ma' tääyh', ga-jwaayh' jwërte.

⁷ Ja-ga-ya-jäh' Jesús kiyh', ga-kye- goo- në' kiyh' mah' ga-siyh':

—Noo- hnäh', ta' wa' gah' hnäh'.

⁸ Ma' ga-chooyh' nëy', mo-so- ga-jëëy' ni- jaa-, ma-la- hñii' ba' Jesús cheh' kyaayh'.

⁹ Ta'ko-jiih' ma' jñaay' moh' ja-, ga-taah- Jesús juu' hi- ma' kyaayh' he':

—Ta' jwii' hnäh' ni- jaa-, lä-jë- he- ma-jëëh' hnäh' la-, ta'ko-jiih' sa- ma-lä-jiih' Hi-ga-lëë'ngo' la- jee' kih' hi- na-juu'.

¹⁰ Ja-ga-ga-ngii' jnääh' discípulo juu' kih' Jesús, ga-chiih' jnääh':

—¿He-la' jäh' ta-jwoh' kyaä' ley, jmee- bii' jäh' Elía jää' ga' kih' Cristo?

¹¹ He-ja- ga-jëeh- Jesús juu' kiyh':

—Ja-ba' dsoo' jäh' Elía to-në', ya-llay- llu' lä-jë- he- cha- jee' la-.

12 Pero jwëehn~ hnäh', ma-jah~ ba' Elía, mah' sa~ ga-lä~ kyuü~ dsih'. Ga-jmee' dsa- lä- të- dsë' kiyh'. Ja-ba' lä-ja- heeh' dsa- he' wii' Hi-ga-lëë' ngo' la-.

13 Ja-ga' ga-lä-ngëë' discípulo kyaay' he- ma' hlëeyh' kih' Jwaa- hi- ga-choo' jmi- ba' ja-.

Ga-mi-hlää' Jesús jaa- chih- hi- ma' kye- jmi-lle' hlih'

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

14 Lä- ma' ga-lla-näay' jee' ma' tääh' jwëë' dsa-, ja' jaa- dsa-nüuh- mah' ga-juuyh' jney' cha'në' Jesús, ga-jäyh':

15 —Dsa-jöøh' kyaan-, wa' lä-nih' hoh' kih' chih-nüuh- kyaan-, hi- dsa-juu' ñee' hi' jëëy' wii' jwërte. Cha-miih- jiih- ma-tayh' cha'je- hi' ma-tayh' cha'jmi- ka-läh'.

16 Ma-ya-jään- kyaah' discípulo kyaah' pero sa- ma-liyh- ma' mi-hlääy'.

17 He-ja- ga-jäh' Jesús:

—He- ba' che- hñaa- hoh' hnäh' hi- cha- na'. Sa- hii- lä-dsoo' hoh' hnäh'. ¿Lih' ba'llaa- he- gyan' kyaah' hnäh'? Mo-so- lä-be' dsën- gya- ga' jnä' kyaah' hnäh'. Ya-jää- da' chih- na- ta- la- —ga-jäh' Jesús.

18 Ja-ga' ga-juuh' Jesús kih' jmi-lle' hlih', lä-jiih' ya-hëey' kih' chih- he'. Lä-cha' ja- ga-hlaay'.

19 Ma-ngëë' he- ja-, ga-kuh' jnääh' kah' kyaah' Jesús, mah' ga-ngii' jnääh' juu' kiyh':

—¿He-la' sa- ma-lä-këh' jnääh' jmi- ma' lleë' jnääh' jmi-lle' hlih' he'?

20 He-ja- ga-jäh' Jesús siiyh':

—Kih¹ he⁻ miih⁻ go⁻te¹ ba¹ ma⁻dsoo¹ hoh¹ hnäh¹, he⁻ja⁻ ba¹ sa¹ ga⁻lëh¹ hnäh¹. Pero ju¹dsoo¹ jwëëhn⁻ hnäh¹, wa¹ra⁻ jäh¹ kih¹ miih⁻ lä⁻koo⁻ pih¹ mi¹ju⁻ kih¹ mostaza ba¹ dsoo¹ hoh¹ hnäh¹, le¹ jwëëh¹ hnäh¹ moh¹ la⁻: “Jñuuh¹ jee¹ na⁻, gwa⁻ ta¹ jee¹ jyoh¹”, hi¹ jñuuyh¹ ba¹. Sa¹ cha⁻ ni⁻ koo⁻ he⁻ jä¹ jwëëh⁻ kyah¹ hnäh¹.

²¹ Pero jmi⁻lle¹ hliih¹ hi⁻ laa¹ lä⁻koh¹ hi⁻ ma¹ jää⁻ chih⁻ he¹ sa¹ ya⁻hëë¹ cher¹mah¹ sa¹ ga⁻ta¹ dsa⁻ kuh⁻h¹ mah¹ chuuy¹ kyaah¹ Dio.

*Koo⁻ka⁻läh¹ ga⁻mi⁻jnääh⁻ Jesús juu¹ he⁻ juuy¹
(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)*

²² Lä⁻koo⁻ ma¹ tääyh¹ hwa¹ Galilea, ga⁻jäh¹ Jesús siyh⁻ jnääh¹ discípulo kyaay¹:

—Hi⁻ga⁻lëë¹ngo¹ la⁻ ngëë¹ dsih¹ ja¹goo⁻ dsa⁻ hñaa⁻ dsë¹,

²³ mah¹ jngëëh¹ dsih¹. Ga¹ ma⁻hya⁻ hnë⁻ jmi¹ na⁻juuy¹, lä⁻jiiyh¹ ka⁻läh¹.

He⁻ja⁻ cha⁻miih⁻ ga⁻lä⁻meeh⁻ dsë¹ discípulo kyaay¹.

Ga⁻mi⁻hmaah¹ Jesús ku¹sih⁻

²⁴ Ma¹ ga⁻lla⁻nøø¹ jnääh¹ jwëëh⁻ Capernaum kyaah¹ Jesús, ya⁻nää¹ hi⁻ ma¹ koo¹ ku¹sih⁻ kih¹ gwah¹ jee¹ ma¹ cheh¹ Pee¹ mah¹ ga⁻ngiyy¹ juu¹ kiyh¹:

—¿Che¹ sa¹ mi⁻hmaah⁻ ta⁻jwoh¹ kyaah¹ ku¹sih⁻ kih¹ gwah⁻ jwëëh⁻?

²⁵ —Mi⁻hmaayh⁻ ba¹ —ga⁻jäh¹ Pee¹ siyh⁻.

Lä⁻koo⁻ ma¹ ga⁻he¹ Pee¹ cha¹neh⁻, ga⁻lä⁻jää¹ Jesús ga⁻hlëëh¹ Pee¹:

—¿Ha⁻ lä⁺ la⁺ laah^ʼ Simón, lä⁺ jëë⁺ dsa⁻ta⁺ kaah^ʼ hwa⁺ la⁻, hi⁻ kih⁺ kooy⁺ ku'sih⁻? ¿Che⁺ kooy⁺ kih⁺ dsa⁻ kyaay⁺ o che⁺ kooy⁺ kih⁺ jñah^ʼ dsa⁻?

²⁶ —Kih⁺ dsa⁻ jñah^ʼ ba⁺ kooy⁺ —ga⁺ jäh^ʼ Pee⁺ siiyh⁺.

Mah⁺ ga⁻ jäh^ʼ Jesús:

—He⁻ ja⁻ sa⁺ jmee⁺ bii⁺ kih⁺ dsa⁻ kyaay⁺ mi⁻hmaayh⁺.

²⁷ Pero lä⁻ la⁻ ba⁺ wa⁺ jmeen⁺ mah⁺ sa⁺ jän⁺ hlih⁺ kyaah^ʼ ni⁻ jaa⁻. Gwa⁻ cha⁺ hoo⁺ jmi⁻ jmuh⁻, go⁻ jwä⁺ ka⁻ loo⁻ hma⁻ kuu⁺. To⁻ nē⁺ hmooh⁻ hi⁻ ka⁺ hma⁻ kuu⁺, ja⁻ lleeh⁺ mah⁺ näh^ʼ hooy⁺. Jee⁺ ja⁻ jnääh⁺ koo⁻ kuu⁺ kyaah^ʼ he⁻ mi⁻hmaah^ʼ ku'sih⁻ kin⁻ kyaah^ʼ kyah⁺ ka⁻ läh^ʼ.

18

Hi⁻ na⁻ lee⁺ jøøh⁺ jee⁺ jmee⁺ Dio hih⁺

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

¹ Ja⁻ ba⁺ hor⁻ ja⁻ ga⁻ ya⁻ jäh⁺ jnääh⁺ koo⁺ kih⁺ Jesús mah⁺ ga⁻ ngih⁺ jnääh⁺ juu⁺ kiyh⁺:

—¿Hi⁻ na⁻ hi⁻ jøøh⁺ ga⁺ jee⁺ jmee⁺ Dio hih⁺?

² Mah⁺ ga⁻ tëeh⁺ Jesús jaa⁻ gyuu⁻, ga⁻ cheeyh⁻ jee⁺ kyaa⁺ jnääh⁺.

³ Mah⁺ ga⁻ siiyh⁺ jnääh⁺:

—Ma⁺ ra⁺ ju⁻ dsoo⁺ jwëëhn[~] hnäh^ʼ, cher⁺ mah⁺ sa⁺ ga⁻ lä⁺ sii⁺ hu⁺ dsē⁻ kyah⁺ hnäh^ʼ mah⁺ jmeeh⁺ hnäh^ʼ lä⁺ koo⁻ jaa⁻ gyuu⁻, sa⁺ heh⁺ hnäh^ʼ jee⁺ jmee⁺ Dio hih⁺.

⁴ Heh⁺ lä⁻ ja⁻, hi⁻ jmää[~] hñii^ʼ hwaä⁺ lä⁻ koo⁻ gyuu⁻ la⁻, hi⁻ he⁺ ba⁺ lee⁺ jøøh⁺ ya⁻ jwii⁺ kih⁺ Dio.

⁵ Hi⁻ heeh⁻ jaa⁻ gyuu⁻ lä⁻ la⁻ kwaat[~] kin⁺, he⁻ ma⁻ heeyh⁻ jnä⁺ ba⁺ ja⁻.

Goo- la' kih' hi- jmee' dsa-tēh' dsa-kyaaḥ'
(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

6 Wa' hi- cha- hi-, hi- jmee' tēh' jaa- hi- mäh' la- hi- ma-lä-dsoo' dsē' kin', llu' ga' la' kiyh' wa-ra-jäh' kih' hñuu' dsa- luuy' koo- cha'too' kih' molii' he- jee~ burr~ mah' hmääh' dsih' ñiih' ga' kih' cha'jmi-ñeeh'.

7 He- ba' che- jwi~ dsa- jmi-gyuu! Joh' he- sa' jmee' dsa-tēyh'. Pero ko-ja- lle' kih' le' ba'. Peer' jwi~ dsa- hi- jmee' dsa-tēh' dsa-kyaaḥ'.

8 He-ja- cher'mah' ma-gooh- o ma-tiih' ga'jmeē' täh' kyaah' dso'kye-, hnä' go-te~ ba', mah' be' uu' kyah'. Jēeh', llu' ga' kyah', gwaah' jee' tääh' hi- na'jiih', tuuh' ma-gooh- o tuuh' ma-tiih', lä'koh' ga' he- jwääy' hne- jee' mo'so' uu' je- kyaah' lä'to' ma-gooh- ma-tiih'.

9 Hi- cher'mah' mi'nēh' ga-jmeē' täh' kyaah' dso'kye-, lle' go-te~ ba', mah' be' uu' kyah'. Jēeh', llu' ga' kyah' gwaah' jee' tääh' hi- na'jiih' kyaah' koo- mi' mi'nēh', lä'koh' ga' he- jwääy' hne- jee' mo'so' uu' je- kyaah' lä'to' mi' mi'nēh'.

Juu' na-hmää' lä-koo- la' kih' jaa- borrego hi- na-hēē'
(Lc. 15:3-7)

10 Ni' jaa- hi- mäh' lä-la- ta' jmää' hnäh' ta'koo'. Jēeh', jwēēhn~ hnäh', ángele kyaay' tääh' tää' cha'nē Tää' kyaan' hi- gya' gyuuu'.

11 Jēeh', ja' Hi-ga-lēē'ngo' la- mah' lääy' hi- na-hēē'.

12 Ha- lä' jēeh' hnäh' he- jwahn- la-? Cher'mah' jaa- dsa- chaa- hñä-laa' borrego kyaa', mah'

dsa-hëë' jaa-, ¿che' sa' beey' ko-hwëë' jee' lä-jëë-
jah' he' mah' dsooy' ta' moh' dsa-hnääh' hi-
na-hëë' he'?

13 Ma-ra' ju'dsoo' jwëëhn~ hnäh'. Wa-ra-
ga-jnääh' hi- jaa- he', lä-chaay- llu' jwërte
kyaayh', lä-koh' ga' kih' lä-jëë- hi- sa' na-hëë

14 Ja-ba' lä-ja- la' kih' Täa-jnän' hi- gya' gyuuuh',
sa' hnøøy' dsa-hëë' ni' jaa- hi- pih' lä-la-.

Lä-la' jmeen' mah' chaah' jne' øøhn'
(Lc. 17:3)

15 'Cher'mah' jaa- øøh' ma-jmee' koo- he- hlih'
kyah', gwa- mah' go-chiiyh' he- ma-hlääh-
kyaah' hne-, pero jee' lä-uu' ba' hnäh'. Cher'mah'
ga-jmeey' he' kyah', ma-lëh~ ma-chaah' øøh' he'.

16 Pero cher'mah' sa' ga-jmeey' he' kyah', jää-
ga' jaa- uu' mah' go-hlëäh' kyaayh' ka-läh'. Jëäh',
kyaah' ju'dsoo' he- hlëäh' uu' uu- dsa-, lä-ja-
jmee- dsoo' lä-jë- juu'.

17 Cher'mah' ni' kih' dsa- he' sa' hii~ nuuy',
ja- jmeeh- juu' kih' gwah' wa-ra- ga-të' jee' tääh'
lä-jëë-. Hi' cher'mah' ni' kih' lä-jëë- hi- tääh'
gwah' sa' ga-nuuy', jmää- lä-koo- jaa- hi- sa'
ma-heeh- kih' Dio o lä-koo- jaa- hi- koo' ku'sih-.

18 Ma-ra' ju'dsoo' jwëëhn~ hnäh', lä-jë- he-
hñuuuh' hnäh' hwa' la-, lä-ja- na-hñuu- gyuuuh'
ya-jwii'. Hi' lä-jë- he- chiih' hnäh' hwa' la-, lä-ja-
dsa-chiih' gyuuuh' ya-jwii' ka-läh'.

19 Koo- ka-läh' jwëëhn~ hnäh', cher'mah' uu'
hnäh' ga-taah' hnäh' juu' kwee- hwa' la- mah'

ngiih' hnäh' he- hnooh- hnäh', Tääh' kyaan- hi- gya'
gyuuh', kwa' bih' he- hnooh- hnäh'.

20 Jëeh' jee' dsa- ñee- uu' uu- ko- jøh' ngiiy' kiyh',
jee' ja- hään' jee' kiyh'.

*Juu' na- hmää' lä- koö- la' kih' jaa- dsa- hi- sa-
ga- lä- jøh- dsë'*

21 Ja- ga' ga- lloo' Pee' ka- läh' chuh- kih' Jesús
mah' ga- ngiiy' juu' kiyh':

—¿Joh' jiih~ jmeen` jøh- dsën- kyaah' øøhn' hi-
jmee- hlih' kin-? ¿Che' lä- jiih' të' gyii' jiih~?

22 Mah' ga- jäh' Jesús siiyh-:

—Sa- cha- jwahn- lä- jiih' të' gyii' jiih~. Jwahn-,
gyii' jiih~ to- lo- gya' dsë~ gyii'.

23 'He- jää- Dio dsa- lä- hih- kih', jëeh' kwee-
lä- koö- ga- jmee' jaa- rey hi- ga- jmeeh' kwaat- kih'
lä- jëë- hi- ma' jmee- ta' kiyh'.

24 Lä- ma' ga- løø- jmeeyh~ kwaat~ kiyh', ya- jääy-
jaa- hi- ma' ää- cha- miih- kuu'.

25 Pero dsa- he' sa- cha- he- kyaah' mi- hmaayh`
lä- jë- he- ääy-. He- ja- ga- jmee' rey he' hih- wa'
dsa- hnëëy` go- te~ kyaah' mëy' kyaah' jooy' hi-
kyaah' lä- jë- he- cha- kiyh' mah' lä- hmaah' lä- jë-
he- ääy-.

26 He- ja- ga- juuh' dsa- he' jnë' cha- në' rey mah'
ga- chuuy' kyaah', ga- jäyh': "Dsa- jøøh' kyaan-,
jmee' jøh- hoh' ki- jnä'. Mi- hmaah' ba' jnä' kyah'
lä- jë-."

27 Ga- lä- ñih' ba' dsë' rey he' kiyh', mo- so-
ga- ngiih' gyih' kuu' he- ma' ääy- ja-, mah' ga- lääy-
go- te~.

28 'Pero lä⁻koo⁻ ya⁻hëë¹ ba' dsa⁻ hi⁻ ma' ää⁻ kih¹ rey, ga⁻jëey¹ jaa⁻ dsa⁻kyaayh¹ hi⁻ ma' ää⁻ ko⁻hi⁻pih¹ kuu¹ kiyh¹. Ga⁻saayh¹ mah¹ ga⁻gwiyh¹ luu¹ hi⁻ he¹, ga⁻siiyh¹: "Mi⁻hmaah¹ kin¹ he⁻ ääh⁻".

29 'Pero hi⁻ ma' ää⁻ kuu¹ kih¹ dsa⁻kyaah¹ he¹, ga⁻jwäy¹ hñiiy¹ huu¹ tii¹ hi⁻ he¹ mah¹ ga⁻chuu¹y¹ kyaah¹, ga⁻jäyh¹: "Jmee¹ jøh⁻ hoh¹ ki¹ jnä¹. Mi⁻hmaah¹ ba¹ jnä¹ kyah¹ lä⁻jë⁻".

30 'Pero hi⁻ jaa⁻ he¹ sa¹ ga⁻heeyh⁻. Ga⁻hniiy¹ kih¹ mah¹ ga⁻hey¹ neh¹ ñe¹ lä⁻jiih¹ ga⁻mi⁻hmaayh¹ lä⁻jë⁻ he⁻ ma' ääy⁻.

31 Ma' ga⁻jëë¹ jee¹ lä⁻jëë⁻ dsa⁻kyaayh¹ he¹ lä⁻koo⁻ ga⁻jmeey¹, ga⁻jii¹ jwërte kiyh¹, mah¹ na⁻näy¹ na⁻jmeeyh¹ juu¹ kih¹ rey ha⁻ lä⁻ma⁻la¹.

32 'He⁻ja⁻ ga⁻jmeë¹ rey mada⁻ ja¹ dsa⁻ hñaa⁻ dsë¹ he¹, mah¹ ga⁻siiyh¹: "Peer¹ hñaa⁻ hoh¹ hne⁻ dsa⁻ñuu⁻. Ga⁻jmeen¹ jøh⁻ dsën¹ kih¹ lä⁻jë⁻ he⁻ ma' ääh⁻ kin¹, kih¹ he⁻ ma⁻chuuh¹ cha⁻miih⁻ kyaah¹ jnä¹".

33 Ja¹ ma' ääh⁻ jmi¹ ma' lä⁻ñih¹ hoh¹ kih¹ dsa⁻kyaah¹, lä⁻koo⁻ ga⁻lä⁻ñih¹ dsën¹ kyah¹ hne⁻?

34 He⁻ja⁻ ga⁻lä⁻lleë¹ rey, ga⁻ngëëy¹ ja⁻goo⁻ poo⁻ mah¹ lla⁻kyaay¹ jmi¹ lä⁻jiih¹ mi⁻hmaayh¹ lä⁻jë⁻ he⁻ ääy⁻.

35 Ja⁻ga⁻ ga⁻jäh¹ Jesús ka⁻läh¹:

—Lä⁻ja⁻ ka⁻läh¹ jmee¹ Tää⁻kyaan¹ hi⁻ gya¹ gyuu¹h¹ kyaah¹ hnäh¹, cher¹ mah¹ sa¹ ga⁻lä⁻jøh¹ hoh¹ hnäh¹ kih¹ he⁻ hliih¹ he⁻ ma⁻jmeë¹ øøh¹ hnäh¹ kyah¹.

Ga'jah' Jesús ha- lä' la' he- bee' dsa- øøh'
(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

¹ Ma-ngëë' ma-kwa' Jesús lä-jë' juu' na-, ya-hëëy' hwa' Galilea, ngooy' ta- hwa' Judea, he- hla- ta- hngaah` jmii- Jordán.

² Jwëë' dsa- ga-lla'le' kaah` kiyh' hi- ga-mi-hlääy' lä-jëë- dsa-dsaah'.

³ Jee' ja- ga-lla-nää' koo' kih' Jesús ko-llaa' fariseo he- ma' ka- dsëy', ga-ngüy' juu' kiyh':

—¿Che' cha- jwë' bee' dsa- dsa-më' kyaä', kih' wa' he- cha- he-, he- sa' tih' dsëy'?

⁴ He-ja- ga-jëeh- Jesús juu' kiyh':

—¿Che' sa- ma-heh- hnäh' jee' na-sii-: Hi- ga-jmää' Dio lä' ma' to-në', hi- më', hi- ñuuh- ga-jmääy'?

⁵ Hi- ga-jäyh':

—Kih' he-ja- ba', bee' dsa-ñuuh- cho'jmii- mah' dsa-gyay' kyaah' mëy'. Mah' lä-ja-, leey' jaa- ba' jee' lä-uuy'.

⁶ Ja- hñih' mo-so- laay' uu', ma-laay' jaa- ba'. Heh' lä-ja-, hi- ma-laa' jaa- kaah- Dio, sa- lle' kih' llaay' —ga-jäh' Jesús.

⁷ Mah' ga-jäh' fariseo siiyh- Jesús:

—¿He-la' ja- ga-jmee' Moisé mada- chooyh' je- mah' bee' dsa- më'?

⁸ Mah' ga-jäh' Jesús siiyh-:

—Kih' he- chaah- hnäh', he-ja- ba' ja- ga-kwa' Moisé jwë' beeh' hnäh' dsa-më' kyaah' hnäh'. Pero lä- ma' to-në' sa- ga-la' lä-ja-.

⁹ He-ja- jwëëhn- hnäh', hi- bee' dsa-më' kyaä' hi- sa- cha- he- hñih' ma-jmeey' kyaah' jñah'

dsa-ñuuh-, mah' kaay' jñah' dsa-më', he- jmeey- dso'kye- ba' ja-. Hi- lä'ja- hi- kaa' dsa-më' hi- ga-beey' he', he- jmeey- dso'kye- ba' ja- ka-läh'.

¹⁰ Mah' ga'chiih' jnääh' discípulo kyaay':

—Cher'mah' lä'ja- la' kih' dsa-ñuuh- kyaah' dsa-më', llu' ga' la' he- sa' jee' dsa- goo- go-te'.

¹¹ Mah' ga'jah' Jesús siyh':

—Ja- lä'jēē- lä'kēh' jmii' heeh' juu' la-. Lä'kēh' jmii' hi- lle' kih' heeh' ba'.

¹² Jēeh', chaa- hi- sa- na-hñaa' jmi-ngo' kih' wa-ra- ga-lä' chaay- he-ja- sa' le' jee' gooy-. Hi' chaa- hi- sa- na-hñaa' jmi-ngo' kih', he- ga'-jmeē' dsa- hñaa- dsē' kiyh', he-ja- sa' le' jee' gooy-. Hi' chaa- ga' jñah' hi- sa' la' dsē' jee' gooy- kih' he- hnøøy' jmeey' ta'he' kih' Dio. Hi- lä'kēh' jmii' heeh', wa' heeyh- juu' la-.

Ga'mi'jää' Jesús gyuu-

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ Ja-ga' na'jää- dsa- gyuu- kyaa' cha'nē' Jesús mah' kyey- gooy- nē' kih' gyuu- mah' ngiiy' kih' Dio. Pero jnääh' discípulo kyaay' ga' juuh' jnääh' kih' dsa- he'.

¹⁴ Mah' ga'jah' Jesús siyh' jnääh':

—Kwa' jwē' ya-nää' gyuu- ta' la' kin'. Ta' ha- hnäh' kiyh', jēeh' hi- laa' lä'koo- gyuu-, hi- he' ba' jää' Dio lä'hih' kih'.

¹⁵ Ma-la' ma-kyey- gooy- nē' kih' gyuu- he', ya'hēey' jee' ja-.

Ja- dsa- kwa- hi- cha- kuu' ga-hlēeh' kyaah' Jesús

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

16 Jee' ngooy' ja-, ja' jaa- dsa- mah' ga- siiyh-:

—Hne- hi- laa' ta- jwoh' lluu', ¿hee- hnøø' jmeen' mah' tēehn' jee' mo- so- juun'?

17 He- ja- ga- jäh' Jesús siiyh-:

—¿Che' ñeh' hne- he- laan' lluu'? Jēeh' ni- jaa- hi- lluu' sa- chaa-, jaa- Dio ba' hi- lluu'. Cher' mah' hnooh- tēeh' jee' mo- so- juuh', ja- mi- teh- lä- jē- mada- kih' Dio.

18 —¿Hee- ga' ja- mi- ten? —ga- jäh' dsa- he'.

He- ja- ga- jäh' Jesús siiyh-:

—Ta- jngēeh- dsa-, ta- kaah- hi- laa' kyaa' jñah', ta- hii' kih' dsa-, ta- jmee- dsoo' kih' juu' ta- juu'.

19 Wa' hnaah- täa- kyaah' maa- kyaah'. Wa' hnaah- dsa- kyaah' lä- koo- hnaah- hñah'.

20 He- ja- ga- jäh' dsa- he' siiyh-:

—Lä- jē- he- na- ma- mi- ten- lä- jiih' ma' mahn'. ¿Hee- ga' hnøø' jmeen'?

21 He- ja- ga- jäh' Jesús siiyh- ka- läh':

—Cher' mah' hnooh- leeh' lluu' go- te-, gwaah- go- hni- lä- jē- he- cha- kyah' mah' go- kwēeh- hi- tä- ñee'. Lä- ja- ba' lä- cha- cha- miih- kyah' gyuh' jmi- gyuh'. Ja- ga- na- ñeeh- mah' jmeen' ko- jøh' — ga- jäh' Jesús.

22 Ma' ga- nuu' dsa- he' juu' ja-, ngaayh' ti- meeh- dsēy', jēeh', ma' chay- cha- miih- kuu'.

23 Ja- ga- ga- jäh' Jesús siiyh- jnääh':

—Ma- ra- ju- dsoo' jwēehn- hnäh', jaa- dsa- cha- kuu', jwēeh- la' kiyh' heyh' jee' jmee- Dio hih'.

24 Koo- ka- läh' jwēehn- hnäh', sa- ga' jwēeh- la' kih' jaa- camey-, ngēe' to- gwa' koo- hma- kuu'

lä⁺koh' ga' he⁻ heh⁺ jaä⁻ dsa⁻ cha⁻ kuu' jee' jmee⁺
Dio hih⁺.

25 Ma' ga⁻nuu' jnääh⁺ hlëëyh⁺ lä⁺ja⁻, ga⁺tooh⁺
jnääh⁺ jëë⁺ dsah⁺ jnääh⁺, mah' ga⁺chiih' jnääh⁺:

—¿Hi⁻ ba' lää⁺ ja⁻?

26 Lä⁺ ma⁻jëëy[~] ja⁻ jnääh⁺, ga⁺jäyh⁺:

—He⁻ la⁻, sa⁺ lä⁺këh' dsa⁻ jmi⁺ jmee⁺, pero Dio
ga⁻lä⁺jë⁺ ba' liyh⁺ jmeey⁺.

27 Ja⁻ga' ga⁺jäh⁺ Pee' siyh⁺:

—Ma⁻jä⁺ ba' lä⁺jë⁺ he⁻ cha⁻ kyaä⁺ jnääh⁺ mah'
jmee⁺ jnääh⁺ kō⁻jøh⁺ kyaah⁺ hne⁻. ¿Hee⁻ ba' na⁻
hñah⁺ jnääh⁺?

28 He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ Jesús siyh⁺:

—Ma⁻ra⁺ ju'dsoo⁺ jwëëhn[~] hnäh⁺, wa⁻ra⁻
ga⁺të⁺ jee' le⁺ hmëë⁺ lä⁺jë⁺ go⁻te[~], ma⁻ja⁻ gya⁺
Hi⁻ga⁻lëë⁺ngo⁺ la⁻jøøh⁺ jee' jmeey⁺ hih⁺. Hi⁻lä⁺jëë⁺
hnäh⁺ hi⁻ jmee⁺ kō⁻jøh⁺ kyaah⁺ jnä⁺, lä⁺ja⁻ ka⁻läh⁺
nah⁺ hnäh⁺ nē⁺ gya⁺tō⁺ hma⁻sii[~] mah⁺ llah⁺ hnäh⁺ ta⁺
kih⁺ lä⁺jëë⁺ gya⁺tō⁺ nää⁺ dsa⁻ Israel.

29 Lä⁺jëë⁺ hi⁻ ma⁻tuu⁻ dsë⁺ ma⁻hwëë⁻ cha⁻neh⁺
kih⁺, ma⁻beey⁺ dsa⁻më⁺ øøyh⁺ dsa⁻nñuuh⁻ øøyh⁺,
ma⁻beey⁺ cho⁻jmi⁻iy⁻, ma⁻beey⁺ dsa⁻më⁺ kyaay⁺,
ma⁻beey⁺ jooy⁺, ma⁻bey⁺ hwa⁺ kiyh⁺, cher⁻mah⁺
ga⁻bey⁺ lä⁺jë⁺ he⁻ ja⁻ kwaat⁺ kin⁺, hi⁻ he⁺ hyoh⁺
hña⁻loo⁺ ga⁺lä⁺koh⁺ he⁻ ga⁺jä⁺ kiyh⁺ jmi⁻gyuu⁺ la⁻,
hi⁻lä⁺ja⁻ tëëyh⁺ jee' mo⁻so⁺ juuy⁺.

30 Pero jwëë⁺ hi⁻ ya⁻nää⁺ to⁻në⁺, hi⁻ he⁺ jä⁺ këë⁻.
Hi⁺ jwëë⁺ hi⁻ ya⁻nää⁺ këë⁻, hi⁻ he⁺ lee⁺ to⁻në⁺.

20

Juu' na-hmää' lä-koō- la' kih' hi- hñaa- dsē' kyaah' dsa-juu' kyaay'

¹ He- jāä- Dio dsa- lä-hih- kih', jeeh' kwee- lä-koō- ga-jmee' jāa- dsa-juu' cha'neh- hi- ñee' tiih- go-te' na-hnääh- hi- jmee' ta' jee' na-jnää' chaah' wii- jeh' kiyh'.

² Ma' ga-lä-ee- kiyh' kyaah' lä-jēē- dsa- he' ha- lä-koō- te' mi-hmaayh' kih' koō- jmii' ta', ga-cheey' jee' na-jnää' chaah' jeh' kiyh'.

³ Ya-hēēy' ka-läh' ko-hi' ñu' ta-la- tiih-, jee' ja- ga-jēēy' dsa- hi- ma-tääh' je'hmooh' hi- sa- cha- ta' kih'.

⁴ He-ja- ga-siiyh-: "Hnääh' ka-läh' go-nää' hnäh' go-jmee' ta' jee' na-jnää' chaah' jeh' kin-. Mi'hmaah' ba' jnä' na'tee' kyah' hnäh'." Hi- na-nää' ba' dsa- he'.

⁵ Dsa-juu' he' ya-hēē' lä-hmēē' ma' ga-tē' llä-hyoo-, hi- koō- ka-läh' ma' ga-tē' ko-hi' hnē- ta' ga-hloo'. Ja-ba-lä-ja- ga-hēēy' kih' jñah' ka-läh' hi- na-jmee' ta' kiyh'.

⁶ Ma-ngoo' ga-tē' ko-hi' hña', ya-hēēy' ka-läh' mah' ga-jnääh' jñah' ga' dsa- hi- sa- cha- ta' kih'. Mah' ga-siiyh-: "¿He-la' tääh' hnäh' jee' la- lä-taa' jmii' mah' sa' cha- ta' jmeeh- hnäh'?"

⁷ He-ja- ga-jäh' dsa- he' siiyh-: "Kih' he- sa- chaa- ni- jāa- hi- ma-kwēēh' jnääh' ta', he-ja- ba' na- he- tøøh' jnääh' jee' la-." He-ja- ga-jäh' dsa-juu' chaah' jeh' ja-, siiyh-: "Go-nää' hnäh' ka-läh', go-jmee' hnäh' ta' jee' chaah' jeh' kin-. Mi'hmaah' ba' jnä' na'tee' jñeeh' hnäh'."

8 'Ma' ga⁺n^{uu}- jmi⁺ ja⁻, ga⁺jme⁺ dsa⁻j^{uu} mada⁻ kih⁺ hi⁻ ma' ja⁺ moz[~], ga⁺ja⁺yh⁺ si⁺yh⁺: "Tee⁻ ga⁻la⁻j^{ee} dsa⁻ hi⁻ ma⁻na⁻jme⁺ ta', mah⁺ mi⁺hmaah⁺ j^{nee} na⁻tee⁻ kih⁺ ko^o- jmi⁺ ta'. Lø^o kya⁺ah⁺ hi⁻ ma⁻na⁻nä⁺ k^{ee}- go⁻te⁻ mah⁺ mi⁻lla⁺ kya⁺ah⁺ hi⁻ ma⁻na⁻nä⁺ to⁻n^e."

9 Lä⁻j^{ee} hi⁻ ga⁺ta⁺ah⁻ jme⁺ ta', ma⁻ngoo⁺ ga⁺t^e ko⁻hi⁺ h^{na}, ya⁺nä⁺y⁺ ma⁻ja⁺ ma⁻ja⁺ ga⁺ko^o j^{nee} na⁻tee⁻ kih⁺ ma⁺ko^o- jmi⁺ ta'.

10 Ja⁻ga⁺ ga⁺lla⁻nä⁺ hi⁻ ga⁺ta⁺ah⁻ to⁻n^e na⁻jme⁺ ta'. Ma⁺ t^{ee}yh⁺ cha⁻ga⁺mi⁺ih⁻ j^{nee} ma⁺la⁺y⁺. Pero ga⁺hyo⁺h⁺ ja⁻ba⁺ kih⁺ ko^o- jmi⁺ ta' ba⁺ka⁻lä⁺h⁺.

11 Ma' ga⁺ko^oy⁺ j^{nee} ga⁺lø^oy⁺ cha⁻h^äy⁺ dsa⁻j^{uu}y⁺,

12 ga⁺ja⁺yh⁺: "Hi⁻ ma⁻na⁻nä⁺ k^{ee}- go⁻te⁻, ga⁺jme⁺y⁺ ta' ko^o- hor[~] ba', mah⁺ ja⁻ba⁺ kwee⁻ ma⁻mi⁻hmaah⁺ kiyh⁺ lä⁻ko⁺h⁺ te⁺ he⁻ ma⁻mi⁻hmaah⁺ kya⁺ jnä⁺h⁺ hi⁻ ma⁻j^{ee} w⁺ cha⁺hyoo⁻ lä⁻ta⁺ jmi⁺", ga⁺ja⁺yh⁺ si⁺yh⁺ dsa⁻j^{uu} chaah⁺ j^{eh}.

13 He⁻ja⁻ ga⁺jä⁺h⁺ dsa⁻j^{uu}y⁺ si⁺yh⁺ ja⁺ hi⁻ ti⁻choo⁺ juu⁺ he⁺: "Sa⁺ cha⁻ jmeen⁺ h^{na} dsen⁺ kyah⁺ hne⁻ ome⁻. ¿Ja⁺ ma⁻tooh⁻ jne⁺ juu⁺ kwee⁻ he⁻ mi⁺hmaahn⁻ kyah⁺ na⁻tee⁻ kih⁺ ko^o- jmi⁺ ta'?

14 Ki⁺ ba⁺ hne⁻ j^{nee}h⁺ mah⁺ gwa⁺ah⁻ kyah⁺. J^{ee}h⁺ lä⁻na⁻ hyoh⁻ dsen⁺ ma⁻kw^{ee}hn⁺ hi⁻ ma⁻he⁻ k^{ee}- go⁻te⁻, ja⁻ba⁺ lä⁻ko^o- te⁻ he⁻ ma⁻kw^{ee}hn⁺ hne⁻.

15 ¿Che⁺ sa⁺ na⁻ngen⁻ jw^e jmeen⁻ lä⁻ hyoh⁻ dsen⁺ kya⁺ah⁺ kuu⁺ kin⁺? ¿O che⁺ w⁺ hoh⁺ kih⁺ he⁻ jmeen⁺ llu⁺ dsen⁺?", ga⁺jä⁺h⁺ dsa⁻j^{uu} he⁺.

16 Lä⁻ja⁻ le⁺, hi⁻ ya⁻nä⁺ k^{ee}-, hi⁻ he⁺ le⁺ to⁻n^e.

Hì- ya-nää' to-né, hì- he' jā' kēē-. Jēēh', jwēē' hì- na-teeh', pero miih- go-te' ba' hì- na-lleeh' — ga-jāh' Jesús.

Ngoo' hnē- jiih~ jmeeh~ Jesús juu' he- juuy'
(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

17 Ma' hää' Jesús jwē' ngooy' ta' Jerusalén, ga-tēyh' kah' lā-jēē' gya-tuū' jnāäh' mah' ga-siiyh' jnāäh':

18 —Jēē' da' hnäh', dsa'nøø' jne' ta' Jerusalén. Jee' oo' ngēē' dsa- Hì-ga-lēē' ngo' la- ja'goo- jmi-dsa- kaah' kyaah' ta-jwoh' kyaah' ley. Hì- he' bāäh' jnā' dsōō' mah' jngēēh' dsa- jnā'.

19 Ja-ga' ngēēy' jnā' ja'goo- dsa- hì- sa' laa' judiu. Mah' mi-kwayh' jnā', jmi'baay' jnā', ja-ga' dsa-tāay' jnā' dsōh' hma-cru'. Pero lā-jiihn' ka-lāh' ga-ma-hya- hnē- jmi'.

Jacobo kyaah' Jwaa' ga-ngiiy' he- gyay' jwoo' kih' Jesús
(Mr. 10:35-45)

20 Ja-ga' ja' mē' Zebedeo kyaah' lā-uu' jo-ñiiyh-, ga-juuyh' jney' cha'nē' Jesús mah' ga-chuuy' kyaah':

21 —¿Hee- jwiih' jnā'? —ga-jāh' Jesús siiyh'.

—Hih' lā-uu' chih- kyaan-, jmee' mada- dsa-tāayh' koo' kyah' wa'ra- ga-tē' jee' jmeeh' hih-, jaa- jwoo' ra-lluū' kyah' hì- jñah' jwoo' ra-kēh' kyah' —ga-jāh' dsa-mē' he' siiyh' Jesús.

22 He-ja- ga-jēeh- Jesús juu' kiyh', siiyh':

—Sa- ñeh' hnäh' hee- na- ngiih' hnäh'. ¿Che' tāäh' hnäh' jēeh' hnäh' lli'wii' he- na' ga' jēēn'? ¿Che'

lä-be' hoh' hnäh' dsa-ngëeh' hnäh' he-wii' he-na' ga' dsa-ngëen'?

—Tää' ba' jnääh' —ga' jäyh'.

23 He-ja- ga' jäh' Jesús siiyh':

—Ma-ra- he- jëeh' ba' hnäh' lli'wii' he-na' ga' jëen', hi' dsa-ngëeh' hnäh' he-wii' he-na' ga' dsa-ngëen'. Pero he-nah' hnäh' jwoo' ra-lluu' o jwoo' ra-këh' kin', sa' ga-tëen' kwan'. He-ja-hyoh' hi- na-lleeh' kyaa' Tää' kyaan' ba' ja-.

24 Gyaa' discípulo dsa-kyaah' jnääh' ga-lä-lleey' kyaah' lä-uu' hi- he', ma' ga-nuuy' juu' ja-.

25 Ja-ga' ga-tëe' Jesús kih' lä-jëe' jnääh' mah' ga-siyyh' jnääh':

—Ñeh' ba' hnäh' lä-koo- jmee' dsa-ta' hi- jmee' hih' kih' dsa-gooy', kaayh' lä-lla' dsëy'. Dsa-kaah' he' kaah' lä-të' dsëy' dsa-gooy'.

26 Pero jee' kyah' hnäh' sa' cha- he- kih' jmeeh' hnäh' lä-ja-. Hi- hnøø' lee' jøøh' ga' kih' lä-jëe' hnäh', hi- he' tëe- jmee' ta'he' kih' lä-jëe' ba'.

27 Hi- hnøø' ka' në' kih' jee' lä-jëe', hi- he' tëe- jmeey' ta'he' kih' lä-jëe' ba'.

28 Jëeh', sa' ma-ja- Hi- ga-lëe' ngo' la- mah' jmee' dsa- ta'he' kiyh', ma-jan- mah' jmeen' ta'he' kih' dsa- ba'. Ma-jan- mah' kwaan- hñiin' juun', he- ja- këe' jma- mah' lää' jwëe' dsa-.

Ga'mi'hlää' Jesús uu' dsa-tuu'
(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

29 Lä-koo- ma' ga-hwëey- jwii- Jericó, jwëe' jwërte dsa- ma' chaa' kaah' kiyh'.

30 Ma' tääh' uu' dsa-tuu' koo' jwë'. Lä-koo- ma' ga-nuuy' ngoo' Jesús cha'jwë' ja-, ga-løoy' hlëeyh' ki-gaa-, ma' jäyh':

—Dsa-jøøh' kyaan', hne- hi- laa' sa'ju- kih' David, wa' lä-ñih' hoh' kyaa' jnääh'.

31 Hi' ga-juuuh' dsa- kiyh', mah' mo'so- ma' tooyh' miih'. Pero dsa-tuu' he' cha-ga'miih- miih' ma' tooyh~:

—Dsa-jøøh' kyaan', sa'ju- kih' David, wa' lä-ñih' hoh' kyaa' jnääh'.

32 Ja-ga' ga-noo- Jesús, mah' ga-tëeyh' ga-siiyh':
—¿Hee- hnooh- hnäh' jmeen' kyah' hnäh'?

33 He- ja- ga-jäh' dsa-tuu' he' siiyh':

—Dsa-jøøh' kyaan', hnøø- jnääh' lä-jnä' mi'në' jnääh'.

34 Ga-lä-ñih' dsë' Jesús kiyh', ga-sooyh' mi'në' dsa-tuu' he'. Lä-cha'h' ja- ga-lä-jnä' mi'nëy'. Hi' ga-jmeey' ko-jøh' kyaah' Jesús.

21

*Ga-he' Jesús na-dsë~ burr~ jwii- Jerusalén
(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)*

1 Ja-ga' tëey' Jerusalén ga-näay' chuuh' jwii- Betfagé, koo' kih' moh' Olivo. He- ja- ga-jmee' Jesús mada- kih' uu' dsa-kyaa'h' jnääh'.

2 Ga-siiyh':

—Go-nää' hnäh' ta- jee' jwii- he- nøø' ta- cha'në'. Jee' oo-, jnääh- hnäh' jaa- burr~ hyaa' hi- na-hñuu'h' hi- jää' gyuu-. Ja- cheeh' hnäh' mah' ya-jääh' hnäh' kin'.

3 Cher'mah' chaa- jaa- hi- ga-ngii' juu' kyah' hnäh', ja- jwiih' hnih': "Jmee' bii' kih' Dsa-jøøh' kyaa' jnääh' ba' la-, चाह' ba' ya'jää' jnääh' ka-läh'", jwiih' hnih'.

4 Lä-ja- ga-la' mah' lä-te' lä-koo- ga-jäh' jaa- hi- ga-ngëe' juu' kih' Dio llo'joo', lä' ma' ga-jäyh':

5 Chiuh' dsa- hi- tääh' jwii- Siön:

"Jëe' da', hij- Rey kyaah' hnäh' ja' jee' kyah' hnäh'. Hwaay' jwërte, na-dsëy~ jaa- burr~, na-dsëy~ joo' burr~ hyaa' hi- tëe' ka-løø'."

6 Na'nää' ba' hi- he', ga-jmeey' lä-koo- te' mada- he- ga-jmee' Jesús kiyh'.

7 Na'kyaay' jaa- burr~ hyaa' hi- jää' gyuu-, ja-ga' ga-kye- dsa- hmiih- kih' ka'luu' burr~ mäh' he' mah' ga-wii' Jesús.

8 Jwëe' jwërte dsa- ma' tääh' jee' ngooy' ja-. Ko-llaa' ga-ja' hmiih- kih' cha'jwë' hi' jñah' ga-hnä' niih' hma- ga-jay' cha'jwë'.

9 Dsa- hi- ma' chaa' kaah', kyaah' hi- ga-nää' jää' ma' tooyh~ cha-miih- miih', ma' jäyh':

—;He- ba' che- lluu' sa'ju- kih' David! ;Dio kyaah' hi- ja' lä'hiih' kiyh'! ;He- ba' che- lluu' hi' jøøh' hi- gya' gyuuh'!

10 Lä-koo- ma' ga-he' Jesús Jerusalén, lä-kaa- jee' jwii- ga-chi' ga-jwaa' dsa-, ma' ngiiy' juu':

—;Hij- ba' na-?

11 Mah' ma' jäh' dsa-:

—Hij- na- he' Jesús, jaa- hi- ngëe~ juu' kih' Dio hi- chaa- Nazaret hwa' Galilea.

Ga^hwēē' Jesús dsa⁻ hi⁻ ma' tāäh' hn^h jee' chih' gwah^h

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Ma⁻ngēē' he⁻ ja⁻, ga⁻lloo¹ Jesús ho^hne⁻ kih¹ gwah^h j^uuh^h. Ga^hhēēy¹ kih¹ lä^hjēē^h dsa⁻ hi⁻ ma' lla^h hmooh'. Ga^hsaa¹ ga^hjaay¹ na^hmes^h kih¹ dsa⁻ hi⁻ ma' mi⁻sii^h kuu', hi^h ga^hsaa¹ ga^hjaay¹ jee' nøø^h hmooh' kih¹ hi⁻ ma' hnēē^h juu⁻.

¹³ Mah¹ ga^hsiiyh^h:

—Lä^hla⁻ lle^h juu¹ kih¹ Dio: “Hne¹ kin^h lä^hcheē⁻ hne¹ jee' ngii^h dsa⁻ kih¹ Dio.” Pero ma⁻jmeeh^h hnäh^h lä^hkoo⁻ too⁻ jee' dsa⁻tāah^h dsa⁻hi^h ba^h.

¹⁴ Jee' ma' chih¹ gwah^h j^uuh^h ja⁻, ya^hnää¹ dsa⁻tuu^h kyaah^h dsa⁻jluuh^h cha^hné^h Jesús mah¹ ga^hmi^hhläy^h.

¹⁵ Pero ga^hlä^hlleē^h lä^hjēē^h jmi⁻dsa⁻kaah^h kyaah^h ta⁻jwoh¹ kya^h ley^h ma' ga^hjēēy¹ lä^hjē^h he⁻ juh⁻gaa⁻ he⁻ ga^hjmeē^h Jesús jee' ja⁻. Hi^h ga^hlä^hlleey^h ka⁻läh^h lä^hkoo⁻ ma' ga^hjēēy¹ tāäh^h chih⁻ tooh^h miih^h koo^h gwah^h ja⁻:

—iHe⁻ ba' che⁻ lluu¹ hi⁻ laa¹ sa^hju⁻ kih¹ David! — ma' jāh^h chih⁻ he^h.

¹⁶ He⁻ja⁻ ga^hjäh^h dsa⁻kaah^h he^h siiyh^h Jesús:

—¿Che^h nuuh⁻, hee⁻ na⁻ hlēēh^h chih⁻ tāäh^h na⁻?

—Nuu^h ba' jnä^h —ga^hjäh^h Jesús—. Hnäh^h na⁻ che^h sa^h ma⁻heh⁻ hnäh^h jih^hkoh^h jee' na⁻sii⁻ lä^hla⁻:

Lä^hjēē^h chih⁻ pih¹, lä^hkye⁻ hi⁻ tuh^h,

hne⁻ Dio ma⁻mi⁻tēēh¹ hnih^h kwee⁻ ha⁻ lä^h jmeey^h j^uuh^h kyah¹.

¹⁷ Mo^hso^h ga^hjmäy¹ he¹ dsa⁻ he^h. Ya^hhēē¹ Jesús jee' jwii⁻ Jerusalén ja⁻, ngaayh¹ ta^h jee' jwii⁻ Betania, jee' ja⁻ ga^hjäy^h.

*Ga'jwä' Jesús dso'jwü' kih' chaah' higo
(Mr. 11:12-14, 20-26)*

18 Tiih~ ga' jyoh' jmiü', ñee' ka-läh' Jesús ta' jwü-
Jerusalén. Peer' ja' kyoyh' jee' hääy' jwë'.

19 Koo' jwë' jee' ngooy' ja- ga'jëy' koo- chaah'
higo. Mah' ngooy' na'jëy- che' hü- mü'. Ma'
ga'jëy', ni- koo- mü' sa' cha- hü-, ma-la- moo-
jmah' ba' choo'. Mah' ga'süyh' chaah' hma- ja-:

—Jih'koh' mo-so' hü' mü' kyah' hne-.

Lä' chah' ja- ga-lä' kü- chaah' higo ja-.

20 Ma' ga'jëe' jnääh' ha- lä' ga'jmee' Jesús, ga'jëe'
dsah' jnääh', mah' ga'jah' jnääh':

—¿Ha- lä' ma-lä' kü- chah' go-te' chaah' higo
na-?

21 He-ja- ga'jah' Jesús süyh' jnääh':

—Ma-ra' ju'dsoo' jwëhn~ hnäh', cher'mah'
dsoo' hoh' hnäh' hi' sa' jmeeh' hnäh' to' hu'dsë-,
ja- ma-la- he- la- le' jmeeh' hnäh'. Le' jwüh' hnäh'
moh' chih' na-: “Jñuuh' jee' na-, jwää- hñah'
cha'jmi-ñeeh-”, hi- lä-ja- le'.

22 Lä'jë- he- ngüih' hnäh' kih' Dio, cher'mah'
dsoo' hoh' hnäh', hñah' ba' hnäh'.

*He-ja' gyüüh' ba' hih- he- jmee' Jesús
(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)*

23 Lä'koo- má' ga'lloo' Jesús jee' chih' gwah'
jüüh' ga'löoy' mi-tëy' dsa-. Ma' ga'lla-nää'
cha'nëy' dsa-kaah' kyaa' jmi-dsa-, kyääh'
dsa-gyüüh', ga'ngüy' juu' kih' Jesús:

—¿Che' cha- jwë' kyah' he- jmeeh- lä'jë- he- na-?
¿Hij- kih' hih- he- jmeeh- lä-na-?

24 He-ja- ga'jëh- Jesús juu' kiyh', ga'süyh':

—Ngiin' koo- mi'juu' kyah' hnäh' ka-läh'. Jeeh' da' hnäh' kin' jää', ja-ga' jwahn' hi- kih' hih' he- jmeen' lä-la'.

²⁵ ¿Hii- ga'jmee' hih' he- ga'chaa' Jwaa- dsa- jmi- , che' Dio o che' dsa-ñuuh'?

Jee' tääyh' ja- ma' llay- juu' kyaah' dsa-kyaayh', ma' jäyh':

—Cher'mah' ga'jäh' jne', hih' kih' Dio ba' ja-, Jesús jäh': “¿He-la' sa' ga-lä'dsoo' hoh' hnäh' kiyh' ga- ja'?”

²⁶ Hi' cher'mah' ga'jäh' jne', ja' hih' kih' dsa- ba' ja-, hii' goo- jnän' kyaah' dsa-, jëeh', lä-jëe- dsa- ma' jmää- kwaat- Jwaa- ma' laa' ja- hi- ma' ngëe- juu' kih' Dio —ma' jäh' dsa-kaah' he'.

²⁷ He-ja- ga'jäh' dsa-kaah' he' ga'siiyh' Jesús:

—Sa' ñe' jnääh'.

Mah' ga'jeeh- Jesús juu' kiyh' ka-läh', ga'siiyh':

—Ni' jnä' sa' jmeehn- juu' hi- ga'jmee' hih' he- jmeen' he- la'.

Juu' na-hmää' lä-koo- la' kih' uu' chih-ñuuh-

²⁸ He-ja- ga'ngii' Jesús juu' kiyh' ka-läh':

—¿Hee- huudsë- jmeeh- hnäh' kih' he- jwahn- la-? Jaa- dsa- ma' chaa- uu' chih- kyaä'. Ga'siiyh' jaa- chih- he': “Gyuu- kyaan-, goh' na' go'jmeeh' ta' jee' na-jnää' chaah' wii- jeh' kin'.”

²⁹ He-ja- ga'jäh' chih- he' siiyh' jmiiy-: “Sa' hnoon' niin’.” Ko-hwëe' ga' ja-, ga-lä'sii' huudsë- kiyh' mah' ngooy'.

³⁰ Ja-ga' ga-tëeyh' hi- jaa- he', ga'jmeey' mada- kiyh' lä-koo- ga'jmeey' mada- kih' hi- to-në' he'.

Jooy' he' ga'jah': "Nee' tää, nii' ba' jnä'." Mah' sa' ñeey'.

31 ¿Hij- ja- jee' lä'uu' ga'jmee' lä' hnø' jmiiy-?

Mah' ga'jah' dsa- he':

—Hij- to-né' ba'.

He-ja- ga'jah' Jesús siyh':

—Ma'ra- ju'dsoo' jwëehn~ hnäh'. Lä'jëë- hij- koo' ku'sih- kyaah' hyaa' hij- ga'nää' kyaah' wa' hij- cha- hij-, dsa-taah' jee'jmee- Dio hih- jää' ga' lä'koh' ga' hnäh'.

32 Jëeh' ja' Jwaa- jee' kyah' hnäh', ma' mi-jnääy- ha- lä' ma' go'taah' hnäh' kyaah' he- llu' mah' sa' ga'lä'heeh' hnäh' kiyh'. Pero dsa- hij- koo' ku'sih- kyaah' hyaa' hlëeh' he' ga'lä'heey' kiyh'. Ma'ke- ga'jëeh' hnäh' ga'lä'heey' dsa- kih' Jwaa-, pero ni- lä'ja- sa' ga'lä'dsaa- hoh' hnäh' miih- mah' ma' lä'heeh' hnäh' kiyh'.

Juu' na-hmää' lä'koo- la' kih' dsa- hij- ga'høø' ta' kih' jñah'

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

33 Nuu- da' hnäh' jyoh' juu' na-hmää'. Ma' chaa- ja- dsa-juu- hij- ga'tää' koo- nää' chaah' wii- jeh'. Ga'jney' lä'ku' lä'jii', ga'mi'lluy' jee' ma' hwëey' jmih' mi'jeh' ja-. Ga'chih' koo- na'hyah- he- ñii' jee' ga'wii' dsa- hij- ga'taah' ga'høø' jee' na-jnää' chaah' jeh'. Ma' ga'la' he- ja-, ga'tooyh- goo- dsa- he- høoy' ma' to'dsaah'. Ja-ga' ya'hëey' ngooy' uu'.

34 Ma' ga'lloo' jii- kih' mi'jeh' ja-, ga'cheey' moz~ kyaay' jee' ma' tääh' dsa- høø- ta' kiyh' mah' ma' kooy- heey- he- ma'tëey-.

35 Ma' ga'lla⁺nää⁺ moz[~] he' jee' na⁻jnaä' chaah' wii⁻ jeh' kih' dsa⁻juu⁺, dsa⁻ hi⁻ ma' tääh' høø⁺ he' ga⁻jney' jwë' kih' moz[~] he'. Ko⁻llaa' ga⁻jmi' ga⁻baay⁺, jñah' ga⁻jngëeyh' go⁻te[~], hi⁻ jñah' ko⁻llaa' ga⁻tey' ku⁺ kih'.

36 Ga⁻cheey' lä⁻hmëë' jñah' ga' moz[~], jwëë' ga' lä⁻koh' ga' hi⁻ ga⁻cheey' to⁻në'. Ja⁻ba' lä⁻ja⁻ ga⁻jmeey' kih' hi⁻ he'.

37 Jee' ga⁻dsaa' ga⁻cheey' jooy'. Ma' jmeey⁻ hu⁺dsë⁻: “Go⁻ jmee' ga' dsa⁻ oo⁺ he' kih' chih⁻ kyaan⁻ la⁻”.

38 Ma' ga⁻jëe' dsa⁻ hi⁻ ma' høø⁺ chaah' jeh' ja⁻, ja' chih⁻ he', ga⁻taayh' ga⁻llay' juu' kyaah' dsa⁻kyaayh': “Hi⁻ oo⁺ na⁻, hi⁻ jä' kyaah' ta' jnän'. Wa' jngëeh' jnih' mah' jän' kyaah' heey' he⁻ ma' tëey⁻.”

39 He⁻ja⁻ ga⁻saah' dsih'. Ga⁻lleey⁻ ta⁺ ka⁻hne⁻ jee' ma' na⁻jnaä' chaah' jeh' ja⁻, mah' ga⁻jngëeh' dsih'.

40 Wa'ra⁻ ga⁻lloo' dsa⁻juu⁺ chaah' jeh' ja⁻, ¿hee⁻ ba' jmeey' kih' dsa⁻ hi⁻ jmee⁻ ta' kiyh' he', laah' hnäh'? —ga⁻jäh' Jesús.

41 Mah' ga⁻jëeyh⁻ kih' Jesús:

—Sa⁻ lä⁻ñih' dsë' jngëeyh' dsa⁻ hi⁻ hñaa⁻ dsë' he', mah' tooyh⁻ goo⁻ jñah' hi⁻ jmee' ta' kiyh'. Hi⁻ he' ba' ngëe' mi⁺jeh' wa'ra⁻ ga⁻të' jii⁻ he⁻ chooyh' —ga⁻jäh' siiyh⁻ Jesús.

42 Mah' ga⁻jäh' Jesús siiyh⁻ ka⁻läh':

—¿Che' jih'koh' sa⁻ ma⁻heh⁻ hnäh' juu' kih' Dio jee' na⁻si⁻ lä⁻la⁻?:

Ja⁻ba' ku⁺ he⁻ sa⁻ ga⁻tih' dsë' të⁻hyah⁻,

he-ja- ba' ga-jä' lä-koo- mi'kuu' he- kye- dsa-
to-né' kih' koo- hne' jua-h-.

Dio ba' he' hi- ga-jmee' lä-ja-,
he-ja- dsaa- dsé- jne', ga-jäh' Jesús.

⁴³ He-ja- jwëehn- hnäh', jñuh' Dio ta' he-
ma-na-hñaah' hnäh' jmeeh' mah' tooyh- goo-
jñah' hi- jmee- ta' lä-lle' kih'.

⁴⁴ Hi- täh- né' kuu' ja-, hi- he' chu-jøø' jmi-ngo'
kih'. Hi- wa-ra- ga-toh' kuu' ja- né' kih' dsa-,
jleeyh' go-te-.

⁴⁵ Lä- ma' ga-nuuy' juu' lä- dsoo- he- ga-hlëeh'
Jesús, lä-jëé- jmi-dsa- kaah' he' kyaah' dsa-
fariseo ga-tah' dsëy' he- ga-hlëeh' Jesús kiyh'
kyaah' juu' na-hmäa' ja-.

⁴⁶ Ma' hnooh- dsa-kaah' he' ha- lä- jee' ma'
saayh' Jesús. Pero ma' goyh- kyaah' dsa-, jëeh' ma'
jmää- dsa- kwaat- Jesús laay' ja- hi- ngëe- juu'
kih' Dio.

22

*Juu' na-hmäa' lä-koo- la' jmi' jee' dsa-jee' goo-
dsa-*

(Lc. 14:15-24)

¹ Koo- ka-läh' ga-hlëeh' Jesús juu' na-hmäa',
ga-jäyh':

² —He- jää- Dio dsa- lä-hih- kih', jeeh' kwee-
lä-koo- ga-jmee' ja- rey hi- ga-jmee' koo- jmi'
ma' ga-jee' goo- chih- kyaay'.

³ Ga-cheey' moz- mah' dsa-tëeyh- lä-jëé- hi-
ma-na-la' juu' ya-nää' jmi' kih' hi- dsa-jee' goo-
Pero ni- ja- dsa- he' sa- ga-hii' ma' ya-nää'.

4 Ga⁻tē⁻ to⁺ jiih[~] ga⁻cheey⁺ jñah[~] ga⁺moz[~] mah⁺ ga⁻siiyh⁻: “Chiih⁺ hi⁻ ma⁻na⁻la⁻ juu⁺ ya⁻nää[~], ma⁻na⁻la⁻ ba⁺ ma⁺ he⁻ kuyh⁺. Ma⁻jmeen⁺ mada⁻ ma⁻jngëeh⁺ dsa⁻ kya⁺ kyaah⁺ jñah[~] ga⁺ jah[~] hi⁻ ga⁻mi⁻gyan⁺. Ya⁻nää[~] hnäh[~] ja⁻, jee⁺ le⁻ jmi⁺ kih⁺ hi⁻ jee⁺ goo⁻, jëeh[~], ga⁻lä⁻jë⁻ ba⁺ ma⁻na⁻llu⁻.”

5 Pero dsa⁻ hi⁻ ma⁻na⁻teeh⁺ he⁺ sa⁻ ga⁻jmee⁺ he⁺. Ga⁻näy⁺ jee⁺ jyoh[~] ba⁺. Jaa⁻ he⁺ ñee⁻ na⁻jëe⁻ hwa⁺ kih⁺. Jñah[~] he⁺ ñee⁻ jee⁺ nøø⁺ hmooh⁺ kiyh⁺.

6 Hi⁻ jñah[~] he⁺ ga⁻saayh⁺ moz[~] kyaa⁺ rey, ga⁻jmeeyh⁺ mah⁺ ga⁻jngëeyh⁺.

7 Lä⁻ ma⁺ ga⁻llooh⁺ juu⁺ kih⁺ rey, ga⁻lä⁻lleey⁺ jwërte. Ga⁻cheey⁺ hløø⁺ kyaay⁺ mah⁺ ga⁻mi⁻llaay⁻ lä⁻jëe⁻ hi⁻ ga⁻jngëeh⁺ moz[~] kyaay⁺, lä⁻jiih⁺ ga⁻jëy⁺ go⁻te⁻ jee⁺ jwi⁻ kih⁺ hi⁻ he⁺.

8 Mah⁺ ga⁻siiyh⁻ lä⁻jëe⁻ moz[~] kyaay⁺: “Ga⁻lä⁻jë⁻ ba⁺ ma⁻na⁻llu⁻ kih⁺ jmi⁺, pero lä⁻jëe⁻ hi⁻ ma⁻na⁻teeh⁺ he⁺ mo⁻so⁻ heh⁺ ya⁻näy[~] jee⁺ la⁻.”

9 Na⁺ go⁻nää[~] hnäh[~] lä⁻kaa⁻ cha⁻jwë⁺ juuh⁻. Lä⁻ jah[~] hi⁻ jeeh⁺ hnäh[~] teeh⁺ mah⁺ ya⁻näy[~] jee⁺ jmi⁺ la⁻.”

10 Lä⁻chah[~] ja⁻ ga⁻hwëe⁻ lä⁻jëe⁻ moz[~] he⁺ lä⁻kaa⁻ cha⁻jwë⁺ mah⁺ ga⁻jøøyh⁻ lä⁻ jah[~] miih⁻ hi⁻ ga⁻jnäy⁺ ba⁺, hi⁻ lluu⁺ hi⁻ hlëeh⁺, lä⁻jwë⁺ jee⁺ ga⁻kah⁺ ga⁻lä⁻kaa⁻ cha⁻neh⁺ jee⁺ tē⁻ jmi⁺.

11 Ma⁺ ga⁻he⁺ rey jee⁺ tääh⁺ lä⁻jëe⁻ hi⁻ na⁻teeh⁺ he⁺, ga⁻jëey⁺ jaa⁻ dsa⁻ñuuh⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁺ kyeh⁺ hmiih⁻ he⁻ la⁺ kih⁺ jmi⁺ ja⁻.

12 Mah⁺ ga⁻siiyh⁻: “Ome⁻, ¿ha⁻ lä⁻ ma⁻heh[~] jee⁺ la⁻ mah⁺ sa⁻ kyeh⁺ hmiih⁻ he⁻ la⁺ kih⁺ jmi⁺ la⁻?” Pero dsa⁻ he⁺, ga⁻gyay⁻ ti⁻sih[~] ba⁺.

13 Ja-ga' ga-jmee' rey mada' kih' hi- ma' jmee' ta'he' cha'neh' ja-: "Hñuu' hnäh' goo- tüy' mah' jwää- hnäh' ta' ka'hne' jee' na-hoo-. Jee' ja- ki'hooyh' mah' juuy' cha-jay'."

14 Jëeh' jwëë' hi- na-teeh', pero miih- go-te' ba' hi- na-lleeh'.

Kwaat~ kih' ku'sih-

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

15 Ja-ga' ga-nää' dsa- fariseo mah' ga-taayh' juu' kwee-. Lä-taa' ga' ga-jmeey' ha- lä- jee' ma' kaah' juu' kih' Jesús.

16 He-ja- ga-cheey' dsa-kyaayh' ko-jøh' kyaah' dsa- kyaa' Herode mah' na'hlëeyh' kyaah' Jesús, ga-siiyh-:

—Ta-jwoh', ñe' ba' jnääh', hne- hlëeh' ju'dsoo' jmah' ba', kyaah' ju'dsoo' ba' mi-tëeh' dsa- ha- lä- la' jwë' kih' Dio. Hi- sa' gah' kyaah' ni- jaa-, jëeh' sa' kyeh' kwaat~ ha- lä- laa' lä-jaa- lä-jaa- dsa-.

17 Chiuh' da' jnääh' ja-, ha- lä- laah' hne-: ¿Che' llu' he- mi'hmaah' jne' ku'sih- kih' dsa-ta' César o sa-llu'?

18 Pero Jesús kyuyh~ ba' huudse- hlih' he- ma' jmee' dsa- he', he-ja- ga-siiyh-:

—He- ba' che- ta-juuh' hnäh'. ¿He-la' kah- hnäh' dsen'?

19 Heeh' da' jnä' ha- lä- la' kuu' he- kwah- hnäh' kih' ku'sih-.

Mah' ga-heeyh' koo- kuu'.

20 Mah' ga-jäh' Jesús siiyh-:

—¿Hi- kih' heeh' too' la-? ¿Hi- kih' jmii- na-sii- la-?

21 Mah' ga-jäh' dsa- he':

—Kih¹ César ba' na⁻.

Ja⁻ga' ga⁻jäh¹ Jesús sⁱⁱyh⁺ ka⁻läh¹:

—He⁻ la¹ kih¹ César, kwëeh⁻ ba' César. He⁻ la¹ kih¹ Dio, kwëeh⁻ ba' Dio.

²² Ma' ga⁻nuuy¹ juu¹ ja⁻, ga⁻taayh⁻ jëë⁻ dsayh⁻. Mo⁻so⁺ ga⁻jmäay¹ he¹ Jesús, ga⁻nää⁻ bih¹ kiyh¹.

Ga⁻ngⁱⁱ dsa⁻ juu¹ ha⁻ lä⁺ le¹ wa⁻ra⁻ ga⁻të¹ jee¹ lä⁻jiih¹ hi⁻ na⁻juu¹

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³ Ja⁻ba' jmⁱⁱ ja⁻ na⁻nää¹ dsa⁻ saduceo na⁻jëëy⁻ Jesús. Dsa⁻ he¹ na⁻, sa⁺ ma' heey¹ he⁻ lä⁻jiih¹ dsa⁻ jee¹ kih¹ hi⁻ na⁻juu¹. Mah¹ ga⁻ngⁱⁱy¹ juu¹ kiyh¹, ga⁻jäyh¹:

²⁴ —Ta⁻jwoh¹, ga⁻siⁱⁱ Moisé jnän⁻ kyaah¹ juu¹ la⁻. Wa⁻ra⁻ ga⁻juu¹ jaa⁻ dsa⁻nⁱⁱuh⁻ hi⁻ sa⁺ chaa⁻ joo¹, dsa⁻nⁱⁱuh⁻ øøh⁻ hliⁱⁱ he¹, lle⁻ kih¹ tëëy⁺ dsa⁻më¹ mah¹ lä⁻chaa⁻ joo¹sⁱⁱyh¹ hi⁻ lee¹ kwaan⁻ kya¹ hliⁱⁱ øøyh⁻.

²⁵ Ga⁻lä⁻chaa⁺ jee¹ kya¹ jnääh¹ gyeë¹ dsa⁻nⁱⁱuh⁻ jaa⁻ ba' cho⁻jmiiy⁻. Hi⁻ to⁻në¹ he¹ ga⁻kaa¹ dsa⁻më¹ pero chah¹ ba' ga⁻juuy¹. Sa⁺ ga⁻lä⁻chaa⁻ joo¹ he⁻ja⁻ ga⁻jä¹ mëy¹ kyaah¹ jee¹ ga⁻të¹ uu¹ dsa⁻nⁱⁱuh⁻ øøyh⁻.

²⁶ Ja⁻ba' lä⁻ja⁻ ga⁻la¹ kih¹ jee¹ ga⁻të¹ uu¹ dsa⁻nⁱⁱuh⁻ he¹, hi⁺ kih¹ jee¹ ga⁻të¹ uu⁻ ka⁻läh¹, lä⁻jiih¹ ga⁻dsaa¹ ga⁻juu¹ lä⁻jëë⁺ gyeë¹.

²⁷ Jee¹ ga⁻dsaa¹ go⁻te⁻ ga⁻juu¹ hñii¹ dsa⁻më¹ ka⁻läh¹.

²⁸ Wa⁻ra⁻ ga⁻të¹ jee¹ lä⁻jiih¹ dsa⁻ ja⁻, ¿hi⁻ kih¹ jee¹ lä⁻jëë⁺ gyeë¹ lee¹ kya¹ dsa⁻më¹ he¹? Jëeh¹, ga⁻lä⁻jëë⁺ gyeë¹ ba' ga⁻lä⁻kyaayh⁻ —ga⁻jäh¹ dsa⁻ saduceo sⁱⁱyh⁺ Jesús.

29 He-ja- ga-jeeh- Jesús juu' kiyh', ga-siiyh-:

—Na-hee- hoh' ba' hnäh' na-, jëeh', sa' kyuuh- hnäh' lä-koö- na-sii- juu' kih' Dio, ni' sa' kyuuh- hnäh' ha- lä-la' be' kiyh'.

30 Wa'ra- ga-të- jee' lä-jiih' hi- ma-na-juu', ni- jaa- dsa-më- dsa-niih- mo-so- jee' goo-. Ma'ja- leey' lä-koö- laa' ángele hi- tääh' gyuuh'.

31 Pero he- lä-jiih' dsa- hi- ma-na-juu', che' sa- ma-heh- hnäh' lä-koö- ga-hlëeh' Dio hnäh', lä- ma' ga-jäyh':

32 “Jnä' laan' Dio kyaa' Abraham, Dio kyaa' Isaac, Dio kyaa' Jacob”, ga-jäh' Dio siiyh- Moisé. He- ga-jäyh' lä-ja-, sa- na-juu' dsa- ma-gyuh- jnan' he' kih' Dio, jëeh' Dio jnan' laay' Dio kyaa' hi- na-jiih- ba'.

33 Lä- ma' ga-nuu' dsa- juu' la-, ga-taayh' jëe- dsayh' ha- lä-la' nuuh- he- ma' kwa- Jesús.

Nuuh- he- kyee' ga' kih' jee' lä-jë-
(Mr. 12:28-34)

34 Lä-koö- ma' ga-jëe' dsa- fariseo ga-jne' Jesús hoo' dsa- saduceo, he-ja- ga-taayh' juu' kwee-.

35 Lä-ja-, jaa- hi- ma' kyuuh- llu' ley ga-ngiiy' juu' kih' Jesús mah' ma' kay' dsëy':

36 —Ta-jwoh', ¿hee- koö- jee' lä-jë- he- lle- në' ley kyee' ga' miih-?

37 Mah' ga-jäh' Jesús siiyh-:

—Wa' hnaah- Dio kyaah' lä-kaa- tuh-hoh', kyaah' lä-jë- huud-së- kyah'.

38 He- la- ba' nuuh- he- la' to-në' kih' jee' lä-jë-. Sa- cha- ga' he- kyee' lä-koh' ga' he- la-.

39 Hi⁻ cha⁻ ga' jyoh' he⁻ jeeh' kwee⁻ kyaah' he⁻ la⁻. Wa' hnaah⁻ dsa⁻ kyaah' lä⁻ koh' hnaah⁻ hñaah'.

40 Kih' lä⁻ to' nuuh⁻ la⁻ ga⁻ hwëe⁻ lä⁻ jë⁻ ley kyaah' he⁻ ga⁻ hlëeh' lä⁻ jëe⁻ hi⁻ ga⁻ ngëe' juu' kih' Dio.

Hi⁻ kih' ja' hi⁻ laa' Cristo

(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

41 Ta' ko⁻ jiih' ma' tääh' fariseo ko⁻ jøh' jee' ja⁻, ga⁻ ngii' Jesús juu' kiyh'.

42 —¿Hee⁻ huudsë⁻ jmeeh⁻ hnäh' kih' Cristo? ¿Hii⁻ kih' sa'ju⁻ laay'? —ga⁻ jäh' Jesús.

—Sa'ju⁻ kih' David ba' he' —ga⁻ jäh' dsa⁻ he' siiyh⁻.

43 Mah' ga⁻ jäh' Jesús siiyh⁻:

—¿Ha⁻ lä⁻ ja⁻ David hi⁻ ma' jøø⁻ Jmi⁻ lle' kih', ma' tääyh⁻ “Dsa⁻ jøøh' kyaan⁻?” , lä⁻ ma' ga⁻ jäh' lä⁻ la⁻:

44 Ga⁻ jäh' Dio ga⁻ siiyh⁻ Dsa⁻ jøøh' kyaan⁻:

“Na' jwoo' ra⁻ lluu' kin⁻ la⁻,

lä⁻ jiih' lloo⁻ jmi⁻ llaan⁻ huuh' tiih' lä⁻ jëe⁻ hi⁻ na⁻ høøh' kyah'.”

45 ¿Ha⁻ lä⁻ ja⁻ laa' Cristo sa'ju⁻ kih' David ga⁻ ja⁻, cher'mah' hñii' David ga⁻ jäh' kih' Cristo: “Dsa⁻ jøøh' kyaan⁻”?

46 Ni⁻ jaa⁻ sa⁻ ga⁻ lih' ma' jeeh⁻ juu' kiyh'. Ja⁻ jiih' mo⁻ so⁻ ga⁻ tuu⁻ dsëy' ma' ngiiy' jyoh' ga' juu' kih' Jesús.

23

Sa⁻ ga⁻ tooh⁻ Jesús ta' kih' ta⁻ jwoh' kyaa' ley kyaah' fariseo

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

1 Kwee- ba' ga-hlēeh' Jesús jnāäh' kyaah' dsa-, ga-jäyh':

2 —Lä-jëë- ta-jwoh' kyaä' ley kyaah' fariseo ga-kooy' në' kih' Moisé.

3 Ja- jmeeh- hnäh' lä-jë- he- jäyh', hi- ja- mi-teh' hnäh' ka-läh'. Pero ta- jmee- hnäh' lä-kooy- jmeey-. Jëeh', kooy- hlēeh- bih' mah' sa- jmeey-.

4 Kyaay- dsa- løø' hii- he- sa- lä-kēh' dsa- jmi- ka', pero hñiiy' ni- ko-hi'pih' sa- kway' be' wa-ra- jāh' kih' kyaah' kooy- mi'cha'gooy- ga' kway' be'.

5 Lä-jë- he- jmeey' ja-, jmeey- ha- lä- jee- jëe' dsa- kiyh'. Tih- dsëy' na-gyoh' cha'kyey' kyaah' lu'kyooy' jwi' sa-hmih- hu' he- na-sii- juu' kih' Dio. Cha'hoo' sa-hmih- kiyh' jmeey- kyoo- sa'hloh'.

6 Tih- dsëy' dsa-taayh' jee' la' llu' ga' miih- jee- kuh- dsa- hi- tääh' jmi-, lä-ja- jmeey- ka-läh' neh- gwah-.

7 Tih- dsëy' jmee' dsa- Dio kiyh' cha'jwë' juuh-, mah' tëeh' dsih' ta-jwoh'.

8 Pero hnäh', ta- heeh' hnäh' he- tëeh' dsa- hnäh' ta-jwoh', jëeh' jaa- ba' laa' ta-jwoh' kyaah' hnäh'. Hi- kooy- ba' laa' lä-jëë- dsa-.

9 Ta- tëeh- hnäh' Täa- ni- jaa- hi- tääh' në' hwa' la-, jëeh' jaa- ba' hi- laa' Täa' jnän' hi- gya' gyuuuh' ya-jwi-.

10 Ta- kwa- hnäh' jwë' he- tëeh' dsa- hnäh' ta-jwoh', jëeh' jaa- ba' hi- laa' ta-jwoh' kyaah' hnäh', hi- he' he' Cristo.

11 Hi- jøøh' ga' kyah' hnäh', wa' jmeey' ta'he' kih' lä-jëë- ba'.

12 Jëeh', hî- jmää~ hñii' jøøh', hî- he' jä' ta' hwa' go-te-. Hî- jmää~ hñii' hwaä', hî- he' ba' lee' jøøh'.

13 'Jwii~ ba' hnäh' ta-jwoh' kyaa' ley kyaah' fariseo. Hnäh' hî- ta-juu'. Jneh- hnäh' jwë' kih' dsa- mah' sa' dsa-taayh` jee' jmee- Dio hih'. Ni- hnäh' sa' dsa-taah` hnäh' ni' sa' kwah' hnäh' jwë' dsa-taah` jñah' hî- hnøø'.

14 'Jwii~ ba' hnäh' ta-jwoh' kyaa' ley kyaah' fariseo. Hnäh' hî- ta-juu'. Jñuuh' hnäh' hne' kih' dsa-më' hñi'. Mah' kō-taa' ga' jmeeh- hnäh' hlëeh' hnäh' ki-wëë' kyaah' Dio. Kih' he- na- na- chee' Dio cha-ga'miih- wi' nē' kyah' hnäh'.

15 'Jwii~ ba' hnäh' ta-jwoh' kyaa' ley kyaah' fariseo. Hnäh' hî- ta-juu'. Ga-nääh' hnäh' lä-kaa- nē' jmi-ñeeh- lä-kaa- hwa' hnooh' hnäh' ha- lä- jee' leeh- hnäh' dsa- hî- sa' ma-heeh- kih' Dio. Wa-ra- ga-lëeh- hnäh', jmääh- hnäh' hlëeyh' cha-ga'miih- mah' dsa-näay' cha'je- to' juh' ga' lä-koh' ga' hnäh'.

16 'Jwii~ ba' hnäh', hnooh- hnäh' kah' hnäh' nē' kih' dsa, pero hî- tuu' ba' hnäh'. Mah' jawah' hnäh': "Hî- tää- hñii' kyaah' gwah', sa' jmee- bii' mi-tey' juu' kiyh'. Pero cher'mah' hî- ga-tää- hñii' kyaah' ku'nøø- kih' gwah', he- ja- ba' la' bii' mi-tey', jawah' hnäh'."

17 He- ba' che- taah- hnäh' dsa-tuu'. ¿Che' kyee' ga' ku'nøø- lä-koh' ga' gwah' he- mi-jøø' ku'nøø'?

18 Lä-ja- ka-läh' jawah' hnäh': "Cher'mah' hî- ga-tää- hñii' kih' na'hyoo', sa' jmee- bii' mi-tey' juu' kiyh'. Pero cher'mah' hî- ga-tää- hñii' kih' he- tääh' nē' na'hyoo', jmee- bii' mi-tey'."

19 |He- ba' che- taah- hnäh' dsa-tuu'! ¿Che' kyeë' ga' he- hla- në' na'hyoo', lä'koh' ga' na'hyoo' he- mi-jøø' he- hla- në' kih'?

20 |Hi- tää- hñii' kih' na'hyoo', kih' na'hyoo' ba' ja- tääy- hi- lä'kye- kih' he- hla- në' kih' ja-.

21 |Hi- tää- hñii' kih' gwah', kih' gwah' ba' ja- tääy- hi- lä'kye- kih' Dio hi- gya' neh' gwah' ja-.

22 |Lä'ja- ka-läh', hi- tää- hñii' kih' gyuu' ya-jwii', jee' gya' Dio ba' ja- tääy- hi- lä'kye- kih' hñii' Dio ka-läh'.

23 |Jwii- ba' hnäh' ta-jwoh' kyaa' ley kyaah' fariseo, hnäh' hi- ta-juu'. Kwëeh' ba' hnäh' Dio miih- lä'koo- jäh' ley, lä' la' lä'jé' o-mee' kih' ñe', anís, mi' ki-ma'. Pero sa' mi-teh' hnäh' he- kyeë' ga' kih' ley. Sa' jmeeh- hnäh' he- llu' jmah', sa' dsa-lä-ñih' hoh' hnäh' dsa-, ni' sa' mi-teh' hnäh' juu' kyah' hnäh'. He- la- ba' ja- jmee' bii' jmeeh' hnäh' ko-jøh' kyaah' he- kwah- hnäh' na-.

24 |Hnäh' hi- kye- në', hi- tuu' ba' hnäh'. Laah' hnäh' lä'koo- dsa- hi- ngëë- jmii- he- tääh' lu-mah' sa' ngëëy- jmii- he- tääh' jah' kaah'.

25 |Jwii- ba' hnäh' ta-jwoh' kyaa' ley kyaah' fariseo, hnäh' hi- ta-juu'. Laah' hnäh' lä'koo- jaa- hi- gyih- ma-la' ta' ka'luu' kyah'wii'. Jëeh' kwëeh' ba' hnäh' Dio miih- he- la' heey- mah' neh' tuh-hoh' hnäh' na-ka'h' ba' huudse- hii- hi- lä'jé' he- hliih' jmah'.

26 |Hnäh' fariseo hi- tuu'. Gyih- da' hnäh' to-në' ta' neh' kyah'wii', mah' lä'ja- jä' na-jngii' ta' ka'luu' ka-läh'.

27 |Jwii- ba' hnäh' ta-jwoh' kyaa' ley kyaah' fariseo, hnäh' hi- ta-juu'. Laah' hnäh' lä'koo-

to-høø- he- na-su~ hee- tøø-. Ta+ ne' kih' jnä' na'hñaah', pero ta- neh- na-kaḥ' moo' hlii' kyaah' lä-jë+ neë' he- soh'. (Véase: Nu. 19:16)

28 Lä-ja- hnäh' ka-läh', ma-ra+ he- dsoo' go-te~, ta+ ne' jmääh+ hnäh' hñaah' lluu' mah' jëë' dsa-. Pero ta- neh- tuh-hoh' hnäh' na-kaḥ' juu' ta-juu' kyaah' lä-jë+ he- hliih'.

29 'Jwii~ ba' hnäh' ta-jwoh' kyaa' ley kyaah' fariseo, hnäh' hi- ta-juu'. Jmeeh- hnäh' hne' ne' to-høø- jee' na-haa' hi- ga-ngëë' juu' kih' Dio. Hi' jmeeh- hnäh' na'hñaah' ne' na'hyah- jee' na-haa' lä-jëë+ hi- lluu' he'.

30 Jwah' hnäh', wa-ra- jäh' kih' ma' chaa- jne' jii- kih' dsa- ma-gyuh- jnan' sa+ ma'kwan' be' kih' hi- ga-jngëëh' hi- ma'ngëë~ juu' kih' Dio.

31 He- hlëeh' hnäh' lä-na-, mi-jnäa' hnäh' hñaah' he- laah' hnäh' sa'ju- kih' hi- ga-jngëëh' hi- ma'ngëë~ juu' kih' Dio.

32 He-ja- na', ja- mi-hñaah' hnäh' ta'kyah' hnäh', jee' hii' ne' ta' kih' dsa- ma-gyuh- jnan'.

33 'He- ba' che- hlëeh' hnäh'. Ma-ra+ hi- he' jëë', joo'siih' miih- laah' hnäh'. Ha- ba' lä-ja-, lääh' hnäh' kih' cha'je- he- na-bääh` hnäh'.

34 He-ja- cheen- jee' kyah' hnäh' hi- ngëë' juu' kin+ kih' dsa+, cheen- dsa- hi- kyuuḥ~, hi+ cheen- ta-jwoh' kyaan+ ka-läh'. Ko-llaä' hi- he' jngëëh' ' hnäh' mah' jñah' tääh' hnäh' dsoh' hma-cru~, hi' jñah' jmi'baah' hnäh' neh' gwah+ mäh- kyah' hnäh'. Hi' go'chaah+ hnäh' jee' tääyh' lä-koo- lä-koo- jee' jwii- mah' jmeeh' hnih'.

35 Lä-ja-, na-bääh` hnäh' jma- kih' lä-jëë+ hi-

sa⁺ ää⁻ dsoo' he⁻ ga⁺ tuu⁻ hwa⁺ la⁻, he⁻ ga⁺ løø⁺ kih⁺
Abel hi⁻ lluu⁺ he⁺, lä⁺ jiih⁺ kih⁺ Zacaría joo⁺ Berequía
hi⁻ ga⁺ jngëeh⁺ dsa⁻ ta⁻ ka⁺ hne⁻ kih⁺ gwah⁺ koo⁺
na⁺ hyoo⁺.

³⁶ Ma⁺ ra⁺ ju⁺ dsoo⁺ jwëëhn[~] hnäh⁺, kih⁺ lä⁺ jë⁺ he⁻
ja⁻, jä⁺ dso⁺ jwii⁺ në⁺ kih⁺ lä⁺ jëë⁺ hi⁻ tääh⁺ na⁺.

Meeh⁻ dsë⁺ Jesús kih⁺ jwii⁻ Jerusalén

(Lc. 13:34-35)

³⁷ Hnäh⁺ dsa⁻ chaä⁻ Jerusalén, hnäh⁺ hi⁻ jngëeh⁺
hi⁻ ngëë[~] juu⁺ kih⁺ Dio mah⁺ teh⁺ hnäh⁺ kuu⁺ kih⁺ hi⁻
cheë⁺ Dio, joh⁺ jiih[~] sa⁺ ma⁺ hnoon⁺ ma⁺ jøøhn⁺ hnäh⁺
lä⁺ koo⁻ jøøh⁻ chaah⁺ hyaa⁺ gyuu⁻ chaah⁺ kyaa⁺
taayh⁻ neh⁻ sa⁺ kyooy⁺, pero sa⁻ ga⁻ hiih⁺ hnäh⁺.

³⁸ Kih⁺ he⁻ ja⁻, jä⁺ ta⁺ jmah⁺ ba⁺ hne⁺ kyah⁺ hnäh⁺.

³⁹ Jwëëhn[~] hnäh⁺, na⁺ ta⁺ cha⁺ në⁺ mo⁺ so⁺ jëëh⁺ ga⁺
jnä⁺ ta⁺ ko⁻ jiih⁺ sa⁺ ma⁻ jäh⁺ hnäh⁺: “Na⁻ jää⁻ hi⁻ ja⁺
kyaah⁺ hih⁺ kih⁺ Dio.”

24

Lloo[~] koo⁻ jmi⁺ hla⁺ gwah⁺ jwiih⁺

(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Ya⁺ hëë⁺ Jesús gwah⁺ ngaayh⁺. Jee⁺ ja⁻ ga⁺ ya⁺ jäh⁺
jnääh⁺ koo⁺ kiyh⁺ mah⁺ ga⁻ chiih⁺ jnääh⁺:

—Jëë⁺ da⁺ ha⁻ koh⁺ na⁺ hñaa⁺ sa⁺ la⁺ gwah⁺ jnän⁺.

² Mah⁺ ga⁺ jäh⁺ Jesús siiyh⁺ jnääh⁺:

—Lä⁺ jë⁺ he⁻ jëëh⁺ hnäh⁺ na⁻, ma⁺ ra⁺ ju⁺ dsoo⁺
jwëëhn[~] hnäh⁺, ni⁺ koo⁻ mi⁺ kuu⁺ na⁻, sa⁺ jä⁺ në⁺ kih⁺
øøh⁻, lä⁺ jë⁺ ba⁺ sa⁺ hla⁺.

Jää⁺ ja⁻ ga⁺ llaä⁺ jmi⁻ gyuu⁺, joh⁺ nëë⁺ sa⁺ jmee⁺ lii⁻

(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

3 Jee' ma' gyay' nē' moh' Olivo, ga'ya'jäh' jnääh' koo' kiyh' mah' na'lla' jnääh' juu' kyaayh' ta'ko'jiih' sa' chaa' dsa'.

—Chiih' jnääh' lih' le' lä'jē' he' ma'jäh', hee' lii' jmee' wa'ra' ga'tē' jee' ñeh' hi' wa'ra' ga'tē' jee' llaa' jmi'gyuu' —ga'chiih' jnääh' Jesús.

4 Mah' ga'jeeh' Jesús juu' kyaa' jnääh':

—Hnøø' leeh' hnäh' mah' ni' jaa' sa' chaa' hi' mi'gaa' hnäh'.

5 Jēē', jwēē' dsa' ya'nää' hi' ka' nē' kin', jäh': "Jnä' he' laan' Cristo hi' ma'chee' Dio." Hi' jwēē' dsa' mi'gaa'.

6 Nuuh' hnäh' kih' hnii' hi' lä'cha' juu' kih' hnii' ta' la' ta' jnøø'. Pero ta' wa' jeh' hoh' hnäh'. Lä'ja' lle' kih' le' ba', pero sa' ga' ma'dsēē' jmi'.

7 Tee' dsa' hi' chaa' koo' hwa' kyaah' jyoh' hwa'. Hi' tee' dsa'ta' kyaah' jñah' dsa'ta'. Lä'cha' dsoo' he' dsa'kwah', lä'cha' hoo', lä'kaa' ba' jeh' wii' hwa'.

8 Kyaah' lä'jē' he' ja', koo' ma'løø' jēē' dsa' wii' ba'.

9 'Ja' ga' ngēē' dsa' hnäh' mah' jmeeyh' hnäh' lä' tē' dsēy' hi' jngēēyh' hnäh'. Ga'lä'jēē' ba' dsa' jmee' na'høøh' kyah' hnäh' lä'kaa' jmi'gyuu' kwaat' kin'.

10 Ma'ja' jwēē' dsa' tuy' he' ma'dsoo' dsēy', ngēēy' dsa'kyaayh' cha'nē' dsa'ta', mah' jmeey' na'häayh' øøyh'.

11 Jwēē' dsa' jmee' lä'koh' hi' ngēē' juu' kih' Dio mah' ya'näay' jee' kyah' hnäh' hi' mi'gaa' jwēē' dsa'.

12 Lă⁺cha⁻ cha⁻miih⁻ he⁻ hliih[!]. Kih[!] he⁻ja⁻, jwëë^ʻ dsa⁻ mo⁺so⁺ lă⁺hnäy[!] dsa⁻kyayh^ʻ.

13 Pero hi⁻ kwëeh[!] dsë[!] lă⁺jiih[!] llaa⁺, hi⁻ he^ʻ ba^ʻ lää^ʻ.

14 Ju[!]hmëë^ʻ la⁻, he⁻ mi⁻jnäa⁺ lă⁺koō⁻ jää⁺ Dio dsa⁻ lă⁺hih⁺ kih[!], lloo[~] lă⁺kaa⁻ lă⁺juh[!] jmi⁻gyuu⁺ mah[!] lă⁺kyuu^h lă⁺jëë⁺ dsa⁻ hi⁻ sa⁺ ga^ʻ ma⁻heeh⁻ kih[!] Dio. Ja⁻ga^ʻ jä⁺ jmi[!] juuh⁻ jmi[!] goo⁻ kih[!] Dio.

15 Wa[!]ra⁻ ga⁻lloo[!] jmi[!] jëeh[!] hnäh^ʻ neh⁺ gwah⁺ juuh⁺ cheh[!] jaa⁻ jah^ʻ laa[!] na[!]høø^ʻ ngëë[!] jee^ʻ na⁻jngii[!] ja⁻, lă⁺koō⁻ ga[!]jäh^ʻ Daniel hi⁻ ga[!]ngëë[!] juu[!] kih[!] Dio, (hi⁻ hë⁻ juu[!] la⁻, wa[!] lă⁻ngëëy^ʻ),

16 ma[!]ja⁻, hnäh^ʻ hi⁻ tääh^ʻ hwa[!] Judea kyuu^ʻ hnäh^ʻ ta⁺ moh^ʻ.

17 Hi⁻ tääh^ʻ jee^ʻ ga⁺të^ʻ to[!] jwëë[!] hne[!], wa[!] jñaay[!] mah[!] wa[!] kyuu[!] bih[!]. Sa⁺ wa[!] kyey^ʻ he⁻ cha⁻cha[!]neh⁺.

18 Hi⁻ tääh^ʻ jee^ʻ nuu⁻ kih[!], ta⁺ wa[!] lla⁻näy^ʻ kiyh[!] he⁻ dsa⁻kyey^ʻ sa[!]hmiih⁻.

19 Peer⁺ jwii⁺ dsa⁻më^ʻ hi⁻ kyaa⁻ gyuu⁻ ma[!]ja⁻, hi⁻ lă⁺ja⁻ hi⁻ jää⁺ gyuu⁻ gyuu⁻ ka⁻läh^ʻ.

20 Ngii[!] hnäh^ʻ kih[!] Dio mah[!] sa⁺ la[!] jii⁻ gyuu^ʻ ni⁻ sa⁺ la[!] jmi[!] he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë[!] wa[!]ra⁻ ga⁺të^ʻ jee^ʻ kyuu^h hnäh^ʻ.

21 Ma[!]ja⁻ jëë[!] dsa⁻ wi[!] jwërte he⁻ sa⁺ ma⁻jëë⁺ dsa⁻ lă⁺ ma[!] ga[!]nøø[!] jmi⁻gyuu⁺ lă⁺jiih[!] na[!]. Ja⁻ jiih[!] mo⁺so⁺ jëë[!] gyih[!] jih[!]koh^ʻ.

22 Wa[!]ra⁻ jäh[!] kih[!] ngoo[!] ba[!] jëë[!] dsa⁻ wi[!] ma[!]ja⁻, ni⁺ jaa⁻ dsa⁻ jiih⁺ sa⁻ jä[!]. Pero ta[!]la⁺ kih[!] hi⁻ na⁻lleeh[!] kyaa[!] Dio, चाह^ʻ ba[!] llaa⁺ jmi[!] he⁻ jëëy[!] wi[!].

23 Ma[!]ja⁻ cher[!]mah[!] cha[!] ko⁻llaa[!] dsa⁻ jäh⁺:

“Hiī Cristo cheh¹ lā”, o “hiī Cristo cheh¹ jee' oō”, tā wa' heeh' hnäh' kiyh¹.

24 Jwëë' dsā tā juu' yā nää', jäh': “Jnä' laan' Cristo, jnä' ngëen' juu' kih¹ Dio”. Jā hē koō nëe' hē juh̄ gaā jmeey¹, lǟ jwë' jee' mī gaay¹ dsā, lǟ jiih¹ hī nā lleeh' kyaa¹ Dio mī gaay¹ cher'mah¹ gā la¹.

25 Mā ñeh' ba' hnäh' na¹, jëeh' mā jwah¹ ba' jnä' jää¹ hā lǟ le'.

26 'Lǟ jā, cher'mah¹ hī jäh' siih' hnäh': “Hiī gya' jee' oō hwa¹ kiī jee' sā kwā nī miih̄”, tā gō jëē hnäh'. Hī cher'mah¹ jäh': “Hiī gya' cha'neh' oō”, tā wa' lǟ heeh' hnäh'.

27 Jëeh', lǟ koō jmee' jē ñih¹ hē jmee' dsā lǟ jnä' lǟ kaā jmī gyuū, lǟ jā lǟ jnä' lǟ kaā jmī gyuū wa'rā jah¹ Hī gā lëe' ngo¹ lā.

28 Jëeh', wa' hā chā hā jee' kyaa¹ hī mā nā juu', jee' jā kuh¹ tū siih'.

Wa'rā gā tē' jee' jäh' Hī gā lëe' ngo¹

(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

29 'Chah' ba' ga' mā ngëe' mā jëe' dsā lǟ jē' hē wiī jā, jā hñih¹ mō sō lǟ jnä' jmee' kih¹ hyoō, nī jmee' kih¹ sih̄ sā lǟ jnä'. Lǟ siih¹ høø' nuu' hī hëe' gyuuh¹ jmī gyuū, hī lǟ jē' hē ga' chā gyuuh¹ sa'jeh¹.

30 Jā ga' jmee' liī gyuuh¹ jmī gyuū jee' jäh' Hī gā lëe' ngo¹ lā. Hē jā ki'hooh¹ lǟ jëe' nëe' dsā hī tääh' hwa¹ jëey¹ Hī gā lëe' ngo¹ lā hī jäh' gyuuh¹ jee' jnii' kyaah¹ chā miih̄ be', laay¹ jøøh¹.

31 Mah¹ cheey¹ ángele kyaay¹. Kyaah¹ miih¹ kih¹ luu' hoo' jøøyh¹ lǟ jëe' hī nā lleeh' kyaay¹ hī

tääh' lä'jē⁺ kye' kiih' jmi⁻gy^{uu}⁺, ta⁺ ko⁻taa⁻ lä⁺
ga⁻tē' jyoh' ko⁻taa⁻.

32 'Jēē⁻ da' hnäh' kwee⁻ ha⁻ lä⁺ dsoo[~] juu[!] kih[!]
chaah[!] higo mah[!] mi⁻tēē[!] hnäh' hñaa[!]. Wa'ra⁻
ga⁻hyo[!] sih[!]jñoh[!] sa[!]jih[!] kih[!], løø[~] dsa⁻hyo⁺ moo⁻
kih[!], ma⁻ñeh[!]ba[!] hnäh' ngoo[!] ga⁻tē' jii⁻ jma[!]ba[!]ja⁻.

33 Lä⁻ja⁻ hnäh' ka⁻läh', wa'ra⁻ ga⁻jēē^h hnäh'
dsa⁻lä⁻ lä⁻jē⁻ he⁻ ma⁻jwahn[!] la⁻, wa[!] lä⁻ñeh[!] hnäh'
he⁻ ma⁻chehn[!] ho[!]haah[!] kyaah[!] he⁻ jäh[!]ba[!]ja⁻.

34 Ma⁻ra⁻ ju[!]dsoo[!] jwēē^{hn} hnäh', sa[!] llaa⁺ dsa⁻
hi⁻ tääh' na[!] ta[!]ko⁻jiih[!] sa[!] ga[!] ma⁻lä⁻te[!] lä⁻jē⁻ he⁻
ma⁻jwahn[!] la⁻.

35 Ngēē⁻ ba[!] lä⁻jē⁻ he⁻ cha⁻ gy^{uu}^h hwa[!], pero juu[!]
kin⁺ lä⁺ ma⁻cha⁻ ja⁻ba[!].

36 'Pero ni⁻ jaa⁻ sa⁺ ñe⁻ hee⁻ jmi[!]ja⁻, hee⁻ hor[~]
ja⁻, ni⁺ ángele hi⁻ tääh' gy^{uu}^h sa⁺ ñe⁻, ni⁺ Joo[!] Dio
sa⁺ ñe⁻. Hñii[!] ba[!] Täa[!] kyaan⁺ ñe⁻.

37 Lä⁻ko^o⁻ ga⁻la[!] jii⁻ kih[!] Noé, ja⁻ba[!] lä⁻ja⁻ le[!]
wa'ra⁻ ga⁻tē' jee[!] jäh[!] Hi⁻ga⁻lēē[!]ngo[!] la⁻.

38 Jēē[!], jāā[!] sa[!] ga[!] ma⁻ja[!] jma[!] ma[!] tääh' dsa⁻
kuh⁻hi^h[~], ma[!] tääh' dsa⁻ jee[~] goo⁻ lä⁻jiih[!] ga[!]he[!]
Noé neh⁺ barco.

39 Ni⁻ miih⁻ sa⁺ ga⁻lä⁻liih⁻ dsa⁻ lä⁻jiih[!] ja[!] jmi[!]
he⁻ ga⁻jngiih[!] kih[!]lä⁻jēē⁻. Lä⁻ja⁻ ka⁻läh' ni⁺ sa[!] liih⁻
ga[!] dsa⁻ wa'ra⁻ ga⁻tē' jee[!] jäh[!] Hi⁻ga⁻lēē[!]ngo[!] la⁻.

40 Ma[!]ja⁻ tääh' uu[!] jmee⁻ ta[!] jee[!] nuu⁻ kih[!], jaa⁻
he[!] sah⁺, hi[!] hi⁻ jaa⁻ he[!] jā[!].

41 Ma[!]ja⁻ tääh' uu[!] dsa⁻mē[!] dsē⁻. Jaa⁻ he[!] sah⁺,
hi[!] hi⁻ jaa⁻ he[!] jā[!].

42 He⁻ja⁻ mi⁻jñøø[!] hnäh' mi[!]ñeh[!], jēē[!] sa⁺ ñeh[!]
hnäh' hee⁻ hor[~] jäh[!] Dsa⁻jøø^h kyaah[!] hnäh[!].

43 Wa' lä-ngëh' hnäh' he- la-. Cher'mah' jaa- dsa-juu' cha'neh' ga-lä-ñey' hee- hor~ dsa-he' dsa-hi- cha'neh' kiyh', jmeey' bii' sa' gwiiy- mah' sa' kway' jwë' he- jä' dsa-hi- cha'neh' kiyh'.

44 Ja-ba' lä-ja-, hnøø' ma-na'lluuh' hnäh'. Jëeh', ha- ga- che- jmii' he- sa' jøøh' hnäh', jäh' Hi-ga-lëë' ngo' la-.

Dsa- hi- mi-teh', hi- dsa- hi- sa' jmee' ta'he'
(Lc. 12:41-48)

45 'Jaa- dsa- hi- mi-teh' hi- cha- huu'dsë- llu' kih', hi- he' ba' na-hñaä' mah' hääy' hi- tääh' cha'neh' kih' dsa-juu', kwëëyh' kuh' hor~ kih'.

46 Llu' la' kih' dsa- hi- jmee' ta'he', cher'mah' mi-teyh' lä-jë- mada' he- nuuyh' wa'ra- jah' juu'.

47 Ma-ra' ju'dsoo' jwëëhn~ hnäh', ga-lä-jë' ba' he- cha- kih' dsa-juu' tooyh' gooy-.

48 Pero jaa- hi- sa' hnøø' jmee' ta'he', jmeey' huu'dsë-: "Lä-hëë' ga' miih- dsa-jøøh' kyaan'."

49 He-ja- løøy' jmi'baay' dsa-kyaayh' mah' kuh'hiyh' kyaah' hi- laa' lla'hih-.

50 Pero dsa- hñaä- dsë' he', jmii' he- sa' jøøy~ hi' hor~ he- sa' kyey- ni' miih- huu'dsë-, jäh' dsa-juu'.

51 Sa- lä-ñih' dsëy' kih' dsa- he' heeyh' wi' mah' kwëëyh' hee- ko-jøh' kyaah' dsa- ta-juu'. Jee' ja- ki'hooyh' mah' juu' cha-jay'.

25

Juu' na-hmää' lä-koø- la' kih' gyaä' chih-më'

1 He- jāā⁺ Dio dsa- lä⁻hih⁺ kih⁺, jeeh⁺ kwee- kih⁺ gyaa⁺ chih⁻mē⁺ hi- na⁻nāā⁺ chooh⁻ mi⁻sē⁺ na⁻hih⁻ je- mah⁺ dsa⁻heeyh⁻ dsa⁻ñuu⁻h⁻ hi- jee⁺ goo⁻.

2 Hñaa⁺ chih⁻mē⁺ he⁺ ma⁺ cha⁻ huu⁺dsē⁻ llu⁺ kih⁺, hñaa⁺ he⁺ sa⁺ cha⁻ he⁺ ma⁺ jmeey⁺.

3 Lā⁻jēē⁺ hi- sa⁺ ma⁺ jmee⁺ he⁺ he⁺ ga⁻nāāy⁺ kyey⁻ mi⁻sē⁺ kiyh⁺, mah⁺ sa⁺ ga⁻kay⁺ ga⁺ miih⁻ naa⁻ he⁻ koo⁻.

4 Pero lä⁻jēē⁺ chih⁻mē⁺ hi- ma⁺ cha⁻ huu⁺dsē⁻ llu⁺ kih⁺ he⁺, ga⁻kay⁺ mi⁻sē⁺ kiyh⁺ ko⁻joh⁺ kyaah⁺ jee⁺ ma⁺ haa⁺ naa⁻ he⁻ koo⁻.

5 Pero ga⁻lä⁻hēē⁻ ga⁺ dsa⁻ñuu⁻h⁻ hi- ma⁺ jee⁺ goo⁻ he⁺. He⁻ja⁻ ga⁻tē⁺ gwii⁺ kih⁺ lä⁻jēē⁺ lä⁻jiih⁺ ga⁻gwiiy⁻.

6 Ma⁺ ga⁻tē⁺ koo⁻ lla⁻nuu⁺, ga⁻tooh⁺ dsa⁻ miih⁺, ma⁺ jāyh⁺: “Hii⁺ dsa⁻ñuu⁻h⁻ hi- jee⁺ goo⁻ ja⁺. Noo⁻ hnäh⁺ mah⁺ go⁻mi⁻jeeh⁻ hnih⁺.”

7 Ga⁻lä⁻jēē⁺ chih⁻mē⁺ he⁺ ga⁻nooy⁻ mah⁺ ga⁻taayh⁻ ga⁻mi⁻lluy⁺ mi⁻sē⁺ kiyh⁺.

8 Lā⁻jēē⁺ hñaa⁺ chih⁻mē⁺ hi- sa⁺ jmee⁺ he⁺ ga⁻siiyh⁺ chih⁻mē⁺ hi- ma⁻na⁻lluū⁻ he⁺: “Kwēēh⁻ jnāäh⁺ miih⁻ naa⁻ kyah⁺ hnäh⁺. Jēēh⁺ ma⁻ngoo⁻ ga⁻uu⁻ mi⁻sē⁺ kyaa⁺ jnāäh⁺.”

9 Mah⁺ ga⁻jeeh⁻ lä⁻jēē⁺ hi- ma⁻na⁻lluū⁻ he⁺ siiyh⁺: “Llu⁺ go⁻läh⁺ hnäh⁺ jee⁺ hñii⁺ dsa⁻, jēēh⁺ he⁻ kye⁻ jnāäh⁺ sa⁺ lee⁺ kih⁺ jee⁺ lä⁻jēē⁺ jne⁺.”

10 Ta⁻ko⁻jiih⁺ ga⁻nāāy⁺ ga⁻läy⁻ naa⁻ he⁻ koo⁻ ja⁻, ja⁺ dsa⁻ñuu⁻h⁻ hi- jee⁺ goo⁻ he⁺. Lā⁻jēē⁺ chih⁻mē⁺ hi- ma⁻na⁻lluū⁻ he⁺ ga⁻taayh⁻ kyaayh⁺ jee⁺ ga⁻la⁻ jmii⁺. Ja⁻ hñiih⁺ ga⁻jñē⁺ ho⁺haah⁺.

11 Ko⁻hwēē⁻ ja⁻ba⁺ ma⁻ya⁻nāā⁻ chih⁻mē⁺ hi- na⁻lä⁻ naa⁻ he⁻, ma⁺ jāyh⁺: “Dsa⁻jøøh⁺ kyaan⁺,

Dsa-jøøh' kyaan⁺, nä' ho'haah' kyaah' jnääh'."

12 Mah' ga-jëeh⁻ dsa⁻ he' juu' kiyh', ga-siyyh⁺:
"Ma⁻ra⁻ ju'dsoo' jwëëhn[~] hnäh', sa⁻ kyuun⁻ hnäh'."

13 He⁻ja⁻ mi-jnøø' hnäh' mi'nëh', jëeh' sa⁻ ñeh'
hnäh' hee⁻ jmii' ni⁻ hee⁻ hor[~] jäh' Hi⁻ga⁻lëë'ngo'
la⁻.

*Juu' na-hmää' lä'koø⁻ la' kih' uu⁻ dsa⁻ hi⁻
ga⁻hyoh' kuu'*

(Lc. 19:11-27)

14 He⁻ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁻hih⁺ kih', jëeh' kwee⁻
lä'koø⁻ ga⁻jmeey' jaa⁻ dsa⁻, jää' ja⁻ga⁻dsooy' koø⁻
jee' jwii⁻ uu'. Ga⁻tëeyh' dsa⁻ hi⁻ ma⁻jmeey' ta' kiyh'
mah' ga⁻tooyh⁻ goo⁻ kuu' he⁻ kyaah' jmeey' ta'.

15 Jaa⁻ he' ga⁻kwëeyh' hña' mil kuu'. Jee'
ga⁻të' uu' he' ga⁻kwëeyh' to' mil. Jee' ga⁻të' uu⁻
he' ga⁻kwëeyh' koø⁻ mil ba'. Lä⁻jaa⁻ lä⁻jaa⁻
ga⁻kwëeyh' lä'koø⁻ te' tääy⁺ jmeey' ta'. Ja⁻ga⁻ na⁻
ngooy' uu'.

16 Hi⁻ ga⁻hyoh' hña' mil kuu' he', ga⁻jmeey' ta'
kyaah' mah' ga⁻liyh' jyoh' ga' hña' mil na⁻dsë[~] lle'.

17 Ja⁻ba⁻ lä⁻ja⁻ ga⁻jmeey' hi⁻ ga⁻hyoh' to' mil kuu'
he', mah' ga⁻liyh' jyoh' ga' to' mil na⁻dsë[~] lle'.

18 Pero hi⁻ ga⁻hyoh' koø⁻ mil kuu' he', ngooy'
na⁻jmeey' too⁻ hwa' mah' na⁻hmääy' kuu' kih'
dsa⁻jmuu'.

19 Ma⁻ngëë' cha⁻miih⁻ jmii', ja⁻ga⁻ jah' dsa⁻jmuu'
lä⁻jëë⁺ uu⁻ dsa⁻ he'. Mah' ga⁻ngiiyh' kwaat⁻ kih'
lä⁻jaa⁻ lä⁻jaa⁻.

20 To⁻në' ga⁻lloo' hi⁻ ga⁻hyoh' hña' mil kuu',
na⁻kooy[~] jyoh' ga' hña' mil na⁻dsë[~] lle'. Mah'
ga⁻jäyh' siyyh⁺: "Dsa-jøøh' kyaan⁺, ga⁻kwëëh' jnä⁺

hña' mil kuu'. Hee' la- kiin' jyoh' ga' hña' mil he-
ga'lihn' na-dsē~ lle' kuu' ja-."

21 Mah' ga-jäh' dsa-juy' siyh': "Lluu' ba' hne-
moz~ kyaan' hi- mi-teh' kyaah' jnä'. Kih' he-
ma-lä-teh' kyaah' ko-hi'pih' he- ga-hñah', he-ja-
kwëehn' hne- cha-gamiih-. Ña- kyaah' jnä' mah'
wa' dsa'toohn' jee' chaa- jne' llu'."

22 'Ga-lloo' ka-läh' hi- ga-hyoh' to' mil kuu'.
Ga-jäh': "Dsa-jøøh' kyaan', to' mil kuu' ga-kwëeh'
jnä'. Hee' la- kiin' jyoh' ga' to' mil he- ga'lihn'
na-dsē~ lle' kuu' ja-."

23 Mah' ga-jäh' dsa-juy' siyh': "Lluu' ba' hne-
moz~ kyaan' hi- mi-teh' kyaah' jnä'. Kih' he-
ma-lä-teh' kyaah' ko-hi'pih' he- ga-hñah', he-ja-
kwëehn' hne- cha-gamiih-. Ña- kyaah' jnä' mah'
dsa'toohn' jee' chaa- jne' llu'."

24 'Jee' ga-dsaa', ja' hi- ga-hyoh' koo- mil kuu'.
Mah' ga-jäh': "Dsa-jøøh' kyaan', kyuun' hne- he-
hääh'. Chooht' jee' sa' ma-jñeeh', juuh' mi'ju- jee'
sa' na-jnää' kyah'.

25 Kih' he-ja-, ga-lä-gohn' mah' ga-hmän' kuu'
kyah' neh' hwa'. Jee' la- kiin' he- la' kyah'."

26 Mah' ga-jäh' dsa-juu': "He- ba' che- hlëeh'
hne- moz~ jwih'. Ñeh' ba' hne- kwee- he- choohn'
jee' sa' ma-jngëen' mah' juuhn' mi'ju- jee' sa'
na-jnää' kin'.

27 Kih' he-ja-, ma-ää- jmii' ma' mi-hääh' dsa-
kuu' kin', mah' ma-la' ma-jahn~, ma' ngëeh' kin'
na'tee` kyaah' sa'joo'.

28 Jñuuh' hnäh' kuu' na- mah' kwëeh' hi- cha-
kih' gya' mil.

29 Jëeh', hî- cha- kih', hyoyh' ga' mah' lä' cha- kiyh' cha- ga' miih-. Hî- cha- miih- kih', dsa- jñuh' go- te- he- cha- kiyh'.

30 Moz' jwih' na-, jwää' ta' ka' hne- jee' na- hoq-. Jee' ja- ki' hooyh' mah' juy' cha- jay'."

Lä' la- le' kih' dsa' wa' ra- ga' tē' jee' lla' Dio ta'

31 'Wa' ra- ga' tē' jee' jäh' Hî- ga' lēē' ngo' la-, jee' ba' je- tō- jlēē- ñih' jāyh' kō- jøh' kyaah' ángele kyaay', ja- ga' gyay' laay' jøøh' jmeey' hih'.

32 Cha' nēn' ja- kuh' lä' jēē- nēē' dsa- hî- chaa- hwa' la- mah' llaa' jnih' ma- kih- kih'. Jmeen' kiyh' lä' koo- jmee' dsa- hî- hää- jah' wa' ra- ga' jmeey' ma' kih- kih' borrego kyaah' chivo.

33 Llaan- borrego jwoo' ra- lluu' kin- mah' chivo llaan- jwoo' ra- kēh'.

34 'Mah' jwah- jnä', hî- laa' Dsa- ta' jøøh', jwin- hî- tääh' jwoo' ra- lluu' kin': "Ya- nää' hnäh' hî- ma- na- jää- kyaa' Täa' kyaan-. Kyah' ba' hnäh' jee' jmee' Dio hih' la- he- ma- na' llu' kyah' hnäh' lä' ma' hu' jmi- gyuu'.

35 Jëeh', lä' ma' kyohn- ga' kwēēh' ba' jnä' he- ga' kuh'. Lä' ma' lä' kii- dsēn-, ga' kwēēh' ba' jnä' jmi- he- ga' huhn'. Lä' ma' ngēn- cha' jwē' juuh- ga' teeh' ba' jnä' cha' neh' kyah' hnäh'.

36 Ma' sa- cha- he- ma' kēhn-, ga' kwēēh' ba' jnä' hmi- he- ga' kēhn-. Lä' ma' kyaan' dsaahn' na' nääh' hnäh' kin-. Lä' koo- ma' hään' neh' ñe', na' jēēh' hnäh' jnä'."

37 'Ma' ja- jäh- lä' jēē- hî- lluu' he' siyh- jnä': "Dsa- jøøh' kyaan-, lih' ba' ga' jēē' jnääh' hne- ngēh- kyaah' mah' ga' kwa' jnääh' he- ga' kuh'?"

¿Lih' ba' ga'jēē' jnāäh' ngēh- na-kii- hoh' mah' ga'kwa' jnāäh' jmi- he- ga'hih'?

38 ¿Lih' ba' ga'jēē' jnāäh' ngēh- cha'jwē' juuh- mah' ga'tee' jnāäh' hne-? ¿Lih' ba' ga'jēē' jnāäh' sa' cha- hmi- ma'kyeh' mah' ga'kwēēh' jnāäh' hne- hmi- he- ga'kyeh'?

39 '¿Lih' ba' ga'jēē' jnāäh' dsaah' hne-? ¿Lih' ba' ga'jēē' jnāäh' hne- hääh' neh'ñe' mah' na'jēē' jnāäh' hne-?', jäh' säh' jnä'.

40 'Ja- ga' na' jwah- jnä', hi- laa' Dsa-ta' jøøh', jwi- jnih': "Ma-ra' ju'dsoo' jwēēhn- hnäh', he- ga'jmeeh' hnäh' kih' øøhn' hi- tä-ñeē' tääh' la-', he- ga'jmeeh' hnäh' kin' ba' ja-."

41 'Lä- chah' ja- jwi- hi- tääh' jwoo' ra-kēh' he': "Jñuuh' hnäh' kin' hi- kyaah' dso'jwi', ta' cha'je- ba'kyah' hnäh' jee' sa' uuh' jih'koh', jee' ma-na'jääh' kih' hi-sa'llu' kyaah' ángele kyaay'.

42 Jēēh' lä- ma'kyohn' sa' ga'kwēēh' jnä' he- ma' kuhn. Lä- ma' lä-kii- dsen', sa' ga'kwēēh' jnä' jmi- ma' huhn'.

43 Lä- ma' ngēn- cha'jwē' juuh-, sa' ga'teeh' jnä' cha'neh' kyah' hnäh'. Ma' sa' ga'lä' cha' he- ma' kēhn-, sa' cha- hmi- ga'kwēēh' jnä'. Lä- ma' kyaan' dsaahn' hi- ma' hään' neh'ñe', hnäh' sa' na'jēēh' jnä'."

44 'Ma'ja- ngi- dsa- he' juu' kin', jäh': "Dsa-jøøh' kyaan', ¿lih' ba' ga'jēē' jnāäh' ngēh- kyaah', ngēh- na-kii- hoh', sa' cha- hmi- ma' kēh', ma' na'hēēh' cha'jwē' juuh-, ma' dsaah' o ma' hääh' neh'ñe' mah' sa' ga'jmeē' jnāäh' be' kyah'?"

45 'Ja- ga' na' jwah' jnä', hi- laa' Dsa-ta' jøøh', jwii- jnih': "Ma-ra' ju'dsoo' jwëehn- hnäh', he- sa- ga-jmääh' hnäh' he' hi- tä-ñee' tääh' la-, jnä' ba' he' sa- ga-jmääh' hnäh' he'.

46 Lä-jëë- hi- hlëeh' he' dsa-näay' jee' sa- llaa- jëey' wii'. Mah' lä-jëë- hi- lluu' he' dsa-näay' jee' mo-so- juuy'."

26

*Ma' hnooh- dsa- ha- lä- jee' ma' saayh' Jesús
(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)*

1 Ma-la- ba' ma-kwa' Jesús lä-jëë- juu' ja-, ga-jäyh' siiyh' jnääh' discípulo kyaay':

2 —Ma-ñeh' ba' hnäh', na' jee' to' jmi- ma-la' jmi- he- kuh- dsa- borrego mäh'. Jee' ja- ngëë' dsa- Hi-ga-lëë' ngo' la- mah' täay- dsöh' hma-cru-.

3 Ma'ja- ga-kuh' jmi-dsa- kaah' kyaah' lä-jëë- ta-jwoh' kya- ley kyaah' lä-jëë- dsa-gyuu- n'eta' kih' Caifá, jmi-dsa- hi- kye- n'ë'.

4 Mah' ga-taayh' juu' kwee-, ha- lä- jee' saayh' Jesús kyaah' juu' ta-juu' mah' jngëëyh'.

5 —Sa- le' kaah' jnih' jee' jmi- la-, mah' sa- chíjwaa' dsa- jee' jwii- la- —ga-jäyh'.

*Jaa- dsa-më' ga-huu' jmi- mi-jwii- lle' Jesús
(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)*

6 Ma' gya' Jesús ka-läh' jee' jwii- Betania cha'neh- kih' Simón hi- ma' dsaah' dsoo' hmih' høø-.

7 Jee' ja- gyay' kuh-hiyh-, ma' ga-lloo' jaa- dsa-më' hi- ma' kye- koo- së' alabastro he- haa'

jmiī- mi-jwiī- he- kyeē' hmooh'. Mah' ga-huuy' lle' Jesús.

⁸Ma' ga-jëe' jnääh' lä-koo- ga-jmee' dsa-më' he', ga-lä-lee' jnääh', mah' ga-jäh' jnääh':

—¿He-la' ma-hee' dsa-më' na- jmiī- mi-jwiī- kih'?

⁹Llu' wa-ra- jäh' kih' ga-hniiy' go-te~ ba' mah' kuu' ja- ma'kwëeyh' hi- tä-ñee'.

¹⁰Pero ga-lä-kyuu~ Jesús huu'dsë- kyaa' jnääh', he-ja- ga-siiyh' jnääh':

—¿He-la' jmeeh- hnäh' jwiih' kih' dsa-më' la-? Llu' ba' he- ma-jmeey' lä-la- kin'.

¹¹Jëeh', lä- ma-tääh' na- ba' hi- tä-ñee' kyaa'h' hnäh'. Pero jnä', mo-so- gyan' ki-wëe' jee' kyah' hnäh'.

¹²Kyaa'h' he- ma-huuy- jnä' jmiī- mi-jwiī-, he- ma-mi-lluuy' jnä' jää' ba' la-, ja-ga-haa' dsa- jnä'.

¹³Ma-ra- ju'dsoo' jwëehn~ hnäh', lä-kaa- jmi-gyuu- jee' kwa' dsa- ju'hmëe' kin', lä-cha- juu' ha- lä-koo- ma-jmee' dsa-më' la-, mah' lä-ja- lä-dsooh~ dsë' dsa- kiyh'.

Juda ga-ngëe' Jesús

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

¹⁴Ma-ngëe' he- ja-, jaa- dsa-kyaa'h' jnääh' hi- chee- Juda Iscariote ngooy' kih' dsa-kaah' kyaa' jmi-dsa-.

¹⁵Mah' ga-jäyh':

—¿Joh' kwëeh' jnä' mah' ngëe' jnih' ja'gooh- hnäh'? —siiyh'.

He-ja- ga-jiih' dsa- he' kiyh' gyii' gya' kuu' tøø-.

16 He⁻ja⁻ ga⁻løø¹ Juda hnooh⁻ ha⁻ lä⁺ jmeey¹ mah¹ ngëëy¹ Jesús ja'goo⁻ dsa⁻ he¹.

Ga⁻jmeey¹ Dsa⁻jøøh¹ jnän⁻ ma⁻n^{uu} kyaah¹ ga⁻hiyh¹ juu¹

(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

17 To⁻në¹ jmi¹ he⁻ ga⁻løø¹ dsa⁻taah⁻ dsa⁻ jmeey⁻ jmi¹ kuyh⁻ he⁻ñiih⁻ he⁻ sa⁺ kyaah¹ levadura, ga⁻ya⁻jäh⁺ jnääh¹ koo¹ kih¹ Jesús mah¹ ga⁻ngi¹ jnääh¹ juu¹ kiyh¹:

—¿Ha⁻ jwah¹ mi¹llu⁻ jnääh¹ jee¹ kihn¹ ma⁻n^{uu}?

18 He⁻ja⁻ ga⁻jäyh¹ siyh⁺ jnääh¹:

—Go⁻nää¹ hnäh¹ ta⁻ jee¹ jwi⁻ juuh⁻. Cha¹jwë¹ ja⁻, jeeh⁺ hnäh¹ jaa⁻ dsa⁻. Ja⁻ jwi¹ dsa⁻ he¹: “Lä⁻lä⁻ jäh¹ ta⁻ jwoh¹ kya¹ jnääh¹: Ma⁻ngoo¹ ga⁻dsë¹ jmi¹ kin⁺. Cha¹neh⁺ kyah¹ kye¹ jnääh¹ borrego mäh¹ kyaah¹ discípulo kyaan⁺.”

19 He⁻ja⁻ ga⁻nøø¹ jnääh¹ lä⁻koo⁻ mada⁻ he⁻ ga⁻jmeey¹ Jesús kya¹ jnääh¹ hi⁻ ga⁻mi¹llu⁻ jnääh¹ jee¹ ga⁻kuyh⁻ ma⁻n^{uu}.

20 Ma¹ ga⁻n^{uu} jmi¹ ja⁻, ga⁻gya⁻ Jesús në¹ na⁻mes⁻ kyaah¹ lä⁻jë⁺ gya⁻tu¹ jnääh¹.

21 Ta⁻ko⁻jiih¹ ma¹ tøøh¹ jnääh¹ kih⁻hih⁻ jnääh¹, ga⁻jäh¹ Jesús:

—Ma¹ra¹ ju⁻dsoo¹ jwë⁻hn⁻ hnäh¹, jaa⁻ jee¹ lä⁻jë⁺ hi⁻ kuh⁻ kyaah¹ jnä¹, ngëëy¹ jnä¹.

22 Peer¹ ja¹ meeh⁻ dsë⁻ jnääh¹ ma¹ ga⁻n^{uu} jnääh¹ juu¹ ja⁻, mah¹ lä⁻jaa⁻ lä⁻jaa⁻ jnääh¹ ga⁻ngi¹ jnääh¹ juu¹ kiyh¹:

—¿Che¹ ja⁺ he¹ jnä¹ na⁻ hlë⁻h¹? —ga⁻jäh¹ jnääh¹.

23 He⁻ja⁻ ga⁻jeeh⁻ Jesús juu¹ kya¹ jnääh¹:

—Hī- tā- goo- kyaah' jnä' neh- wii' la-, hi- he' ba' na- hi- ngëe' jnä'.

24 Ma-ra- ju'dsoo', Hī-ga-lëe'ngo' la- le' kiyh' lä-koh' ma-na-sii-. Pero jwii~ dsa- hi- ngëe~ Hī-ga-lëe'ngo' la-. Llu' ga' la' kih' dsa-ñuuh- he' wa-ra- jäh' kih' sa' ga-lä-chaay' go-te' ba'.

25 Ja-ga', ga-jeeh- Juda hi- ga-ngëe' Jesús, ga-jäyh':

—O che' jnä' ba' ta-jwoh'.

—Hñaah' ba' hne- ma-jäh' —ga-jäh' Jesús siiyh'.

26 Ko-jiih' tääyh' kuyh-, ga-ka' Jesús he'ñiih- mah' ga-kway' ti'hmaah' kih' Dio. Ma-ngëe' ma-kway' ti'hmaah' kih' Dio, ga-llaay' he'ñiih- ja-, mah' ga-kwëeyh' jnääh', ga-jäyh':

—Kye- hnäh' mah' kuh' hnäh', he- la- na- jmi-ngo' kin-.

27 Lä-ja- ka-läh' ga-kay' wa'kyaah', ga-kway' ti'hmaah' kih' Dio, ja-ga' ga-kwëeyh' jnääh', ga-jäyh':

—Hih' hnäh' lä-jëe' hnäh'.

28 Jëeh', he- la- na- jma- kin- he- kyaah' jmee' Dio koo- hmooh' hmëe'. He-ja- tuu+ jma- kin- kih' jwëe' dsa- mah' dsa-che' dso'kye- kiyh'.

29 Lä-la- jwëehn~ hnäh', mo'so' huh' ga' jnä' jmih' mi-jeh' ma-ää-, lä-jiih' lloo~ jmi' huhn' ka-läh' lä-hmëe' kyaah' hnäh' jee' jmee' Tää' kyaan- hih- —ga-jäh' Jesús siiyh'.

Ga-hmä' Pee' juu' he- sa' kyuyy' Jesús

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

30 Ma-ngëe' ma-hä' jnääh' kih' Dio, ga-nøø' jnääh' ta' moh' Olivo.

31 Ja⁻ga' ga⁻jäh' Jesús siyh⁺ jnääh':

—Lä⁻jëë⁻ ba' hnäh' beeh' jnä' na' hwë'. Lä⁻ja⁻na⁻sih⁻ juu' kih' Dio: “Jmeen` dsoo' kih' hi⁻hää~ lä⁻jëë⁻ borrego, hi⁻ lä⁻jëë⁻ borrego kyaay' sa⁻jñee'.”

32 Pero ga' ma⁻lä⁻jiihn` ka⁻läh', hij⁻ jnä' nin` na⁻jään` hnäh' ta⁻ Galilea.

33 He⁻ja⁻ ga⁻jäh' Pee':

—Ma⁻ke⁻ lä⁻jëë⁻ ga⁻bee' hne⁻, pero jnä' jih'koh' sa⁻been⁻ hne⁻.

34 He⁻ja⁻ ga⁻jäh' Jesús siyh⁺ Pee':

—Ma⁻ra⁻ ju'dsoo' jwëëhn~ hne⁻, na' hwë', jää' ja⁻ga' hooch' chaah' dsoo', hne⁻ ma⁻të' hnë⁻ jiih⁻ ma⁻hmäh' juu' he⁻ sa⁻kyuuh⁺ jnä'.

35 —Ma⁻ke⁻ ga⁻juun' ko⁻jøh' kyaah' hne⁻, sa⁻jwahn⁻ lä⁻na⁻ —ga⁻jäh' Pee'.

Lä⁻ja⁻ kwee⁻ ba' ga⁻jäh' jnääh' lä⁻jëë⁻ jnääh'.

Ñee' Jesús Getsemaní na' chuuy' kyaah' Dio

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

36 Ma⁻ngëë' he⁻ ja⁻, ga⁻nøø' jnääh' kyaah' Jesús koø⁻jee' chee⁻ Getsemaní. Ma' ga⁻lla⁻nøø' jnääh' jee' ja⁻, ga⁻siyh⁺ lä⁻jëë⁻ jnääh':

—Jee' la⁻ ba' go⁻taah' hnäh' ta⁻ko⁻jiih' na' chuun' kyaah' Dio.

37 Ga⁻jääy' ma⁻la⁻ Pee', kyaah' lä⁻uu' joo' Zebedeo ba'. Chah' ba' ja' meeh⁻ dsëy' hi⁻ chaay⁻ cha⁻miih⁻ huu⁻dsë⁻.

38 He⁻ja⁻ ga⁻jäh' Jesús siyh⁺:

—Peer⁻ meeh⁻ dsën⁻, lä⁻jiih' juun' go⁻te⁻ la⁻ kin⁻. Jee' na⁻ ba' jää' jnä'. Kwëeh' hoh' hnäh', ta⁻ gwii⁻ hnäh'.

39 Ja-ga ngoo' Jesús miih- ga ta- cha'né. Jee' ja- ga juuyh' jnéy' mah' ga' juuy' lley' lä- ga-té' hwa', ga-chuuy' kyaah' Dio:

—Tää kyaan-, cher'mah' le', lää' jnä' kih' he- wii' he- jään' na'. Pero sa- wa' le' lä- hnoon' hñiin-, wa' le' lä- hnooh- hñaa' ba'.

40 Ma' jah' Jesús ka-läh' jee' ma' tääh' discípulo kyaay', ga-jëey' ma-na-gwiiy-. He-ja- ga-siiyh' Pee':

—¿Che' ni- koo- hor- sa- ma-lä-be' hoh' he- ma-nah' na-néh' kyaah' jnä'?

41 Wa' na-néh' hnäh', ngii' hnäh' kyah' kih' Dio mah' sa- leh- he- hliih' hnäh'. Hnøø' ba' jmi-lle' jnän' kwa' be'. Pero jmi-ngo' jnän' sa- bee' — ga-jäyh'.

42 Ngooy' ka-läh' na-chuuy' kyaah' Dio jee' ga-té' to' jiih-:

—Tää kyaan-, cher'mah' sa- le' lääh' jnä' kih' he- wii' la-, cher'mah' ma-ra- he- huhn' ba' jnä', wa' le' lä- hnooh- hñaa' ba' —ga-jäyh'.

43 Ma' jayh' ka-läh', ga-jëey' lä-jëe- ba' ma-na-gwii-. Jëeh', lä-gwiiy' jwërte.

44 Ngoo' Jesús ka-läh' lä-hmëe' jee' ga-té' hnë- jiih- na-chuuy' kyaah' Dio, ja-ba' kyaah' juu' he- ma-hlëeyh' jää' ja-.

45 Ma' jayh' ka-läh' jee' ma' tøøh' jnääh' lä-jëe- jnääh', ga-siiyh- jnääh':

—Gwii- ba' hnäh' kyah', teeh' hnäh' hoh'. Ma-lloo' hor- jaa' Hi-ga-lëe' ngo' la-, ngëe' dsih' goo- dsa- hñaa- dsë'.

46 Noo- hnäh', mah' ma-nøøñ. Ma-ngoo' ya-jäh- hi- ngëe' jnä' —ga-jäyh'.

*Ga˘saayh˘ Jesús**(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)*

47 Lla˘ gyih˘ juu˘ ja˘ ma˘ ja˘ Juda, jaa˘ jee˘ lä˘jēē˘ gya˘tuu˘ dsa˘kyaah˘ jnääh˘. Jay˘ kyaah˘ koo˘ nää˘ dsa˘, hi˘ ma˘ kye˘ ñe˘, hi˘ ma˘ kye˘ hma˘, lä˘hih˘ kih˘ ta˘jwoh˘ kyaa˘ ley kyaah˘ dsa˘kaah˘ kyaa˘ jmi˘dsa˘, kyaah˘ dsa˘gyuuh˘.

48 Juda hi˘ ga˘ngēē˘ Jesús, jää˘ ga˘taayh˘ dsa˘ he˘ juu˘:

—Hi˘ chuh˘n˘ kih˘, hi˘ he˘ he˘. Ja˘ saah˘ hnäh˘ — ga˘jäyh˘.

49 He˘ja˘ jay˘ chuh˘ kih˘ Jesús.

—Ha˘ ma˘ ñeh˘ ta˘jwoh˘ —ga˘jäyh˘.

Na˘ ma˘hii˘ ga˘chuyh˘ kih˘ Jesús.

50 Ja˘ga˘ ga˘jäh˘ Jesús siiyh˘:

—Ome˘, ¿hee˘ kih˘ ma˘ ñeh˘ hne˘?

Lä˘chah˘ ja˘ ga˘ya˘jäh˘ dsa˘ he˘ mah˘ ga˘sooh˘ kih˘ Jesús.

51 Pero jaa˘ dsa˘kyaah˘ jnääh˘, ga˘sēēyh˘ ñe˘ ga˘jmeey˘ dsoo˘ kih˘ jaa˘ hi˘ ma˘ jmee˘ ta˘he˘ kih˘ jmi˘dsa˘ jøøh˘. Ga˘kuy˘ lo˘gwa˘.

52 He˘ja˘ ga˘jäh˘ Jesús siiyh˘:

—Tøøh˘ ñe˘ kyah˘ neh˘ loo˘ kih˘ ka˘läh˘. Jēēh˘, lä˘jēē˘ hi˘ koooh˘ ñe˘, kyaah˘ ñe˘ juuy˘.

53 ¿Che˘ sa˘ ñeh˘, le˘ ba˘ ngiin˘ kih˘ Täa˘ kyaan˘, mah˘ lä˘chah˘ la˘ cheey˘ kin˘ gya˘to˘ nää˘ ángele?

54 Pero cher˘mah˘ lä˘ja˘ ga˘la˘, ¿ha˘ ba˘ la˘ lä˘te˘ lä˘koo˘ na˘si˘ juu˘ kih˘ Dio, jee˘ lle˘ lä˘jē˘ he˘ ää˘ jmi˘le˘?

55 Ja˘ba˘ hor˘ ja˘, ga˘jäh˘ Jesús siiyh˘ dsa˘ hi˘ ga˘sooh˘ kiyh˘:

—¿Che' dsa-hii- jnä', he- ma-ya-nääh' hnäh' kyaah' ñe' kyaah' hma-, mah' saah' jnä'? Lä-jë- jmi' ma' hään' jee' kyah' hnäh', ma' kwan- juu' koo' gwah' mah' sa' ga' chaah' jnä'.

⁵⁶ Pero lä-jë- he- la- lle' kih' le' mah' lä-te' juu' he- ga-sii' lä-jë- hi- ga-ngëe' juu' kih' Dio —ga-jäh' Jesús siiyh'.

Hi- lä-jë- jnääh' ga-bee' jnääh' Jesús jee' ja-, mah' ga-kyuu' jnääh'.

Na'jäay- Jesús cha'në' dsa-ta' kaah' kyaq' dsa- judiu

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Lä-jë- dsa- he', lä- ma' ga-saayh' Jesús, na'jäay- cha'në' Caifá hi- ma' kye- në' kih' lä-jë- jmi-dsa- kaah'. Jee' ja- ma' tääh' jøø- ko-jøh' lä-jë- ta-jwoh' kyaa' ley kyaah' lä-jë- dsa-gyuuh'.

⁵⁸ Pero Pee' uu' ba' ngooy' lleey' kaah' kih' Jesús, lä- ga-të' ho'hne' në'ta' kih' jmi-dsa- jøøh' he'. Jee' ja- ga-he' Pee' ga-jmeey' ko-jøh' kyaah' poo- hi- ma' tääh' jee' ja-, ma' jëey' ha- lä- hii' juu' ja-.

⁵⁹ Lä-jë- jmi-dsa- kaah' kyaah' dsa-gyuuh', kyaah' lä-jë- hi- laa' ta', ma' hnaayh- dsa- hi- ma' bääh' Jesús kyaah' juu' ta-juu', lä-jwë' jee' ma' jngiiyh' kih'.

⁶⁰ Pero sa' ga-jmää' juu' kiyh', ma-ke- jwëe' dsa- ma' bääh- dsih' kyaah' juu' ta-juu'. Kyaah' jee' ga-dsaa' ga', ga-lla-nää' ga-uu' hi- kye- juu' ta-juu',

⁶¹ ga-jäh':

—Ga^ˈn^ˈuu^ˈ jnääh^ˈ ga^ˈjäh^ˈ dsa^ˈñ^ˈuu^ˈ na^ˈ: “Le^ˈ hlan^ˈ gwah^ˈ j^ˈuu^ˈh^ˈ kih^ˈ Dio mah^ˈ kyaah^ˈ hnē^ˈ jmi^ˈ ba^ˈ choohn^ˈ.”

⁶² He^ˈja^ˈ ga^ˈnoo^ˈ jmi^ˈdsa^ˈ hi^ˈ ma^ˈ kye^ˈ nē^ˈ he^ˈ, ga^ˈngii^ˈ juu^ˈ kih^ˈ Jesús:

—¿Hee^ˈ jwah^ˈ hne^ˈ, heh^ˈ lä^ˈkoh^ˈ hñi^ˈ dsa^ˈ la^ˈ kyah^ˈ? ¿He^ˈla^ˈ sa^ˈ hlēeh^ˈ ni^ˈ miih^ˈ?

⁶³ Pero sa^ˈ ga^ˈngii^ˈ go^ˈte^ˈ Jesús. Koo^ˈ ka^ˈläh^ˈ ga^ˈjäh^ˈ jmi^ˈdsa^ˈ jøøh^ˈ he^ˈ siiyh^ˈ:

—Ma^ˈra^ˈ ju^ˈdsoo^ˈ kih^ˈ Dio jiih^ˈ, jäh^ˈ ¿ché^ˈ hne^ˈ he^ˈ Cristo, Joo^ˈ Dio?

⁶⁴ —Hne^ˈ ba^ˈ ma^ˈjäh^ˈ. Hi^ˈ cha^ˈ ga^ˈ koo^ˈ he^ˈ jwēēh^ˈ hnäh^ˈ. Na^ˈ ta^ˈ cha^ˈnē^ˈ jēēh^ˈ hnäh^ˈ Hi^ˈga^ˈlēē^ˈngo^ˈ la^ˈ gya^ˈ jwoo^ˈ ra^ˈlluū^ˈ kih^ˈ Dio Jøøh^ˈ, hi^ˈ jēēh^ˈ hnäh^ˈ jäyh^ˈ ka^ˈläh^ˈ jee^ˈ jni^ˈ hii^ˈ gyuu^ˈh^ˈ —ga^ˈjäh^ˈ Jesús.

⁶⁵ He^ˈja^ˈ lä^ˈ ma^ˈkyeh^ˈ ja^ˈ jmi^ˈdsa^ˈ jøøh^ˈ he^ˈ hmiih^ˈ kih^ˈ ga^ˈgii^ˈ, ga^ˈjäyh^ˈ:

—iMa^ˈmi^ˈkwayh^ˈ Dio jēē^ˈ! ¿Hii^ˈ ga^ˈ jwaah^ˈ jne^ˈ jñah^ˈ hi^ˈ jmee^ˈ ju^ˈdsoo^ˈ? Jee^ˈ na^ˈ ma^ˈn^ˈuu^ˈh^ˈ hnäh^ˈ he^ˈ ma^ˈmi^ˈkwayh^ˈ Dio.

⁶⁶ ¿Hee^ˈ jwah^ˈ hnäh^ˈ? —ga^ˈjäh^ˈ dsa^ˈjøøh^ˈ kyaah^ˈ jmi^ˈdsa^ˈ he^ˈ.

He^ˈja^ˈ ga^ˈlä^ˈjēē^ˈ ba^ˈ ga^ˈjäh^ˈ:

—Ää^ˈ jmi^ˈ juuy^ˈ.

⁶⁷ Lä^ˈchah^ˈ ja^ˈ ga^ˈti^ˈ ga^ˈhñey^ˈ mo^ˈnē^ˈ Jesús. Ga^ˈkii^ˈ ga^ˈjnooy^ˈ kiyh^ˈ.

⁶⁸ Mah^ˈ ma^ˈ jäyh^ˈ:

—Hne^ˈ Cristo, jäh^ˈ da^ˈ, ¿hii^ˈ na^ˈ ma^ˈkwa^ˈ kyah^ˈ?

Ga^ˈhmä^ˈ Pee^ˈ juu^ˈ he^ˈ sa^ˈ kyuu^ˈ Jesús

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

69 Ho'hne⁻ ja⁻ ma' gya¹ Pee', ma' ja¹ jaa⁻ dsa⁻ me'³ hi⁻ ma' jmee⁻ ta' kih¹ jmi⁻ dsa⁻ jøøh¹ he'³, mah¹ ga⁻ jäyh'³ sïyh¹:

—Hne⁻ ka⁻ läh'³ ma' ngëh⁻ kyaah¹ Jesús hi⁻ chaa⁻ Galilea.

70 To⁻ lo⁻ nē¹ jee¹ lä⁻ jëë⁻ dsa⁻ he'³ ga⁻ hmä'³ Pee' juu¹, ga⁻ jäyh'³:

—Sa⁻ man⁻ hij⁻ kih¹ na⁻ hlëeh¹.

71 Lä⁻ chah'³ ja⁻ ya⁻ hëë¹ Pee' na' nooy⁻ lä⁻ ga⁻ tē¹ ho'haah¹ jee¹ dsa⁻ taah⁻ dsa⁻. Jñah'³ dsa⁻ me'³ ga⁻ jëëy¹, mah¹ ga⁻ sïyh¹ lä⁻ jëë⁻ hi⁻ ma' tääh¹ jee¹ ja⁻:

—He'³ ba' dsa⁻ kyaah¹ Jesús hi⁻ chaa⁻ Nazaret na⁻.

72 Koø⁻ ka⁻ läh'³ ga⁻ juu¹ Pee', ga⁻ tääy⁻ Dio:

—Ni⁻ ko⁻ hi⁻ pih¹ sa⁻ kyuun⁻ dsa⁻ oo⁻ —ga⁻ jäyh'³.

73 Ko⁻ hwëë'³ ga⁻ ja⁻, ga⁻ jäh'³ dsa⁻ hi⁻ ma' tääh¹ jee¹ ja⁻, ga⁻ sïyh¹ Pee' ka⁻ läh'³:

—Ma⁻ ra⁻ ju'dsoo'³, hne⁻ he'³ laa¹ jaa⁻ dsa⁻ kyaah¹ hi⁻ oo⁻. He⁻ ja⁻ sa⁻ na⁻ hee⁻ juu¹ lä⁻ hlëeh¹.

74 He⁻ ja⁻ ga⁻ løø¹ Pee' hlëeh⁻ kyaah¹ dso'jwi¹ hi⁻ ga⁻ tääy⁻ Dio:

—Ma⁻ ra⁻ ju'dsoo'³, sa⁻ kyuun⁻ dsa⁻ ñuuh⁻ na⁻ —ga⁻ jäyh'³.

Na⁻ ma⁻ hii'³ ga⁻ hoo¹ chaah¹ dsoo¹.

75 Ja⁻ ga⁻ ga⁻ lä⁻ dsooh⁻ dsë¹ Pee' juu¹ he⁻ ga⁻ jäh'³ Jesús ga⁻ sïyh¹ jää¹: “Jää¹, ja⁻ ga⁻ hoo¹ chaah¹ dsoo¹, hnë⁻ jiih⁻ ma⁻ hmäh¹ juu¹ he⁻ sa⁻ kyuuh¹ jnä¹.”

He⁻ ja⁻ ya⁻ hëëy¹ ta⁻ ka'hne⁻, ga⁻ hooyh¹ lä⁻ jiih¹ lla⁻ dsëy¹.

27

*Gaˊjäˊ dsaˊ Jesús chaˊnëˊ Pilato**(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)*

¹ Maˊ gaˊjnäˊ, gaˊkuhˊ läˊjëëˊ dsaˊkaahˊ kyaaˊ jmiˊdsaˊ, kyaahˊ läˊjëëˊ dsaˊgyuuhˊ. Gaˊtaayhˊ juuˊ kweeˊ haˊ läˊ jmeeyˊ mahˊ jngiihˊ dsaˊ kihˊ Jesús.

² Heˊjaˊ naˊjäˊ dsihˊ naˊhñuuyˊ, gaˊngëeyˊ gooˊ Poncio Pilato hiˊ maˊ laaˊ lleˊmohˊ.

Gaˊjuuˊ Juda

³ Juda heˊ hiˊ gaˊngëëˊ Jesús, gaˊkayˊ chaˊmiihˊ huusëˊ maˊ gaˊjëeyˊ heˊ maˊjmeeyˊ dsaˊ heˊ hihˊ juuˊ Jesús. Heˊjaˊ ñeeyˊ naˊngëeyˊ kaˊlähˊ läˊjëˊ gyiiˊgyaˊ kuuˊ tøøˊ heˊ gaˊjiihˊ läˊjëëˊ jmiˊdsaˊ kaahˊ kyaahˊ dsaˊgyuuhˊ heˊ.

⁴ Mahˊ gaˊjäyhˊ:

—Naˊbäähnˊ dsoˊkyeˊ, maˊngëenˊ jaaˊ hiˊ juuˊ hiˊ saˊ chaˊ dsooˊ chaˊ kihˊ.

Mahˊ gaˊjähˊ dsaˊkaahˊ heˊ siyhˊ:

—¿Heeˊ gaˊtëëˊ jnäähˊ jëëˊ jnäähˊ kyahˊ? Kwaatˊ kyahˊ baˊ hneˊ naˊ.

⁵ Heˊjaˊ gaˊjwäˊ Juda kuuˊ jaˊ nehˊ gwahˊ juuhˊ, mahˊ yaˊhëeyˊ jeeˊ jaˊ, ngooyˊ naˊtäyˊ cheˊ luuyˊ.

⁶ Jaˊgaˊ gaˊjuuhˊ jmiˊdsaˊ kaahˊ heˊ kuuˊ jaˊ mahˊ gaˊjäyhˊ:

—Saˊ leˊ tøøhˊ jneˊ kuuˊ laˊ koˊjohˊ kyaahˊ kuuˊ heˊ kwëehˊ dsaˊ Dio, jëehˊ, maˊhläähˊ jmaˊ kyaahˊ kuuˊ laˊ.

⁷ Heˊjaˊ gaˊtaayhˊ juuˊ kweeˊ layˊ koøˊ hwaˊ kyaahˊ kuuˊ jaˊ jeeˊ haayˊ dsaˊ chaˊ uuˊ. Hwaˊ jaˊ maˊ cheeˊ hwaˊ kihˊ tēˊ miˊhyaˊ.

8 He-ja- lä-jiih' jmií' na', hwa' ja- chee-: Hwa' he- ga-këë' jma-.

9 Lä-ja- ga-lä-te' lä-koo- ga-jäh' Jeremía hi- ga-ngëe' juu' kih' Dio llo'joo', ma' ga-jäyh': "Ga-kay' gyii' gya' kuu' tøø-, he- ma' jmee' dsa- Israel kwaat- ko-ja- jiih' kyeë' jaa- dsa-,

10 mah' ga-lay' hwa' kih' të- mi'hya-, lä-koo- mada- he- ga-jmee' Dio kin-."

Ga-ka' Pilato ju'dsoo' kih' Jesús

(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

11 Ma' cheh' Jesús cha'në' lle'moh', he-ja- ga-ngii' lle'moh' juu' kiyh':

—¿Che' hne- he' dsa-jøøh' kyaa' dsa- judiu?

He-ja- ga-jeeh- Jesús juu' kiyh':

—Ma-jäh' ba' hne-.

12 Lä-jëë- jmi-dsa- kaah' kyaah' dsa-gyuuh' ma' bääyh- dsoo', pero ni- miih- sa- cha- ga-jeeh- Jesús.

13 He-ja- ga-jäh' Pilato:

—¿Che' sa- nuuh- joh' juu' sa- hnoo- dsa- kyah'?

14 Pero ni- koo- mi'juu' sa- ga-jeeh- Jesús kiyh', he-ja- cha-ga'miih- ma' jëë- dsah- Pilato.

15 Lä-jë- jiih- ma' të- jmií' he- kuh- dsa- judiu borrego mäh' ma' lää- Pilato jaa- jee' lä-jëë- hi- tääh' neh-ñe' hi- ma' tih- dsë' dsa- ba'.

16 Jmií' ja- ma' hää' neh-ñe' jaa- hi- ma' chee- Barrabá hi- ma' hií' juu' kih'.

17 He-ja- ga-ngii' Pilato juu' kih' hi- ga-kuh' jee' ja-:

—¿Hií- hnook- hnäh' lään'? ¿Che' lään' Barrabá o che' lään' Jesús hi- chee- Cristo? —ga-jäh' Pilato.

18 Jëehʻ, läˀlaˀ baˀ maˀ ñeyˀ heˀ naˀ høøhˀ baˀ dsaˀ heˀ kihˀ Jesús, hehˀ gaˀ ngëëˀ dsihˀ jaˀ gooyˀ.

19 Maˀ gyaˀ Pilato nëˀ taˀ kihˀ, maˀ gaˀ llooˀ jaaˀ hiˀ maˀ kyeˀ juuˀ kihˀ mëyˀ, maˀ jäyhˀ:

—Jähˀ dsaˀ mëˀ kyaahˀ: “Taˀ bäähˀ hñaaˀhˀ kyaahˀ dsaˀ ñuuˀhˀ lluuˀ heˀ. Jëehˀ, taˀ yaˀ jnäˀ maˀ këëˀ jnihˀ naˀ høøˀ jwërteˀ.”

20 Pero jmiˀ dsaˀ kaahˀ kyaahˀ dsaˀ gyuuˀhˀ maˀ taayhˀ dsaˀ juuˀ mahˀ waˀ ngiiyˀ heˀ lääˀ Barrabá mahˀ waˀ juuˀ Jesús.

21 Kooˀ kaˀ lähˀ gaˀ jähˀ Pilato:

—¿Hiˀ jeeˀ läˀ uuˀ hnoohˀ hnähˀ läänˀ?

Läˀ jëëˀ baˀ gaˀ jähˀ:

—Lääˀ Barrabá.

22 Mahˀ gaˀ jähˀ Pilato siiyhˀ:

—¿Heeˀ naˀ jmeenˀ kyaahˀ Jesús hiˀ cheeˀ Cristo? Maˀ jäyhˀ:

—Waˀ dsaˀ taayˀ dsöhˀ hmaˀ cruˀ.

23 Kooˀ kaˀ lähˀ gaˀ jähˀ lleˀ mohˀ heˀ siiyhˀ:

—¿Heeˀ hlihˀ maˀ jmeeˀ dsaˀ laˀ?

Pero chaˀ gaˀ miihˀ miihˀ gaˀ toohˀ dsaˀ heˀ, maˀ jäyhˀ:

—Tääyˀ dsöhˀ hmaˀ cruˀ.

Gaˀ jäˀ juuˀ juuˀ Jesús

(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

24 Maˀ jëëˀ Pilato saˀ hiiˀ liyhˀ kyaahˀ dsaˀ, chaˀ gaˀ miihˀ gaˀ chiˀ gaˀ jwaaˀ dsaˀ heˀ. Heˀ jaˀ gaˀ kayˀ miihˀ jmiiˀ, gaˀ gyiyhˀ gooyˀ chaˀ nëˀ läˀ jëëˀ dsaˀ heˀ, mahˀ gaˀ jäyhˀ:

—Saˀ bäähˀ hñiinˀ kyaahˀ jmaˀ kihˀ dsaˀ lluuˀ laˀ. Naˀ hñihˀ maˀ naˀ laˀ kwaatˀ kyahˀ hnähˀ.

25 He-ja- ga-jäh' ga-lä-jëë' dsa- he':

—Wa- na-bääh' jnääh' jma- kiyh', lä-kye-
joo'siih' jnääh'.

26 Ja-ga' ga-lää' Pilato Barrabá mah' ga-jmeey'
hih' ga-jmí' ga-baa' dsa- Jesús. Ma-ngëë' he- ja-,
ga-ngëey' Jesús ja'goo- hløø' mah' dsa-täay' dsoh'
hma-cru'.

27 He-ja- ga-jää' hløø' kyaa' Pilato Jesús ta- nē'ta'
kiyh', mah' ga-kuyh' lä-jëë' hløø' lä-ku' lä-jii' kiyh'.

28 Hi- ga-llee' hløø' hmiih- kih' Jesús mah'
ga-kyeh- dsih' koo- hmiih- gyuu' läh- lä-koh' he-
keh- rey.

29 Ga-kay' wii- too' ga-jmeey' koo- he- lih- mah'
ga-tooyh- lle' Jesús lla- coron. Ga-tooyh- koo-
hma-tah- gooy- ra-lluu', ma' jmää- dsih' lä-koo-
jaa- dsa-ta' jøøh'. Ja-ga' ga-juuyh' jney' cha'nëy'
mah' ga-mi-kwayh' ma' jäh':

—Peer- jøøh' dsa-ta' kyaa' dsa- judiu.

30 Ga-ti' ga-hñe' dsih', ga-kay' hma-tah- mah'
ga-bay' lley'.

31 Ma-ngëë' ma-mi-kwah' dsih', ga-llee' dsa-
hmiih- gyuu' he- ga-kyeyh- ja-, mah' ga-kyeyh-
ka-läh' hmiih- kiyh', ja-ga' ga-jäay' na-täay' dsoh'
hma-cru'.

Ga-täay- Jesús dsoh' hma-cru'

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

32 Lä- ma' ga-hwëey- nē'ta' ja-, ga-jëey' jaa- dsa-
chaa- Cirene hi- ma' chee- Simón. Ga-jmee' hløø'
bii' ga-ka' dsa- he' hma-cru' kih' Jesús.

33 Ga-jäay' Jesús lä- ga-të' jee' chee- Gólgota, he-
hnøø' jäh': Moo' Lle' Hli'.

34 Jee' ja- ga-kwëeh' dsih' jmi- jiih- he-
na-kaah~ jmi- llih'. Koo- ga-hlayh' miih- ba',
sa- ga-hiiy' ma' hiih' jmi- ja-.

35 Ma-ngëë' ma-tää- dsih' dsoh' hma-cru-,
ga-ti' ga-llooyh' hmiih- kih' Jesús kooyh~ suert.
Lä-ja- ga-lä-te' lä-koo- ga-jäh' hi- ga-ngëë' juu'
kih' Dio: "Ga-ti' ga-llooyh' hmiih- kin- kyaah'
dsa-kyaayh', ga-kooyh' suert mah' jëëy' hii- tëë'
hmiih- kin-."

36 Mah' ga-taayh' ga-høøy' jee' ja-.

37 Ga-tøø' dsa- ta- gyuuh' lley' koo- hwëh' he-
jäh' ha- lä- la' dsoo' he- bääh- dsih': "Hi- la- na-
Jesús hi- laa' Dsa-jøøh' kyaa' dsa- judiu."

38 Koo' kiyh', ma' tøø' to' hma-cru- jee'
ma-na-taa' uu' dsa-hii-, jaa- jwoo' ra-llu' kiyh',
jaa- jwoo' ra-këh' kiyh'.

39 Lä-jëë' hi- ma' dsa-ngëë' ta- ja- ma' jiiyh~ lley'
hi- ma' mi-kwayh' kih' Jesús.

40 Ma' jäh':

—Hne- hi- ma' tu' gwah- juuh- mah' kyaah' hnë-
jmi- ma' chooh', lää' hñaah'. Jñaa- në' hma-cru-
na-, cher'mah' dsoo' laah' Joø' Dio.

41 Ja-ba' lä-ja- ga-jmee' lä-jëë' dsa-kaah' kyaa'
jmi-dsa- kyaah' ta-jwoh' kyaa' ley, kyaah' lä-jëë-
dsa-gyuuh', ma' jäh':

42 —Ga-lääy' ba' jñah' dsa- mah' sa- liyh- lääy'
hñiiy'. Cher'mah' dsoo' laay' Dsa-jøøh' kyaa' dsa-
Israel, wa' jñaa' hñiiy' na' dsoh' hma-cru-, ja-ga'
lä-heeh' jne' kiyh'.

43 Ga-kay' o-jøh- dsë- kih' Dio. He-ja- cher'mah'
Dio hnäay', hñii' Dio wa' lääy' na', jëeh' he' ba'

hñiiy' ma' jäyh' laay' Joo' Dio.

44 Lä-ja- ka-läh' ga-mi-kwah' hi- hii- hi- ma' taa' jyoh' hma-cru- koo' kiyh'.

Ga'juu' Jesús

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

45 Ma' ga-të' llä'hyoo', lä-kaa- jmi-gyuu' ga-nuu- lä-jiih' ga-të' ko-hi-hnë- ta' ga-hloo'.

46 Ja-ba' hor- ja-, ga-hlëeh' Jesús koo- ki-gaa-, ga-jäyh':

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —he-la- hnøø' jäh': Dio kyaan', Dio kyaan', ¿he-la' ma-beeh' jnä'?

47 Ko-llaa' hi- ma' tääh' jee' ja- ga-nuuy' he- ga-hlëeyh', he-ja- ga-jäyh':

—Jëe' da', tëeyh' Elía.

48 Lä-chah' ja- ngoo' ko-chih' jaa- dsa-kyaayh', ga-kay' koo- wa'joo-, ga-mi-gyuyh' joo- kyaah' jmi- jiih-. Ga-lla-lley' lle' hma- mah' ga-chooy' ma' hi-h' Jesús.

49 Ko-llaa' ma' jäh':

—Ta' jmäay' he'. Wa' jëe' da' jne' che' jä- Elía mah' lääy'.

50 Koo- ka-läh' ga-hooh' Jesús koo- ki-gaa-, ja-ga' ga-ngëey' jmi-lle' kiyh'.

51 Lä-chah' ja- ga-gii- hmi-h- he- ma' na-jnë- llah' gwah', ga-løø' ta' gyuuh' lä' ga-të' hwa'. Ga-jeh' wi' jwërte hwa' lä-jiih' ga-llaa' kuu' hloo-.

52 Hi- ga-na' to-høø- kih' jwëe' hi- na-jngëe' kyaa' Dio mah' ga-lä-jiiyh' hi- ma' na-juu'.

53 Lä-chah' ja- ga-hwëe- hi- he' neh' to-høø- ma' ga-lä-jiih' Jesús, ja-ga' ga-näay' ta' jee' jwi-h-

na-jngii' jee' ga-mi-jnäay- hñiiy' jee' kih' jwëë' dsa-.

⁵⁴ Ga-jwaayh' jwërte juu' hløø' kyaah' dsa-kyaayh' hi- ma' hää~ Jesús, ma' ga-jeh' wii' hwa' hi- ma' ga-jëëy' lä-jë- he- ga-la' ja-. Ga-jäyh':
—Ma-ra' ju'dsoo', he' ba' Joo' Dio na-.

⁵⁵ Ko-niih~ ga' ja- ma' tääh' ka-läh' jwëë' dsa-më' hi- ma' jëë~. Dsa-më' he' ya-nää' kyaah' Jesús lä- ga-të' hwa' Galilea. Hi- he' ma' jmee- ta-he' kiyh'.

⁵⁶ Jee' ja- ma' hää' María Magdalena kyaah' María choo' Jacobo kyaah' José, kyaah' choo' chih- kyaa' Zebedeo.

Ga-haay' Jesús

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Ta- ga-hloo' jmi' ja-, ja' jaa- dsa- cha- kuu' hi- ma' chaa- Arimatea hi- ma' chee- José. Hi- he' ka-läh' ga-laa' discípulo kyaa' Jesús.

⁵⁸ Nee' dsa- he' na-hlëeh' kyaah' Pilato mah' kway' jwë' jyooy' jmi-ngo' kih' Jesús dsoh' hma-cru-. Ga-kwa' bih' jwë' mah' kooy' jmi-ngo' kih' Jesús.

⁵⁹ He-ja- ga-jyoo' José he' jmi-ngo' kih' Jesús mah' ga-läay- koo- ta-jmaah' na-jngii'.

⁶⁰ Mah' ga-taayh- neh- koo- to-høø- hmëë' he- ma' na-hë- kiyh' né' kuu' hloo-. Ma-ngëë' he- ja-, ga-bäy' koo- mi'kuu' juuh- mah' ga-jlëy' ho'too- ja-. Ja-ga' ngaayh'.

⁶¹ Cha-në' kih' to-høø- ja-, ma' gya' María Magdalena kyaah' ga-jñah' María.

Ma-tääh' hløø' høø- to-høø-

62 Ma' ga'jnä' jyoh' jmi', ga'lla'nää' jmi-dsa-
kaah' kyaah' dsa- fariseo cha'né' Pilato. Ma-goh~
jmi' he- ma' mi-llu' dsa- hñi' kih' jmi' he-
teyh- dsé'.

63 Mah' ga'siyh':

—Ma-lä-dsooh~ dsé- jnääh' he- ga'jäh' hi-
ta-juu' he'. Lä'koo- ma' chaay- ga'jäyh': Ga'
ma-hya- hné- jmi' na-juun', lä'jiin' ka-läh'.

64 He-ja- jmee' mada- hoo' dsa- to-hoo- lä'jiin'
té' hné- jmi'. Jëh', goo- la' wa'ra- ga'lla'nää'
discípulo kyaay' ta-la' hwé', lleey- hñi' mah'
mi-gaay- dsa-, jäyh': “Ma-lä-jiin' ba' jee' kih'
hi- ma-na-juu'”. Lä'ja- le' juuy' cha-gamiin-
lä'koh' ga' he- ga'juu' Jesús lä' ma' to-né'.

65 He-ja- ga'jäh' Pilato siyh':

—Hiin' hlø' tääh' na-. Go-jäay- mah' hoo'
to-hoo- ha- koh' jiih' le'.

66 He-ja- ga'näy' kyaah' hlø' jee' la' to-hoo-
mah' hoo' kwee-. Ga'jmeey' lii~ hoo' to-hoo-
mah' sa' tä' dsa- goo-. Hi- ga'llaay' hlø' hoo'
ka-läh'.

28

Ga'lä'jiin' Jesús

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

1 Ma-goh~ jmi' he- teeh- dsa- dsé', lä'koh'
ga'jnä' to-né' jmi' kih' seman~, ngoo' María Mag-
dalena kyaah' jñah' María na'jéey- to-hoo'.

2 Ni- sa' lii~ ga' ma' ga'jeh' wi' jwërte hwa'.
Ga'jñaa' gyuhh' ja- ángel kya' Dio. Ma' ga'llooy'

jee' ma' la' to-høø-, ga-bäy' mi' kuu' he- ma' na-jnë- mah' ga-gyay- në kih'.

³ Ángel he' ma' jnää' lä-koh' je-nih'. Sa-hmih-kiyh' ma' la' tø-jlëë- lä-koo- tøø- tühmoo-.

⁴ Ma' ga-jëë' hløø' hi- ma' tääh' høø- jee' ja- ga-lä-goyh- jwërte lä-jiih' ga-jlääy', ga-saa' ga-jaay' hwa' lä-koh' hi- na-juu' ba'.

⁵ Mah' ga-jäh' ángel siiyh- dsa-më' he':

—Ta' wa' gah' hnäh'. Ma' ba' jnä', ma-ya-nääh' hnäh' hnaah- hnäh' Jesús hi- ga-tää- dsa- dsöh' hma-cru'.

⁶ Sa' chaa- jee' la-, hii- ma-lä-jiih' lä-koo- ga-jäyh' jää'. Ya-nääh' hnäh' ya-jëë' jee' ga-kyaa- dsih'.

⁷ Mah' go-nääh' hnäh' ko-chih' go-jmeeh' hnäh' juu' kih' lä-jëë- discípulo kyaay' he- ma-lä-jiiyh' jee' kih' hi- na-juu'. Hii- dsou' dsa-jää' hnäh' ta' Galilea. Jee' ja- jëëh' hnih'. He- la- na- juu' he- ma-jmeehn' kyah' hnäh'.

⁸ Ma-la' ma-jëë- dsa-më' he' neh' to-høø- ja-, ga-jwaayh' jwërte hi- ta' ko-taa- ga-jëë- dsëy' go-te-. Mah' ga-nääh' cha-hliiy- na-jmeeyh' juu' kyaa' jnääh'. Jee' ga-nääh' ja-,

⁹ ga-mi-jnääh' Jesús hñii' ta' cha-nëy', ga-jmeey' Dio kih'. Hi- dsa-më' he' ga-nääh' chuh- mah' ga-iiy' tiif' Jesús, ga-jmeey' juuh- kiyh'.

¹⁰ He- ja- ga-jäh' Jesús siiyh-:

—Ta' wa' gah' hnäh'. Go-nääh' hnäh' go-jmeeh' juu' kih' øøhn' mah' wa' lla-nääh' ta' Galilea. Jee' ja- jëëy' jnä'.

Ga'juu' dsa-, ga-jäyh' ga-hëë' discípulo hliif' kyaa'

11 Ma⁻ngëë' ma⁻nääy` ja⁻, ko⁻llaa' hløø' hi⁻ ma' høø⁻ to⁻høø⁻, na⁻nää' ta⁻ jee' jwii⁻ na⁻jmeeyh' juu' kih' dsa⁻kaa^h' kyaa' jmi⁻dsa⁻ lä⁻jë⁻ he⁻ ga⁻la¹.

12 He⁻ja⁻ ga⁻kuh¹ jmi⁻dsa⁻ he' kyaah' dsa⁻gyuu^h' ga⁻jwayh' juu', mah' ga⁻kwëëyh¹ cha⁻miih⁻ kuu' lä⁻jëë⁻ hløø' he'.

13 Mah' ga⁻taayh⁻ juu':

—Hnä^h' ba' na⁻ jwah': “Ta⁻ko⁻jiih¹ na⁻gwii⁻ jnääh¹, ga⁻lla⁻nää' discípulo mah' ga⁻hëëy¹ hli^h kyaay¹”, lä⁻ja⁻ jwah' hnä^h'.

14 Cher¹ mah' ga⁻lä⁻ñe⁻ lle¹ moh' lä⁻jë⁻ he⁻ ma⁻la⁺, ma⁻ñe¹ ba' jnääh¹ ha⁻ lä⁻ chiih¹ jnih¹ mah' sa⁻ bääyh⁻ hnä^h'.

15 Ga⁻ka¹ ba' hløø' he' kuu' ja⁻, mah' ga⁻jmeey' lä⁻koø⁻ juu' he⁻ ga⁻taah⁻ dsih¹. He⁻ja⁻ lä⁻ ma⁻chooh⁻ ja⁻ba' dsa⁻ judiu juu' ta⁻juu' ja⁻, lä⁻jiih¹ na¹.

Ga⁻cheë¹ Jesús discípulo kyaa¹ mah' dsa⁻kay⁻ ju¹hmëë' lä⁻kaa⁻ jmi⁻gyuu⁻

(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

16 Lä⁻jëë⁻ gya⁻kaa⁺ jnääh¹ ga⁻nøø¹ jnääh¹ ta⁻ Galilea, ta⁻ moh' jee' ga⁻jmeë' Jesús mada⁻ he⁻ dsa⁻nøø¹ jnääh¹.

17 Lä⁻ ma' ga⁻jëë⁻ jnääh¹ ga⁻jmeë¹ jnääh¹ juu^h- kiyh¹, pero ko⁻llaa' dsa⁻kyaahn¹ ma' jmeë¹ to⁻dsë¹.

18 He⁻ja⁻ ja¹ Jesús chuh⁺ kyaa¹ jnääh¹ mah' ga⁻siyh⁻ jnääh¹ lä⁻la⁻:

—Ma⁻na⁻ngën¹ jwë¹ jmeen⁻ hih⁻ kih¹ lä⁻jëë⁻ hi⁻ tääh¹ gyuu^h hwa¹.

19 He⁻ja⁻ jwahn⁺, go⁻nää^h hnä^h go⁻kwa¹ hnä^h juu' lä⁻kaa⁻ jmi⁻gyuu⁺ jee' tääh¹ dsa⁻, mah' lä⁻jwëë⁻

discípulo kyaan̄. Jā chaayh` jmī- lä`koō madā
 he- jmeē Tää, kyaah' Jooy', hī kyaah' Jmī-llē
 Na-jngī'.

²⁰ Jā mi-tēēh' hnäh' he- mi-tey' lä`jē madā
 he- ma-jmeen' kyah' hnäh'. Mah' hī jnä'
 hään' jee' kyah' hnäh' ga`lä`jē jmī', lä`jih' llaā
 jmī-gyuū. Wa' la' lä`jā.

Hmooh hmëë he- ga-jmee Jesucristo; Salmos New Testament and Psalms in Chinantec, Ozumacín (MX:chz:Chinantec, Ozumacín)

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chinantec, Ozumacín

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chinanteco, Ozumacín [chz], Mexico

Copyright Information

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament and Psalms

in Chinantec, Ozumacín

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

